స్మార్తదర్శనమ్ - తృతీయ భాగః

విషయ సూచికా

పౌష్టిక భాగః

ఈ ద్వితీయ భాగమునందు ప్రతిదినం కర్తవ్యములైన నిత్య కర్మలు,
యాజుష హోమ విధానము (అగ్నిముఖ ప్రయోగము),
మహాన్యాసములున్నాయి.

కర్తా క్రియాణాం స స ఇజ్యతే క్రతు స్స ఏవ తత్కర్మ ఫలఞ్చ యచ్చ।
స్రుగాది యత్ సాధన మప్యశేషం హరే ర్నకిఞ్చిద్ వ్యతిరిక్త మస్తి।।

1. (నదీ) స్నానవిధిః

○ స్రోతసోఽభిముఖ స్స్నాయా న్మార్జనే చాఘమర్షణే।
అన్యత్రార్కముఖో రాత్రౌ ప్రా గుదఙ్ముఖ ఏవ వా॥

○ సఙ్కల్ప స్సూక్త పఠనం మార్జనం చాఘమర్షణమ్।
దేవాదితర్పణం చైవ స్నానం పఞ్చాఙ్గ ముత్తమమ్॥

○ తతో నదీం సమాగత్య గఙ్గాధ్యాన పురస్సరమ్।
నాభిమాత్రే జలే స్థిత్వా త్రివారం స్నాన మాచరేత్॥

○ నాభిమాత్రే జలే స్థిత్వా కృత్వా కేశాన్ ద్విధా ద్విజః।
నిరుద్ధకర్ణనాసస్తు త్రివారం మజ్జనం చరేత్॥ - విశ్వామిత్రః

○ త్రిరాప్లుత్య సమాచమ్య శిఖాం బద్ధ్వా సమాచమేత్।
ప్రాణానాయమ్య, సంకల్ప్య, త్రివారం మజ్జయే త్పునః॥ - విష్ణుః

○ సువర్ణ దర్భరజతై ర్వినా పై దక్షిణే కరే।
య ఆచమయతే మోహా దాచాన్తం రుధిరం భవేత్॥ - ఆశ్వలాయనః

○ ఉత్తమన్తు నదీ స్నానం తటాకే మధ్యమం స్మృతమ్।
కూపే స్నానన్తు సామాన్యం భాణ్డ స్నానం వృథా భవేత్॥ - విష్ణుః

○ నదీషు దేవఖాతేషు ప్రాత స్స్నాయా ద్దినే దినే।

తదభావే తటాకే చ కూపే వా స్నాన మాచరేత్।। ఇతి స్నానవిధిః [1]

2. స్నాన ప్రకరణమ్

గంగా ధ్యాన పురస్సరం జలం ప్రవిశ్య। అథ గంగా ధ్యానమ్।।

○ గఙ్గా గఙ్గేతి యో బ్రూయా ద్యోజనానాం శతైరపి।
ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి।।

○ అంబ త్వద్దర్శనా న్ముక్తి ర్న జానే స్నానజం ఫలమ్।
స్వర్గారోహణ సోపానే మహాపుణ్య తరఙ్గిణి।।

○ విశ్వేశం కేశవం ఢుణ్ఢిం దణ్డపాణిఞ్చ భైరవమ్।
వన్దే కాశీం గుహాం గఙ్గాం భవానీం మణికర్ణికామ్।।

○ అతితీక్ష్ణ మహాకాయ కల్పాన్త దహనోపమ।
భైరవాయ నమస్తుభ్య మనుజ్ఞాం దాతు మర్హసి।।

○ త్వం రాజా సర్వతీర్థానాం త్వమేవ జగతః పితా।
యాచితో దేహి మే తీర్థం సర్వపాపాపనుత్తయే।।

○ యోఽసౌ సర్వగతో విష్ణు శ్చిత్స్వరూపీ నిరఞ్జనః।
స ఏవ ద్రవరూపేణ గఙ్గాభో నాత్ర సంశయః।।

○ [1] శ్వాన కుక్కుట మార్జాల మద్యభాణ్డ రజస్వలాః।
స్పృష్ట్వా దేవలకం చైవ సచేలం స్నానమాచరేత్।।

○ చితిఞ్చ చితికాష్ఠఞ్చ యూపం చణ్డాల మేవ చ।
స్పృష్ట్వా దేవలకం చైవ సవాసా జల మావిశేత్।।

○ నన్దినీ నళినీ సీతా మాలినీ చ మలాపగా।

విష్ణు పాదాబ్జ సమ్భూతా గఙ్గా త్రిపథ గామినీ।।

○ భాగీరథీ భోగవతీ జాహ్నవీ త్రిదశేశ్వరీ।

○ ద్వాదశైతాని నామాని యత్ర యత్ర జలాశయే।।

స్నానకాలే పఠేన్నిత్యం మహాపాతక నాశనమ్।।

నాభిమాత్రే జలే స్థిత్వా, శిఖాం ద్విధా విధాయ, నిరుద్ధకర్ణ నాసః త్రిరాప్లుత్య, ఆచమ్య, శిఖాం బద్ధ్వా, దేహం ప్రక్షాళ్య, పున రాచామేత్।

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ ..... శుభతిథౌ, మమ సమస్తపాప క్షయార్థం ప్రాతస్స్నాన మహం (....... మహా నదీ) కరిష్యే।। ఇతిసంకల్ప్య,

⇨ హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః। యన్మయా భుక్త మసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః।।

⇨ యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృత ఙ్కృతమ్। తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితా చ పునన్తు పునఃపునః।।

స్నాత్వాఽఽచమ్య, మార్జయేత్।। మార్జన మన్త్రాః –

⇨ ఆపో హిష్ఠా మయో భువ స్తాన ఊర్జే దధాతన। మహే రణాయ చక్షసే।

⇨ యో వ శ్శివతమో రస స్తస్య భాజయ తేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః।

⇨ తస్మా అర ఙ్గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః।

⇨ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్విన్ద్రః। అగ్నిం యా గర్భ న్దధిరే విరూపా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥

⇨ యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్య న్జనానామ్। మధుశ్చుత శ్శుచయో యాః పావకా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥

⇨ యాసా న్దేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి। యాః పృథివీం పయ సోన్దన్తి శుక్రా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥

⇨ శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాఽఽప శ్శివయా తనువోప స్పృశత త్వచం మే। సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువే వో మయి వర్చో బల మోజో నిధత్త॥

అథ పవమాన సూక్తమ్ -

⇨ పవమాన స్సువర్జనః। పవిత్రేణ విచర్షణిః। యః పోతా స పునాతు మా॥

⇨ పునన్తు మా దేవజనాః। పునన్తు మనవో ధియా। పునన్తు విశ్వ ఆయవః॥

⇨ జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహి మా। శుక్రేణ దేవ దీద్యత్। అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ం రను॥

⇨ యత్తే పవిత్ర మర్చిషి। అగ్నే వితత మన్తరా। బ్రహ్మ తేన పునీమహే।

⇨ ఉభాభ్యా న్దేవ సవితః। పవిత్రేణ సవేన చ। ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే॥

⇨ వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్। యస్యై బహ్వీ స్తనువో వీతపృష్ఠాః। తయా మదన్త స్స్వధ మాద్యేషు। వయశ్ స్యామ పతయో రయీణామ్॥

⇨ వైశ్వానరో రశ్మిభి ర్మా పునాతు। వాతః ప్రాణే నేషిరో మయోభూః। ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః। ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్॥

⇨ బృహద్భి స్సవితస్తృభిః। వర్షిష్ఠై ర్దేవ మన్మభిః। అగ్నే దక్షైః పునాహి మా॥

⇨ యేన దేవా అపునత। యేనాఽఽపో దివ్యఙ్కశః। తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా। ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే॥

⇨ యః పావమానీ రధ్యేతి। ఋషిభి స్సమ్భృతఙ్ రసమ్। సర్వఙ్ స పూత మశ్నాతి। స్వదితం మాతరిశ్వనా॥

⇨ పావమానీ ర్యో అధ్యేతి। ఋషిభి స్సమ్భృతఙ్ రసమ్। తస్మై సరస్వతీ దుహే। క్షీరఙ్ సర్పి ర్మధూదకమ్॥

⇨ పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘా హి పయస్వతీః। ఋషిభి స్సమ్భృతో రసః। బ్రాహ్మణే ష్వమృతఙ్ హితమ్॥

⇨ పావమానీ ర్దిశన్తు నః। ఇమఀ లోక మథో అముమ్। కామా న్త్సమర్ధయన్తు నః। దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతాః॥

⇨ పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘా హి ఘృతశ్చుతః। ఋషిభి స్సమ్భృతో రసః। బ్రాహ్మణే ష్వమృతꣳ హితమ్॥

⇨ యేన దేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానం పునతే సదా। తేన సహస్రధారేణ। పావమాన్యః పునన్తు మా॥

⇨ ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్। శతోద్యామꣳ హిరణ్మయమ్। తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్। పూతం బ్రహ్మ పునీమహే॥

⇨ ఇన్ద్ర స్సునీతీ సహ మా పునాతు। సోమ స్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా। యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా। జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు॥

పునర్నిమజ్జ్య, నమోఽగ్నయ ఇతి నమస్కృత్య॥

⇨ నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥

యదపాం క్రూరమితి సాంగుష్ఠ యజ్ఞసూత్రేణాఽలోడితాభి రద్భి స్త్రిరాప్లుత్య॥

⇨ యదపా క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్త స్తదప గచ్ఛతాత్। అత్యాశనా దతీపానా ద్యచ్చ ఉగ్రా త్ప్రతిగ్రహాత్॥

⇨ తన్నో వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు। సోఽహ మపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః॥

⇨ నాకస్య పృష్ఠ మారుహ్య గచ్ఛే ద్బ్రహ్మసలోకతామ్। యశ్చాప్సు వరుణ స్స పునాత్వఘమర్షణః।।

ఇమం మే గంగ ఇత్యపోఽభిమంత్ర్య।

⇨ ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమꣳ సచతా పరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా।।

ఋతఞ్చే త్యఘమర్షణ సూక్తేనాప్స్వవగాహేత।।

⇨ ఋతఞ్చ సత్యఞ్చాభీద్ధా త్తపసోఽధ్యజాయత। తతో రాత్రి రజాయత తత స్సముద్రో అర్ణవః।।

⇨ సముద్రా దర్ణవా దధి సꣳవత్సరో అజాయత। అహోరాత్రాణి విదధ ద్విశ్వస్య మిషతో వశీ।।

⇨ సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్। దివఞ్చ పృథివీఞ్చాన్తరిక్ష మథో సువః।।

⇨ యత్పృథివ్యాꣳ రజస్స్వ మాన్తరిక్షే విరోదసీ। ఇమాꣳ స్తదాపో వరుణః పునా త్వఘమర్షణః।।

⇨ పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునా త్వఘమర్షణః। ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా।।

⇨ ఏష పుణ్యకృతాం లోకా నేష మృత్యోర్ హిరణ్మయమ్। ద్యావాపృథివ్యోర్ హిరణ్మయః సంశ్రితః సువః।। స నస్సువ స్సంశిశాధి।।

ఆర్ద్రం జ్వలతీ త్యాచమ్య।।

⇨ ఆర్ద్ర ఞ్జ్వలతి జ్యోతి రహ మస్మి। జ్యోతి ర్జ్వలతి బ్రహ్మాహ మస్మి। యోఽహ మస్మి బ్రహ్మాహ మస్మి। అహమస్మి బ్రహ్మాహ మస్మి। అహ మేవాహం మా ఞ్జుహోమి స్వాహా।

▫ స్నానాఙ్గ తర్పణమ్

సఙ్కల్పః – పూర్వోక్తైవఙ్గుణ .... శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, స్నానాఙ్గత్వేన దేవర్షి పితృ తర్పణం కరిష్యే। ఇతిసంకల్ప్య।।

దేవతీర్థేన తర్పణం కుర్యాత్।।

❖ బ్రహ్మాదయో యే దేవా స్తాన్దేవాః స్తర్పయామి।

➢ భూ ర్దేవాః స్తర్పయామి।

➢ భువ ర్దేవాః స్తర్పయామి।

➢ సువ ర్దేవాః స్తర్పయామి।

➢ భూర్భువస్సువ ర్దేవాః స్తర్పయామి।।

ఋషితీర్థేన ద్విరావృత్త్యా।।

❖ కృష్ణద్వైపాయనాదయో యే ఋషయ స్తానృషీః స్తర్పయామి।

- **భూర్ ఋషీః స్తర్పయామి।**
- **భువ ఋషీః స్తర్పయామి।**
- **సువర్ ఋషీః స్తర్పయామి।**
- **భూర్భువస్సువర్ ఋషీఃస్తర్పయామి।।**

ప్రాచీనావీతీ, పితృతీర్థేన త్రిరావృత్త్యా తర్పయేత్।।

- **సోమః పితృమాన్, యమోఽఙ్గిరస్వా, నగ్నిష్వాత్తాగ్నిః కవ్యవాహనాఽఽదయో యే పితర, స్తాన్పితౄః స్తర్పయామి।**
- **భూః పితౄః స్తర్పయామి।। 3।।**
- **భువః పితౄః స్తర్పయామి। 3।।**
- **సువః పితౄః స్తర్పయామి। 3।।**
- **భూర్భువస్సువః పితౄః స్తర్పయామి। 3।।**

(సవ్యం) అనేన దేవర్షి పితృతర్పణేన భగవాన్థ్సర్వాత్మక, శ్రీ పరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు।

(దేవర్షి పితృతర్పణానన్తరం, అజీవపితృకైః ప్రాచీనావీతిభిః పితౄణాం పుణ్యలోక సిద్ధ్యర్థం, ప్రత్యేకం స్నాతవ్యమ్।)

పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం .... గోత్రాణాం ...... శర్మణాం వసురుద్రాఽఽదిత్య రూపాణాం,

మాతృ పితామహీ ప్రపితామహీనాం ...... గోత్రాణాం .... దాయీనాం వసురుద్రాఽఽదిత్య రూపాణాం,

మాతామహ మాతుఃపితామహ మాతుఃప్రపితామహానాం .... గోత్రాణాం .... శర్మణాం, వసురుద్రాఽఽదిత్య రూపాణాం,

మాతామహీ మాతుః పితామహీ మాతుః ప్రపితామహీనాం .... గోత్రాణాం ...... దాయీనాం,

సర్వేషాం పితౄణాం, అక్షయ్య పుణ్య లోక ఫలావాప్త్యర్థం .... స్నానమహం (సవ్యం) కరిష్యే।। స్నాత్వాఽఽచమ్య।

- **అథ స్నానాఙ్గ సూర్యార్ఘ్యప్రదానాని కరిష్యే।।**

⇨ **ఓం ఉద్య న్నద్య మిత్ర మహః। ఆరోహ న్నుత్తరా న్దివమ్। హృద్రోగం మమ సూర్య। హరిమాణఞ్చ నాశయ।।**

⇨ **శుకేషు మే హరిమాణమ్। రోపణాకాసు దధ్మసి। అథో హారిద్రవేషు మే। హరిమాణ న్నిదధ్మసి।।**

⇨ **ఉదగా దయ మాదిత్యః। విశ్వేన సహసా సహ। ద్విషన్తం మమ రంధయన్న్। మో అహ న్ద్విషతే రథమ్।।** ఇద మర్ఘ్యం సమర్పయామి।

ఓం మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యో నమో నమః।।

స్నాత్వా, ఉదకప్రక్షేపణం తటే కుర్యాత్।।

○ **యన్మయా దూషితం తోయం శారీర మల సంయుతమ్।**

తస్మాత్ పాపవిశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహమ్।।

○ **అసంస్కారాశ్చ యే కేచి జ్జలాశాః పితరో మమ।**

తేషా మాప్యాయనార్థాయ దీయతే సలిలం మయా।।

○ **యే కే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః।**

తే గృహ్ణన్తు మయా దత్తం వస్త్ర నిష్పీడనోదకమ్।। శ్రీ రామ రామ రామ।।

ఇతి వస్త్రం నిష్పీడ్య।। తత శ్శుభ్రవస్త్రం ధృత్వాఽఽచమ్య।। విధి ప్రకారేణ భస్మ ధారణపురస్సరం, సంధ్యావన్దనాద్యాదికం కుర్యాత్।।

3. సిన్ధు (సముద్ర) స్నాన విధిః

○ **అశ్వత్థ సాగరౌ సేవ్యౌ న స్ప్రష్టవ్యౌ కదాచన।**

అశ్వత్థం మన్దవారేతు సాగరం పర్వణి స్పృశేత్।।

అత్ర సముద్రోదకేన ఆచమనం న కార్యమ్। (కిన్తు ఉదకాన్తరేణైవ)। తథా చోక్తం - అక్షారాభి రద్భి రాచామేత్ - ఇతి।। తత్రైవాచమన యోగ్య స్థలాని।।

○ **గోకర్ణే చ ప్రభాసే చ గఙ్గా సాగర సఙ్గమే।**

జగన్నాథే రామసేతౌ వద్ధా వాచమనం చరేత్।।

సిన్ధౌ కర్తవ్యమాహ।।

○ **ధనుర్బాణౌ లిఖిత్వాఽథ నమస్కృత్య శ్రుతిం జపేత్।**

సిన్ధౌ ప్రక్షిప్య సూత్రాణి సరత్నం సహరీతకమ్।।

సిన్ధుతీరం ప్రాప్య, తత్ర ధనుర్బాణౌ లిఖిత్వా।

○ **రఘువీర పదాంభోజ పవిత్రీకృత పాంసవే।**

దశకంఠ శిరశ్ఛేద హేతవే సేతవే నమః॥

○ **యాని కాని చ పాపాని జన్మాన్తర కృతాని చ।**

తాని తాని ప్రణశ్యన్తి ప్రదక్షిణ పదే పదే॥

○ **పాపోఽహం పాప కర్మాహం పాపాత్మా పాప సంభవః।**

త్రాహిమాం కృపయాదేవ శరణాగతవత్సల॥

○ **అన్యథా శరణం నాస్తి త్వ మేవ శరణం మమ।**

తస్మాత్కారుణ్య భావేన రక్ష రక్ష జనార్దన।

ఇత్యాత్మ ప్రదక్షిణ నమస్కారం కృత్వా॥

⇨ **ఓం సముద్రాయ వయునాయ సిన్ధూనాం పతయే నమః। నదీనాꣳ సర్వాసాం పిత్రే జుహుతా విశ్వకర్మణే విశ్వాహామర్త్యꣳ హవిః॥**

ఇతి నమస్కృత్య॥ రత్నహారీతక సహితాని యజ్ఞోపవీతాని, అథవా పుష్పతామ్బూలాని సిన్ధౌ ప్రక్షిప్య॥

○ **పిప్పలాదా త్సముత్పన్నే కృత్యే లోక భయంకరి।**

పాషాణం తే మయా దత్త మాహారార్థం ప్రకల్ప్యతామ్॥

ఇతి పాషాణం ప్రక్షిప్య, ప్రార్థయేత్।

○ **నమస్తే విశ్వ గుప్తాయ నమో విష్ణ వపాంపతే।**

నమో జలధి రూపాయ నదీనాం పతయే నమః॥ ఇతి నమస్కృత్య॥

○ **నమస్తే జగదాధార శఙ్ఖ చక్రగదాధర।**

దేవ దేహి మమానుజ్ఞాం తవ తీర్థ నిషేవణే।। ఇత్యనుజ్ఞాం స్వీకృత్య।

తతస్స్నాత్వా -

ఆపోహిష్ఠామయోభువ ఇతి తిసృభిః, హిరణ్యవర్ణా ఇతి చతసృభిః, పవమానస్సువర్జన ఇత్యేతేన అనువాకేన చ స్నాయాత్।।

ప్రాణానాయమ్య .... ప్రీత్యర్థం .... సింధు స్నానాఙ్గ అర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే।।

○ **సర్వరత్నోద్భవ శ్రీమాన్ సర్వ రత్నాకరో యతః।**

సర్వ రత్నప్రదాత స్త్వం గృహాణార్ఘ్యం మహోదధే।।

ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా।।

ఉదకాన్తరేణ ఆచమ్య। ఏవం .... ప్రీత్యర్థం సిన్ధు స్నానాఙ్గత్వేన, పిప్పలాదాది తర్పణం కరిష్యే।।

○ **పిప్పలాదం కలిం కణ్వం కృతాన్తం జీవనేశ్వరమ్।**

వసిష్ఠం వామదేవఞ్చ పరాశర మపాం పతిమ్।।

○ **వాల్మీకిం నారద ఞ్చైవ వాలఖిల్యాం స్తథైవ చ।**

నలం నీలం గవాక్షఞ్చ గవయం గన్ధమాదనమ్।।

○ **జాంబవన్తం హనూమన్తం సుగ్రీవం చాఙ్గదం తథా।**

మైన్దఞ్చ ద్వివిదఞ్చైవ వృషభం శరభం తథా।।

○ **రామఞ్చ లక్ష్మణఞ్చైవ సీతాఞ్చైవ యశస్వినీమ్।**

ఏతాంస్తు తర్పయే ద్విద్వాన్ జలమధ్యే విశేషతః।।

○ **ఆబ్రహ్మ స్తంబ పర్యన్తం యత్కిఞ్చిత్ సచరాచరమ్।**

మయా దత్తేన తోయేన తృప్తి మేవాభి గచ్ఛతు।। ఆచమ్య,

○ **యన్మయా దూషితం తోయం శారీర మలసంయుతమ్।**

తస్మాత్ పాప విశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహమ్।।

○ **అసంస్కారాశ్చ యే కేచి జ్జలాశాః పితరో మమ।**

తేషామాప్యాయనార్థాయ దీయతే సలిలం మయా।।

ఇతి మన్త్రాభ్యాం, ఉదకం తటే స్థిత్వా ప్రక్షిప్య।।

○ **యేకే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః।**

తే గృహ్ణన్తు మయా దత్తం సూత్రనిష్పీడనోదకమ్।।

(ఇతి సూత్ర నిష్పీడనోదకఞ్చ ప్రక్షిపేత్)

శుభ్రవస్త్రం ధృత్వా। ఆచమ్య। యథాశక్తి గోదానాదికం దద్యాత్।

(మహాపర్వణి సింధుస్నాన మహం కరిష్యే - ఇతి కేచిత్ పర్వస్నానే పఠన్తి।।)

4. భస్మధారణ విధానమ్

ఆగ్నేయం భస్మ, సద్యోజాతమితి పఞ్చ బ్రహ్మమన్త్రైః ప్రతిగృహ్య।।

⇨ **సద్యో జాతం ప్రపద్యామి సద్యో జాతాయ వై నమో నమః। భవేభవే నాతిభవే భవస్వ మామ్। భవోద్భవాయ నమః।।**

⇨ **వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమ శ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో**

బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూత దమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః॥

⇨ అఘోరేభ్యోఽథఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్య స్సర్వశ్శర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః॥

⇨ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి। తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్॥

⇨ ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి ర్బ్రహ్మా శివో మే అస్తు సదాశివోమ్॥

□ అభిమంత్రణమ్। అగ్నిరిత్యనేన చాభిమంత్ర్య॥

○ అగ్నిరితి భస్మ। వాయురితి భస్మ। జలమితి భస్మ। స్థలమితి భస్మ। వ్యోమేతి భస్మ। సర్వꣳ హ వా ఇదం భస్మ। మన ఏతాని చక్షూꣳషి భస్మాని॥

మానస్తోక ఇతి సముద్ధృత్య। జలేన సంసృజ్య॥

⇨ మా న స్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః। వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే॥

త్ర్యాయుషై స్త్ర్యమ్బకై స్తిర్యక్ తిస్రో రేఖాః ప్రకుర్వీత।

⇨ త్ర్యాయుష ఞ్జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్। యద్దేవానా న్త్ర్యాయుష న్తన్మే అస్తు త్ర్యాయుషమ్॥

⇨ త్ర్యంబకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుక మివ బన్ధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మాఽమృతాత్।।

⇨ యే తే సహస్ర మయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హన్తవే। తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వానవ యజామహే। మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా।।

ఇతి భస్మధారణమ్।। తతో విధిప్రకారేణ సంధ్యావందనాఽఽదికం కుర్యాత్।।

5. ఊర్ధ్వపుణ్డ్రవిధిః

○ స్నాత్వా మృత్తికయా చోర్ధ్వపుణ్డ్రం కుర్యాత్ ప్రయత్నతః।।
జపకాలే మృదాకుర్యాత్సంధ్యాకాలే చ వారిణా।

○ భస్మనా హోమకాలే తు చందనం సార్వకాలికమ్।।

(తత్ప్రకారః) మృత్తికా ప్రార్థనమ్

○ గోపీచన్దన పాపఘ్న విష్ణుదేహ సముద్భవ।
చక్రాఙ్కిత నమ స్తుభ్యం ధారణాన్ముక్తిదో భవ।। ఇతి మృత్తికా మాదాయ

⇨ ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమꣳ సచతా పరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా।। ఇతి జల మాదాయ।।

విష్ణో ర్నుక మితి మార్జయేత్ -

⇨ ఓం విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాꣳసి యో అస్కభాయ దుత్తరꣳ సధస్థం విచక్రమాణ స్త్రేధోరుగాయః।

⇨ ఓం విష్ణో రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణో శ్శ్నప్త్రే స్థో విష్ణో స్స్యూరసి విష్ణో ర్ధ్రువ మసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా॥

అతో దేవా ఇత్యేతాభి, ర్విష్ణుగాయత్ర్యా చ త్రివార మభిమన్త్ర్య॥

⇨ ఓం అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణు ర్విచక్రమే। పృథివ్యా స్సప్త ధామభిః॥

⇨ ఓం ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢ్ల మస్య పాంసురే॥

⇨ ఓం త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణు ర్గోపా అదాభ్యః। తతో ధర్మాణి ధారయన్॥

⇨ ఓం విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే। ఇన్ద్రస్య యుజ్య స్సఖా॥

⇨ తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః। దివీవ చక్షు రాతతమ్।

⇨ ఓం తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంస స్సమిన్ధతే। విష్ణో ర్యత్పరమం పదమ్॥

⇨ ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి। తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

○ శఙ్ఖ చక్ర గదా పాణే ద్వారకా నిలయాచ్యుత।
గోవిన్ద పుండరీకాక్ష రక్ష మాం శరణాగతమ్॥ ఇతి ధ్యాత్వా॥

- గృహస్థో లలాటేషు స్థానేష్వనామికాఽఙ్గుళ్యా విష్ణుగాయత్ర్యా, కేశవాది ద్వాదశ నామభి ర్వా ధారయేత్।
- బ్రహ్మచారీ వానప్రస్థోవా లలాట కణ్ఠ హృదయ మూలేషు, వైష్ణవ గాయత్ర్యా కృష్ణాది పఞ్చ నామభిర్వా ధారయేత్॥
- యతి స్తర్జన్యా శిరో లలాట హృదయేషు ప్రణవేన ధారయేత్।
- పరమహంసో లలాటే చైకమూర్ధ్వ పుణ్డ్రం ధారయేత్॥

6. సన్ధ్యావన్దన ప్రయోగః

○ **అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపి వా।**

య స్స్మరేత్ పుణ్డరీకాక్షం స బాహ్యాఽభ్యన్తర శ్శుచిః।।

పుణ్డరీకాక్ష। పుణ్డరీకాక్ష।। పుణ్డరీకాక్ష।

ఆచమ్య ....

ఓం కేశవాయ స్వాహా। ఓం నారాయణాయ స్వాహా। ఓం మాధవాయ స్వాహా।

ఓం గోవిన్దాయనమః। ఓం విష్ణవే నమః। ఓం మధుసూదనాయ నమః। ఓం త్రివిక్రమాయనమః। ఓం వామనాయ నమః। ఓం శ్రీధరాయ నమః। ఓం హృషీకేశాయ నమః। ఓం పద్మనాభాయ నమః। ఓం దామోదరాయ నమః। ఓం సంకర్షణాయ నమః। ఓం వాసుదేవాయ నమః। ఓం ప్రద్యుమ్నాయ నమః। ఓం అనిరుద్ధాయ నమః। ఓం పురుషోత్తమాయ నమః। ఓం అధోక్షజాయ నమః। ఓం నారసింహాయ నమః। ఓం అచ్యుతాయ నమః। ఓం జనార్దనాయ నమః। ఓం ఉపేంద్రాయ నమః। ఓం హరయే నమః। శ్రీ కృష్ణాయ నమః।

○ **ఉత్తిష్ఠన్తు భూత పిశాచాః, ఏతే భూమి భారకాః।**

ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే।।

▫ **ప్రాణాయామః** -

⇨ **ఓం భూః। ఓం భువః। ఓం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓం సత్యమ్।**

⇨ **ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్।**

ఓమాపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువ స్సువరోమ్॥

▫ **సఙ్కల్పః –**

మమోపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ముద్దిశ్య, శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం,

శుభే శోభనే ముహూర్తే, శ్రీ మహా విష్ణో రాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య, అద్య బ్రహ్మణో ద్వితీయ పరార్థే, శ్వేతవరాహ కల్పే, వైవస్వత మన్వంతరే, కలియుగే ప్రథమ పాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖణ్డే మేరోర్దక్షిణ దిగ్భాగే, శ్రీ శైలస్య ------- ప్రదేశే, ----- నద్యో ర్మధ్యదేశే ----- సమస్త దేవతా గోబ్రాహ్మణ హరిహర సద్గురు చరణ సన్నిధౌ, అస్మిన్ వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన ప్రభవాది షష్టి సంవత్సరాణాం మధ్యే, శ్రీమత్ ----- సంవత్సరే, ----- అయనే, ------ ఋతౌ, ----- మాసే, ----- పక్షే, ------తిథౌ, ---- వాసరే, ---- నక్షత్రే, ----యోగే, ----- కరణే, ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం అస్యాం శుభతిథౌ శ్రీ పరమేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యా (మాధ్యాహ్నిక స్సన్ధ్యా, సాయం సన్ధ్యా) ముపాసిష్యే॥

▫ **శుద్ధి ప్రకరణమ్ –**

⇨ **ఓం ఆపో హి ష్ఠా మయోభువ స్తాన ఊర్జే దధాతన। మహే రణాయ చక్షసే।**

⇨ **యో వ శ్శివతమో రస స్తస్య భాజయ తేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః।**

⇨ తస్మా అర జ్గమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చనః।।

(ప్రాతః)

⇨ ఓం సూర్యశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షన్తామ్। యద్రాత్రియా పాప మకార్షమ్। మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్। పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా। రాత్రి స్తదవ లుమ్పతు। యత్కిఞ్చ దురితం మయి। ఇద మహం మా మమృతయోనౌ। సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా।।

(మధ్యాహ్నే) –

⇨ ఓం ఆపః పునన్తు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతు మామ్। పునన్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మపూతా పునాతు మామ్। యదుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునన్తు మామాపో ఽసతాఞ్చ ప్రతి గ్రహః స్వాహా।।

(సాయన్తనే)

⇨ ఓం అగ్నిశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షన్తామ్। యదహ్నా పాప మకార్షమ్। మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। అహ స్తదవ లుమ్పతు। యత్కిఞ్చ దురితం మయి। ఇదమహం మా మమృతయోనౌ। సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా।।

⇨ త్రిరాచామేత్। ద్విః పరిమృజ్య, సకృదుపస్పృశ్య, యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి శిర శ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే॥

▫ మార్జన మంత్రాః

⇨ ఓం దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః। సురభి నో ముఖా కర త్ప్రణ ఆయూꣳషి తారిషత్॥

⇨ ద్రుపదా దివ ముఞ్చతు। ద్రుపదాదివే న్ముముచానః। స్విన్న స్స్నాత్వీ మలాదివ। పూతం పవిత్రేణే వాఽఽజ్యమ్। ఆప శ్శున్ధన్తు మైనసః॥

▫ అర్ఘ్య ప్రదాన ప్రకరణమ్

⇨ త్రిరాచామేత్। ద్విః పరిమృజ్య, సకృదుపస్పృశ్య, యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి, శిర శ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే॥

ముఖ్యాకాలాతిక్రమణే ప్రాయశ్చిత్తం విధాయ, అర్ఘ్యత్రయం దద్యాత్। [2]

---

[2] ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్యమ్ - ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవం --- ప్రీత్యర్థం, (ముఖ్య కాలాతిక్రమణ దోష నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్య ప్రదాన పూర్వక) ప్రాతస్సన్ధ్యార్ఘ్య (మాధ్యాహ్నిక/ సాయం - సన్ధ్యార్ఘ్య) ప్రదానాని కరిష్యే॥

పూర్వోక్తైవం గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ,

శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం

ప్రాత స్సంధ్యార్ఘ్య (మాధ్యాహ్నిక/సాయం సంధ్యార్ఘ్య) ప్రదానాని కరిష్యే।।

⇨ **ఓం భూర్భువస్సువః। తథ్సవితుర్వేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్।। (తిష్ఠన్నర్ఘ్యం త్రిరర్ఘయతి। సాయ ముపవిశన్న్)**

⇨ **హꣳస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిక్షస ద్ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్। నృషద్వరస దృతసద్వ్యోమ సదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్।। (మధ్యాహ్న)**

(ప్రదక్షిణ మంత్రః)

⇨ **ఓం ఉద్యన్త మస్తꣳ యన్త మాదిత్య మభిధ్యాయన్ కుర్వ న్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ థ్సకలం భద్ర మశ్నుతే ऽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద।। అసావాదిత్యో బ్రహ్మ।। త్రిరాచామేత్ ----- శ్రోత్రే।।**

పూర్వోక్తైవం గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ, శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రాత స్సన్ధ్యాఙ్గ, (మాధ్యాహ్నిక స్సన్ధ్యాఙ్గ), (సాయం స్సన్ధ్యాఙ్గ) తర్పణాని కరిష్యే।।

ఓం భూః। ఓం భువః। ఓం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓ౦ సత్యమ్।

ఓం తథ్సవితు ర్వరే౦ణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియో యోన౦౦ ప్రచోదయా౦త్। ఓమాపో జ్యోతీ రసో౦మృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్।।

(ప్రాతః)

1. సన్ధ్యాం తర్పయామి
2. గాయత్రీం తర్పయామి
3. బ్రాహ్మీం తర్పయామి
4. నిమృజీం తర్పయామి.

(మధ్యాహ్నే)

1. సన్ధ్యాం తర్పయామి
2. సావిత్రీం తర్పయామి
3. రౌద్రీం తర్పయామి
4. నిమృజీం తర్పయామి

(సాయంకాలే)

1. సన్ధ్యాం తర్పయామి
2. సరస్వతీం తర్పయామి
3. వైష్ణవీం తర్పయామి
4. నిమృజీం తర్పయామి

- గాయత్రీ మన్త్రోపాసనమ్ –

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ। అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్। గాయత్రం ఛన్దం పరమాత్మం సరూపమ్। సాయుజ్యం వినియోగమ్।।

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితమ్। గాయత్రీం ఛన్దసాం మాతేదం బ్రహ్మ జుషస్వ మే।

యదహ్నా త్కురుతే పాప స్తదహ్నా త్ప్రతి ముచ్యతే। యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం తద్రాత్రియాత్ ప్రతి ముచ్యతే।

సర్వ వర్ణే మహాదేవి సన్ధ్యా విద్యే సరస్వతి॥

- గాయత్ర్యావాహనమ్

⇨ ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రాజోఽసి దేవానాం ధామ నామాసి విశ్వమసి విశ్వాఽయు స్సర్వమసి సర్వాయు రభిభూరోం గాయత్రీ మావాహయామి, సావిత్రీ మావాహయామి, సరస్వతీ మావాహయామి, ఛన్దర్షీ నావాహయామి, శ్రియ మావాహయామి గాయత్రియా గాయత్రీచ్ఛన్దో, విశ్వామిత్ర ఋషి, స్సవితా దేవతాఽగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మ శిరో, విష్ణుర్ హృదయగ్ం, రుద్రశ్శిఖా, పృథివీ యోనిః ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా, శ్వేతవర్ణా సాఙ్ఖ్యాయన సగోత్రా గాయత్రీ, చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పఞ్చ శీర్షోపనయనే వినియోగ – ఓం భూః। ఓం భువః। ఓగ్ం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓగ్ం సత్యమ్।

⇨ ఓం తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥

⇨ ఓమాపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువ స్సువరోమ్॥

- గాయత్రీ మహామన్త్ర జప ప్రకరణమ్

ప్రాణానాయమ్య। పూర్వోక్తైవఙ్గుణ -- ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యాఙ్గ, (మాధ్యాహ్నిక/ సాయం సన్ధ్యాఙ్గ) యథాశక్తి గాయత్రీ మహామంత్ర జపం కరిష్యే॥

కరన్యాసః

1. ఓం తథ్సవితుర్ - బ్రహ్మాత్మనే - అఙ్గుష్ఠాభ్యా న్నమః
2. ఓం వరేణ్యం - విష్ణ్వాత్మనే - తర్జనీభ్యా న్నమః
3. ఓం భర్గో దేవస్య - రుద్రాత్మనే - మధ్యమాభ్యా న్నమః
4. ఓం ధీమహి - సత్యాత్మనే - అనామికాభ్యా న్నమః
5. ఓం ధియోయోనః - జ్ఞానాత్మనే - కనిష్ఠికాభ్యా న్నమః
6. ఓం ప్రచోదయాత్ - సర్వాఽఽత్మనే - కరతల కరపృష్ఠాభ్యా న్నమః

అఙ్గన్యాసః

1. ఓం తథ్సవితుర్ - బ్రహ్మాత్మనే - హృదయాయ నమః
2. ఓం వరేణ్యం - విష్ణ్వాత్మనే - శిరసే స్వాహా
3. ఓం భర్గో దేవస్య - రుద్రాత్మనే - శిఖాయై వషట్
4. ఓం ధీమహి - సత్యాత్మనే - కవచాయ హుం
5. ఓం ధియోయోనః - జ్ఞానాత్మనే - నేత్రత్రయాయ వౌషట్
6. ఓం ప్రచోదయాత్ - సర్వాత్మనే – అస్త్రాయ ఫట్

భూర్భువ స్సువ రోమితి దిగ్బన్ధః

ధ్యానమ్ -

- ముక్తా విద్రుమ హేమ నీల ధవళ చ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీక్షణైర్ -
  యుక్తా మిన్దు నిబద్ధ రత్నమకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికామ్।
- గాయత్రీం వరదాభయాఙ్కుశ కశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం
  శఙ్ఖం చక్ర మథారవిన్ద యుగళం హస్తై ర్వహన్తీం భజే।।

○ యో దేవస్సవితాఽస్మాకం ధియో ధర్మాధిగోచరాః।

ప్రేరయేత్తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాఽఽస్మహే॥

○ గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణు ర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః।

గురుస్సాక్షాత్పరం బ్రహ్మా తస్మై శ్రీ గురవే నమః॥

(యథా శక్తి గాయత్రీ జపం కుర్యాత్)

ఏతత్ ఫలం సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥ (కేచన ప్రాగ్జపాత్, అనన్తరఞ్చ ముద్రాః ప్రదర్శయన్తి, గాయత్ర్యాః దిగ్విమోకం చ కుర్వన్తి)

ఉపస్థాన ప్రకరణమ్ (ఉత్థాయ సూర్యాభిముఖః పఠేత్)

(ప్రాతః)

⇨ ఓం మిత్రస్య చర్షణీధృత శ్రవో దేవస్య సానసిమ్। సత్యం చిత్రశ్రవస్తమమ్।

⇨ మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజాన న్మిత్రో దాధార పృథివీ ముత ద్యామ్। మిత్రః కృష్టీ రనిమిషా ఽభిచష్టే సత్యాయ హవ్యం ఘృతవ ద్విధేమ।

⇨ ప్రసమిత్ర మర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన। న హన్యతే న జీయతే త్వోతో నైన మంహో అశ్నో త్యన్తితో న దూరాత్॥

(మధ్యాహ్నకాలే)

⇨ ఓం ఆ సత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యఞ్చ। హిరణ్యయేన సవితా రథేనాఽఽ దేవో యాతి భువనా విపశ్యన్॥

⇨ ఉద్వయ న్తమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతి రుత్తరమ్। దేవ న్దేవత్రా సూర్య మగన్మ జ్యోతి రుత్తమమ్॥

⇨ ఉదుత్య ఞ్జాతవేదస న్దేవం వహన్తి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్॥

⇨ చిత్ర న్దేవానా ముదగా దనీక ఞ్చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షꣳ సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ॥

⇨ తచ్చక్షు ర్దేవహితం పురస్తా చ్ఛుక్ర ముచ్చరత్।

⇨ పశ్యేమ శరద శ్శత ఞ్జీవేమ శరద శ్శత న్నన్దామ శరద శ్శతం మోదామ శరద శ్శతం భవామ శరద శ్శతꣳ శృణవామ శరద శ్శతం ప్రబ్రవామ శరద శ్శత మజీతా స్స్యామ శరద శ్శత జ్జ్యోక్చ సూర్య న్దృశే।

⇨ య ఉదగా న్మహతోఽర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యా థ్సమా వృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చి న్మనసా పునాతు॥

సాయంకాలే -

⇨ ఓం ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ। త్వా మవస్యు రాచకే॥

⇨ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వన్దమాన స్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః। అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశꣳస మా న ఆయుః ప్రమోషీః॥

⇨ యచ్చిద్ధి తే విశో యథా ప్ర దేవ వరుణ వ్రతమ్। మినీమసి ద్యవిద్యవి।

⇨ యత్కించేదం వరుణ దైవ్యే జనేఽభిద్రోహం మనుష్యా శ్చరామసి। అచిత్తీ యత్తవ ధర్మా యుయోపిమ మా న స్తస్మా దేనసో దేవ రీరిషః।

⇨ కితవాసో యద్రిరిపు ర్నదీవి యద్వా ఘా సత్య ముత యన్న విద్మ। సర్వా తా వి ష్య శిథిరేవ దేవాథా తే స్యామ వరుణ ప్రియాసః॥

▫ దిగ్దేవతా నమస్కారః

⇨ ఓం నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇨ నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇨ నమః ప్రతీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇨ నమ ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇨ నమ ఊర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇨ నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇨ నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో

⇨ నమో గఙ్గా యమునయో ర్మధ్యే యే వసన్తి, తే మే ప్రసన్నాత్మాన శ్చిరఞ్జీవితం వర్ధయన్తి, నమో గఙ్గా యమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గా యమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః॥

- ○ సన్ధ్యాయై నమః। సావిత్ర్యై నమః। గాయత్ర్యై నమః। సరస్వత్యై నమః। సర్వాభ్యో దేవతాభ్యో నమః। దేవేభ్యో నమః। ఋషిభ్యో నమః। మునిభ్యో నమః। గురుభ్యో నమః। పితృభ్యో నమః। మాతృభ్యో నమః।
- ⇨ కామో ऽకార్షీ న్నమో నమః। మన్యు రకార్షీ న్నమో నమః।
- ○ పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాః। (పఞ్చభూత స్మరణమ్)
- ○ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ।। (ద్వాదశాక్షరీ మన్త్రః)
- ○ యాం సదా సర్వభూతాని చరాణి స్థావరాణి చ। సాయం ప్రాత ర్నమస్యన్తి సా మా సన్ధ్యాऽభి రక్షతు।।
- ○ శివాయ విష్ణు రూపాయ శివ రూపాయ విష్ణవే।
  శివస్య హృదయం విష్ణు ర్విష్ణోశ్చ హృదయం శివః।।
- ○ యథా శివమయో విష్ణు రేవం విష్ణు మయ శ్శివః।
  యథాऽన్తర న్న పశ్యామి తథా మే స్వస్తి రాయుషి।।
- ○ నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయ చ।
  జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిన్దాయ నమో నమః।।

గాయత్రీ విసర్జనమ్

⇨ ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వత మూర్ధని। బ్రాహ్మణేభ్యో ऽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి యథాసుఖమ్।।

⇨ స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా। ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్॥

○ నమోఽస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే।
సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటి యుగధారిణే నమః॥

⇨ ఓం ఇద న్ద్యావాపృథివీ సత్య మస్తు పిత ర్మాత ర్యదిహోప బ్రువే వామ్। భూత న్దేవానా మవమే అవోభి ర్విద్యా మేషం వృజనం జీరదానుమ్॥

○ ఆకాశా త్పతిత న్తోయః యథా గచ్ఛతి సాగరమ్।
సర్వదేవ నమస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతి॥

○ సర్వవేదేషు యత్పుణ్యః సర్వతీర్థేషు యత్ఫలమ్।
తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవ జ్జనార్దనమ్॥

○ వాసనా ద్వాసుదేవస్య వాసితన్తే జగత్త్రయమ్।
సర్వభూత నివాసోఽసి వాసుదేవ నమోఽస్తుతే॥

గోత్రప్రవరోచ్చారణమ్

చతుస్సాగర పర్యన్తం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు।

1) (ఆంగిరస) 2) (బార్హస్పత్య) 3 (భారద్వాజ) - (త్ర్యార్షేయ), ప్రవరాన్విత (భారద్వాజ) సగోత్రః, ఆపస్తంబ సూత్రః, తైత్తిరీయ కృష్ణ యజు శ్శాఖాఽధ్యాయీ, ... శర్మాఽహం భో అభివాదయే।

○ **కాయేన వాచా మనసేంద్రియై ర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతే స్స్వభావాత్।**

కరోమి యద్య థ్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి॥

○ **ఆబ్రహ్మలోకా దాశేషా దాలోకా లోకపర్వతాత్।**

యే సన్తి బ్రాహ్మణా దేవా స్తేభ్యో నిత్య న్నమో నమః॥

ఓం తథ్సత్। శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు।

॥జయ గురుదేవదత్త॥

7. అగ్నికార్యమ్

ఆచమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ, శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం. మమ - ఆయు ర్వర్చో యశో బలాభి వృద్ధ్యర్థం, ప్రాత రగ్నికార్య (సాయ మగ్నికార్య) సమిదా ధాన మహఙ్కరిష్యే॥

▫ **పరిషేచన మన్త్రః –**

⇨ **పరిత్వాఽగ్నే పరిమృజా మ్యాయుషా చ ధనేన చ। సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసః సువీరో వీరై స్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషై స్సుగృహో గృహై స్సుపతిః పత్యా సుమేధా మేధయా సుబ్రహ్మ బ్రహ్మచారిభిః॥**

(పరిమృజ్య, అలఙ్కృత్య, పరిషిచ్య)

- సమిద్ధోమః– (ప్రణవోచ్చారణ పూర్వకం పఠిత్వా, మన్త్రాన్తే సమిధ ఇ్జుహుయాత్)

⇨ అగ్నయే సమిధ మాఽహార్షం బృహతే జాతవేదసే యథా త్వ మగ్నే సమిధా సమిధ్యస ఏవం మామాయుషా వర్చసా సన్యా మేధయా ప్రజయా పశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసే నాన్నాద్యేన సమేధయ స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ ఏధోఽస్యేధిషీమహి స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ సమిదసి సమేధిషీమహి స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ అపో అద్యాన్వచారిష౯ రసేన సమసృక్ష్మహి। పయస్వా౯ అగ్న ఆఽగమ స్తం మా సఁ౯సృజ వర్చసా స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ సం మాఽగ్నే వర్చసా సృజ ప్రజయా చ ధనేన చ స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ విద్యున్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యా థ్సహర్షిభి స్స్వాహా। (ఇన్ద్రాయేద న్న మమ)

⇨ అగ్నయే బృహతే నాకాయ స్వాహా। (అగ్నయే బృహతే నాకాయేద న్న మమ)

⇨ ద్యావాపృథివీభ్యా౯ స్వాహా। (ద్యావాపృథివీభ్యా మిద న్న మమ)

⇨ ఏషా తే అగ్నే సమిత్తయా వర్ధస్వ చాఽఽప్యాయస్వ చ తయాఽహం వర్ధమానో భూయాస మాప్యాయమానశ్చ స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ యో మాఽగ్నే భాగినꣳ సన్త మథాభాగ ఞ్చికీర్షత్యభాగ మగ్నే తఙ్కురు మామగ్నే భాగినఙ్కురు స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ సమిధ మాధాయాగ్నే సర్వవ్రతో భూయాసꣳ స్వాహా। (అగ్నయ ఇదన్నమమ)

⇨ భూస్స్వాహా। (అగ్నయ ఇద న్న మమ)

⇨ భువ స్స్వాహా। (వాయవ ఇద న్న మమ)

⇨ సువ స్స్వాహా। (సూర్యాయేద న్న మమ)

⇨ భూర్భువ స్సువ స్స్వాహా। (ప్రజాపతయ ఇదన్న మమ)।।

{అన్తే తూష్ణీం పరిసమూహ్య}

▫ ఉపస్థానమ్

⇨ యత్తే అగ్నే తేజ స్తేనాహ న్తేజస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే హర స్తేనాహꣳ హరస్వీ భూయాసమ్।।

⇨ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు

⇨ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియ న్దధాతు

⇨ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥

భస్మ గ్రహణ మన్త్రః –

⇨ మాన స్తోకే తనయే మాన ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః।

వీరా న్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే॥

భస్మ ధారణ మన్త్రః –

⇨ త్ర్యాయుష జ్జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్। యద్దేవానా న్త్ర్యాయుష న్తన్మే

అస్తు త్ర్యాయుషమ్॥

(భస్మనా శిరో లలాట వక్షస్స్కన్ధేషు తిలకాని కుర్యాత్।)

✦ మేధావీ భూయాసమ్ (లలాటే)।

✦ తేజస్వీ భూయాసమ్ (దక్షిణ స్కన్ధే)।

✦ వర్చస్వీ భూయసమ్ (వామ స్కన్ధే)।

✦ బ్రహ్మవర్చసీ భూయసమ్ (హృదయే)

✦ ఆయుష్మాన్ భూయసమ్ (కణ్ఠే)।

✦ అన్నాదో భూయాసమ్ (నాభౌ)।

✦ యశస్వీ భూయాసమ్ (గ్రీవాయాం)।

✦ సర్వసమృద్ధో భూయాసమ్ (మూర్ధని)॥

అగ్న్యుపఘాత ప్రాయశ్చిత్తః -

⇨ **పునస్త్వాఽఽదిత్యా రుద్రా వసవ స్సమిన్ధతాం పున ర్బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః।**

ఘృతేన త్వ న్తనువో వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు యజమానస్య కామా స్స్వాహా॥

(అగ్నయే వసునీథాయేద న్న మమ)

ఓం స్వస్తి॥

○ **శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।**

ఆయుష్య న్తేజ ఆరోగ్య న్దేహి మే హవ్యవాహన।

○ **శ్రియ న్దేహి మే హవ్యవాహన ఓన్నమ ఇతి॥**

యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమక్రియాఽఽదిషు।

○ **న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యోవన్దే హుతాశనమ్॥**

మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన।

○ **యద్ధుతన్తు మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥**

అనేన ప్రాతరగ్నికార్య, (సాయమగ్నికార్య) సమిదాధానేన భగవాన్ సర్వాత్మక శ్శ్రీయజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు॥

(గోత్ర ప్రవరోచ్చారణమ్ – వంశఋషి స్మరణమ్)

చతుస్సాగర పర్యన్తం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు। (కాశ్యపాఽవత్సార – నైధ్రువ) (త్ర్యార్షేయ) ప్రవరాన్విత (కాశ్యప) సగోత్రః, ఆపస్తమ్బ సూత్రః, తైత్తిరీయ కృష్ణ యజు శ్శాఖాఽధ్యాయీ, ... శర్మాఽహం భో అభివాదయే।

8. ప్రాతరౌపాసనమ్

ఆచమ్య ...... ఏవజ్గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ, శ్రీమాన్ ...... గోత్రః, ... నామధేయః, ... ధర్మపత్నీ సమేతోఽహం, మమోపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, ప్రాతరౌపాసన/ సాయమౌపాసన హోమం తండులై ర్హోష్యే।। (ఇతి సఙ్కల్ప్య)

⇨ ఓం భూర్భువస్సువరోమ్। అగ్ని మిద్ధ్వా।। ఇతి సమిధ మాధాయ

⇨ ఓం చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాఽ ఆవివేశ।।

○ సప్తహస్త శ్చతుశ్శృఙ్గ స్సప్త జిహ్వో ద్విశీర్షకః।
త్రిపాత్ప్రసన్న వదన స్సుఖాఽఽసీన శ్శుచిస్మితః।।

○ స్వాహాన్తు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీం వామే స్వధా న్తథా।
బిభ్రద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువమ్।।

○ తోమరం వ్యజనం వామై ర్ఘృత పాత్రన్తు ధారయన్॥।
మేషాఽఽరూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్।।

○ ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చి స్సర్వకామదమ్।
ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవం ధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్।।

⇨ ఓం ఏష హి దేవః ప్రదిశో ను సర్వాః పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అన్తః। స విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః।।

ప్రాఙ్ముఖాగ్నే। మమ – అభిముఖో భవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నో భవ। వరదో భవ। యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ।

⇨ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥** (ఇతి ప్రోక్ష్య)

సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య। అగ్ని మలఙ్కృత్య।

○ **అగ్నయే నమః। హుతవహాయ నమః। హుతాశినే నమః। కృష్ణవర్త్మనే నమః। దేవముఖాయ నమః। సప్తజిహ్వాయ నమః। వైశ్వానరాయ నమః। జాతవేదసే నమః।**

పరిషేచనమ్ (అగ్నిం పరిషిఞ్చతి)

⇨ **అదితేఽను మన్యస్వ।** **(ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)॥**

⇨ **అనుమతేఽను మన్యస్వ।** **(ఇతి పశ్చాదుదీచీనమ్)**

⇨ **సరస్వతేఽను మన్యస్వ।** **(ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)॥**

⇨ **దేవ సవితః ప్రసువ।** **(ఇతి సమన్తం పరిషిచ్య)**

తణ్డులా నాదాయ। ద్వేధా విభజ్య। మధ్యే అగ్నౌ జుహోతి।

⇨ **ఓం సూర్యాయ స్వాహా। సూర్యాయేద న్న మమ॥ (ప్రాతర్హోమే)**

⇨ **ఓం అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయ ఇద న్న మమ॥ (సాయంహోమే)**

అథ ఈశాన్యభాగే జుహోతి।

⇨ ఓం అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదన్నమమ।।

ఆహుతి సంసర్గ దోష నిర్హరణార్థం వనస్పతిహోమం కరిష్యే।।

⇨ ఓం యత్ర వేత్థ వనస్పతే దేవానా గ్గుహ్యా నామాని। తత్ర హవ్యాని గామయ।।

వనస్పతయే అగ్న ఇదన్న మమ।।

⇨ అదితేఽన్వమగ్ స్థాః। (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)

⇨ అనుమతేఽన్వమగ్ స్థాః। (ఇతి పశ్చాదుదీచీనమ్)

⇨ సరస్వతేఽన్వమగ్ స్థాః। (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)

⇨ దేవ సవితః ప్రాసావీః।। (ఇతి సమన్తం పరిషిచ్య)

ఉపస్థానమ్

⇨ ఓం అగ్నే త్వన్నో అన్తమః। ఉతత్రాతా శివోభవ వరూథ్యః।

⇨ తన్త్వా శోచిష్ఠ దీదివః। సుమ్నాయ నూన మీమహే సఖిభ్యః।

⇨ వసు రగ్ని ర్వసుశ్రవాః। అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమో రయిన్దాః।

⇨ స నో బోధి శ్రుధీ హవ మురు ష్యాణో అఘాయత స్సమస్మాత్।।

హోమసాద్గుణ్యార్థం అనాజ్ఞాత త్రయ మన్త్ర జపం కరిష్యే।।

(ఈ క్రింది 3 మంత్రములను జపించవలెను)

⇨ **ఓం అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వꣳ హి వేత్థ యథాతథమ్।**

⇨ **పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుష సమ్మితః। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వꣳ హి వేత్థ యథాతథమ్।**

⇨ **యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షాన యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్ని ష్టద్ధోతా క్రతువి ద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాꣳ ఋతుశో యజాతి॥**

ఓం స్వస్తి॥

○ **శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।**
ఆయుష్య స్తేజ ఆరోగ్య స్దేహి మే హవ్యవాహన।
శ్రియ స్దేహి మే హవ్యవాహన ఓన్నమ ఇతి॥

○ **యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమక్రియాऽऽదిషు।**
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యోవన్దే హుతాశనమ్॥

○ **మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన।**

○ **యద్ధుతన్తు మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥**

అనేన ప్రాతరౌపాసన (సాయమౌపాసన) హోమేన, భగవాన్ సర్వాత్మకః పరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ఫలం పరమేశ్వరార్పణమస్తు స్వస్తి॥

(గోత్ర ప్రవరోచ్చారణమ్ – వంశఋషి స్మరణమ్)

చతుస్సాగర పర్యన్తం....... శర్మాऽహం భో అభివాదయే।

9. బ్రహ్మ యజ్ఞః

ఆచమ్య, త్రిరాచామేత్ ---- శ్రోత్రే।

పూర్వోక్తైవజ్గుణ --- ప్రీత్యర్థం, నిత్యస్వాధ్యాయ బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే।।

(అథదిర్దర్భః, ప్రాగుదీచ్యాం వా, ఉదితే సూర్యే, దక్షిణత ఉపవీయ, ఉపవిశ్య శుచౌ దేశే, స్వాధ్యాయ మధీయీత)

⇨ ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్।

⇨ ఋతా ధ్సత్య ముపైమి।। (హస్తావవనిజ్య।)

⇨ త్రిరాచామేత్। ద్విః పరిమృజ్య। సకృ దుపస్పృశ్య। యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి శిర శ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయ మాలభ్య।।

⇨ ఓం దక్షిణోత్తరౌ పాణీ పాదౌ కృత్వా సపవిత్రా వోమితి ప్రతిపద్యతే। (దక్షిణపాదం వామోరూపరి సంస్థాప్య, దక్షిణపాణిఞ్చ వామపాణావుపస్థాప్య)

⇨ ఓం ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మి న్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు ర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్త ద్విదు స్త ఇమే సమాసతే।

⇨ ఓం భూః। తథ్సవితు ర్వరేణ్యమ్। ఓం భువః। భర్గో దేవస్య ధీమహి। ఓꣳ సువః। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్।।

పచ్ఛః(పదశః) సావిత్రీ గాయత్రీ

⇨ ఓం భూః। తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ఓం భువః। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్।। (అర్ధర్చశ స్సావిత్రీ గాయత్రీ)

⇨ ఓꣳసువః।। తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్।। (అనవానం సావిత్రీ గాయత్రీ పాఠః)

(పరోరజసి సావదోమ్)

⇨ శ్రీ గురుభ్యో నమః। హరిః ఓమ్।। (పారాయణారమ్భ సూచకో మన్త్రః)

⇨ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవో వ స్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వ మఘ్నియా దేవభాగ మూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మా మా వ స్తేన ఈశత మాఽఘశꣳసో రుద్రస్య హేతిః పరి వో వృణక్తు ధ్రువా అస్మి న్గోపతౌ స్యాత బహ్వీ ర్యజమానస్య పశూ న్పాహి।। (యజుస్సంహితోపలక్షణః స్వాధ్యాయ పాఠః)

⇨ బ్రహ్మ సన్ధత్త న్తన్మే జిన్వతమ్। క్షత్త్రꣳ సన్ధత్త న్తన్మే జిన్వతమ్। ఇషꣳ సన్ధత్త న్తాం మే జిన్వతమ్। ఊర్జꣳ సన్ధత్త న్తాం మే జిన్వతమ్। రయిꣳ సన్ధత్త న్తాం మే జిన్వతమ్। పుష్టిꣳ సన్ధత్త న్తాం మే జిన్వతమ్। ప్రజాꣳ సన్ధత్త న్తాం మే జిన్వతమ్। పశూన్థ్సన్ధత్త న్తాన్మే జిన్వతమ్। స్తుతోఽసి జనధాః। దేవాస్త్వా శుక్రపాః ప్రణయన్తు। సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయ న్పరీహి।।

(యజుర్బ్రాహ్మణ గ్రన్థోపలక్షణః స్వాధ్యాయ పాఠః)

⇨ నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అస్త్వనిరాకరణ న్ధారయితా భూయాస జ్కర్ణయో శ్రుతం మా చ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓమ్॥

⇨ ఋత న్తప స్సత్య న్తప శ్శ్రుత న్తప శ్శాన్త న్తపో దమ స్తప శ్శమ స్తపో దాన న్తపో యజ్ఞ న్తపో భూర్భువ స్సువ ర్బ్రహ్మైతదుపాస్స్వైత త్తపః।

⇨ యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గన్ధో వాత్యేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరా ద్గన్ధో వాతి యథాఽసి ధారా జ్కర్తేఽవహితా మవక్రామే యద్యువేయువే హవా విహ్వయిష్యామి కర్తం పతిష్యామీ త్యేవ మమృతా దాత్మాన ఞ్జుగుప్సేత్॥

⇨ ఓం సహ నావవతు। సహ నౌ భునక్తు। సహ వీర్యం కరవావహై। తేజస్వి నావధీత మస్తు మా విద్విషావహై॥ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

⇨ అహం వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠ జ్గిరే రివ। ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ స్వమృతమస్మి। ద్రవిణఀ సవర్చసమ్। సుమేధా అమృతోక్షితః। ఇతి త్రిశఙ్కో ర్వేదానువచనమ్॥

⇨ హరిః ఓమ్। (పాఠ సమాప్తి సూచకో మన్త్రః)

(ఇతి స్వాధ్యాయ రక్షణార్థ మన్త్రాణాం పాఠః, యజురారణ్యకోపనిష దుపలక్షణః)

⇨ హరిః ఓమ్। అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవ మృత్విజమ్। హోతారం రత్నధాతమమ్।। హరిః ఓమ్। (ఋగ్వేద పాఠ లక్షణః)

⇨ హరిః ఓమ్। అగ్న[2 3 1] ఆ యాహి[2] వీతయే[3 1 2] గృణానో[3 2] హవ్యదాతయే[3 1 2]. ని హోతా[1 2r] సత్సి బర్హిషి[3 1 2]।। (అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే। నిహోతా సత్సి బర్హిషి।।) హరిః ఓమ్। (సామవేదాధ్యయన లక్షణః పాఠః)

⇨ హరిః ఓమ్।। శన్నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే। శంయో రభి స్రవన్తు నః।। హరిః ఓమ్।।

- అథ శిక్షాం వ్యాఖ్యాస్యామః। (వేదాఙ్గ శిక్షా శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- వృద్ధిరాదైచ్। (వేదాఙ్గ వ్యాకరణ శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- మయరసతజభనలగ సమ్మితమ్। (వేదాఙ్గ ఛన్ద శ్శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- సమామ్నాయ స్సమామ్నాతః। (వేదాఙ్గ నిరుక్త శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- పంచ సంవత్సరమయం। (వేదాఙ్గ జ్యోతిష శాస్త్ర పాఠస్య ఉపలక్షణమ్)
- గ్లౌః। గ్మా। జ్మా। క్ష్మా। (నిఘణ్టూనా ముపలక్షణమ్)
- అథాతో దర్శపూర్ణ మాసవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః। (వేదాఙ్గ కల్ప శాస్త్ర పాఠః)
- అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా। (పూర్వ మీమాంసా శాస్త్రపాఠః)
- అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా। (ఉత్తర మీమాంసా/ వేదాన్త శాస్త్రపాఠః)
- అథాత స్సామయాచారికాన్ ధర్మాన్వ్యాఖ్యాస్యామః।। (ధర్మశాస్త్ర పాఠః)

⇨ ఓం భూర్భువ స్సువ స్సత్య న్తప శ్శ్రద్ధాయా ఙ్జుహోమి।।

⇨ **ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥**

⇨ **ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ (పరిధానీయా మన్త్రం త్రిరన్వాహ)**

⇨ **వృష్టి రసి వృశ్చమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతా థ్సత్య ముపాగామ్॥ (అప ఉపస్పృశ్య)**

▫ **నిత్య స్వాధ్యాయ బ్రహ్మయజ్ఞాఙ్గ దేవ, ఋషి, పితృ తర్పణమ్**

త్రిరాచామేత్। ---- శ్రోత్రే।

పూర్వోక్తైవఙ్గణ ------ ప్రీత్యర్థం, నిత్య స్వాధ్యాయ బ్రహ్మ యజ్ఞాఙ్గత్వేన, దేవర్షి పితౄ నుద్దిశ్య దేవర్షి పితృ ప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితృతర్పణం కరిష్యే॥

దేవ తర్పణమ్ (ఉపవీతీ దేవతీర్థేన సకృత్ తర్పయతి)

1. బ్రహ్మాదయో యే దేవా - స్తాన్ దేవాꣳ స్తర్పయామి।
2. సర్వా న్దేవాꣳ స్తర్పయామి।
3. సర్వా న్దేవగణాꣳ స్తర్పయామి।
4. సర్వాః దేవపత్నీ స్తర్పయామి।
5. సర్వా న్దేవపుత్రాꣳ స్తర్పయామి।
6. సర్వా న్దేవపౌత్రాꣳ స్తర్పయామి।
7. భూ ర్దేవాꣳ స్తర్పయామి।
8. భువ ర్దేవాꣳ స్తర్పయామి।

9. సువ ర్దేవాꣳ స్తర్పయామి।

10. భూర్భువ స్సువ ర్దేవాꣳ స్తర్పయామి।

ఋషి తర్పణమ్। (నివీతీ భూత్వా, ఋషి తీర్థేన ద్విరావృత్త్యా తర్పయతి)

1. కృష్ణ ద్వైపాయనాఽఽదయో యే ఋషయ
స్తానృషీꣳ స్తర్పయామి। తానృషీꣳ స్తర్పయామి।

2. సర్వా నృషీꣳ స్తర్పయామి। (2)

3. సర్వా నృషిగణాꣳ స్తర్పయామి। (2)

4. సర్వాః ఋషిపత్నీ స్తర్పయామి। (2)

5. సర్వా నృషిపుత్రాꣳ స్తర్పయామి। (2)

6. సర్వా నృషిపౌత్రాꣳ స్తర్పయామి। (2)

7. భూర్ ఋషీꣳ స్తర్పయామి। (2)

8. భువర్ ఋషీꣳ స్తర్పయామి। (2)

9. సువర్ ఋషీꣳ స్తర్పయామి। (2)

10. భూర్భువ స్సువర్ ఋషీꣳ స్తర్పయామి। (2)

కాణ్డర్షి తర్పణమ్

1. ప్రజాపతిం కాణ్డర్షి న్తర్పయామి। (2)

2. సోమం కాణ్డర్షి న్తర్పయామి। (2)

3. అగ్నిం కాణ్డర్షి న్తర్పయామి। (2)

4. విశ్వా న్దేవాన్ కాణ్డర్షీꣳ స్తర్పయామి। (2)

5. సాꣳహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి। (2)

6. వారుణీ ర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి। (2)

7. యాజ్ఞికీ ర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి। (2)

8. [3]బ్రహ్మాణꣳ స్వయంభువ స్తర్పయామి తర్పయామి। (2) (బ్రహ్మతీర్థేన)

9. సదసస్పతి స్తర్పయామి। (2)

పితృ తర్పణమ్ (ప్రాచీనావీతీ భూత్వా, త్రిరావృత్త్యా పితృతీర్థేన తర్పయతి)

1. సోమః పితృమాన్, యమోఽఙ్గిరస్వా, నగ్నిష్వాత్తాగ్నిః
కవ్యవాహనాఽఽదయో యే పితరః - తాన్పితౄꣳ స్తర్పయామి(3)။

2. సర్వా న్పితౄꣳ స్తర్పయామి (3)

3. సర్వా న్పితృగణాꣳ స్తర్పయామి (3)

4. సర్వాః పితృపత్నీ స్తర్పయామి (3)

5. సర్వా న్పితృపుత్రాꣳ స్తర్పయామి (3)

6. సర్వా న్పితృపౌత్రాꣳ స్తర్పయామి (3)

7. భూః పితౄꣳ స్తర్పయామి (3)

8. భువః పితౄꣳ స్తర్పయామి (3)

9. సువః పితౄꣳ స్తర్పయామి (3)

10. భూర్భువస్సువః పితౄꣳ స్తర్పయామి (3)။

(సవ్యం) అనేన బ్రహ్మయజ్ఞేన దేవర్షి పితృ తర్పణేన చ, భగవాన్ సర్వాత్మకః శ్రీ పరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ఫలం సర్వం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణ మస్తు။

---

[3] **అత్ర హవ్యవాహం కాణ్డర్షిం, అరుణం కాణ్డర్షిఞ్చ కేచన శిష్టా స్తర్పయన్తి।**

10. నిత్య పితృ తర్పణమ్

అజీవపితృకేన నిత్యం కర్తవ్యమ్। (మృతానాం బన్ధూనా మేవ స్మరణమ్)

○ **ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా।**

మాతామహా స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనన్తరమ్॥

○ **సుత భ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహ భార్యకాః।**

దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః॥

○ **పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్స్నుషా।**

శ్వశుర స్స్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురు రిక్థినః॥ (తత్ప్రయోగః)

ఆచమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం పుణ్యతిథౌ, (ప్రాచీనావీతీ)॥ అస్మత్పితౄ నుద్దిశ్య, అస్మత్పితృ ప్రీత్యర్థం, నిత్యశ్రాద్ధ ప్రతినిధి పితృ తర్పణం (సవ్యం) కరిష్యే॥

(ప్రాచీనావీతీ)॥ దక్షిణాభి ముఖో భూత్వా। (సవ్యం జాన్వాచ్య)॥

- అస్మత్ - పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం, స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)।
- అస్మత్ - పితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం, స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - ప్రపితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం, స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతరం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। । (3)
- అస్మత్ - పితామహీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - ప్రపితామహీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - సపత్నీ మాతరం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)

- అస్మత్ - జనక పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - జనక మాతరం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతుః పితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతుః ప్రపితామహం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతామహీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - మాతుఃపితామహీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ -మాతుః ప్రపితామహీం ...గోత్రాం... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- ఆత్మపత్నీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - సుతం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భ్రాతరం... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - పితృవ్యం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మన్ - మాతులం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - దుహితరం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భగినీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - దౌహిత్రం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భాగినేయకం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - పితృభగినీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)।

- అస్మన్ - మాతృభగినీం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మజ్ జామాతరం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - భావుకం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)।
- అస్మత్ - స్నుషాం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - శ్వశురం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - స్యాలకం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మత్ - శ్వశ్రూం ... గోత్రాం ... దాం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - గురుం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)
- అస్మద్ - రిక్థినం ... గోత్రం ... శర్మాణం స్వధా నమ స్తర్పయామి। (3)

। ఏవం తర్పణం కుర్యాత్।।

○ **యే కే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః।**

తే గృహ్ణన్తు మయా దత్తం సూత్ర నిష్పీడనోదకమ్।।

ఇతి సూత్రనిష్పీడనోదకం దత్త్వా

అనేన నిత్య పితృతర్పణేన పితృదేవతా స్సుప్రీణన్తు।

ఏతత్ ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు।।

శ్రీ రామ రామ రామ

11. వైశ్వ దేవ ప్రయోగః

ఆచమ్య ... ప్రాణానాయమ్య ... ప్రీత్యర్థం,

మద్గృహే, అన్న సంస్కారద్వారా ఆత్మసంస్కారార్థం, పంచసూనాపనుత్తయే చ సిద్ధేనాన్నేన దివా (నక్తం) వైశ్వదేవం కరిష్యే।। గృహపాకాత్ - హవిష్యమన్న మాదాయ। అగ్నావధిశ్రిత్య। ఉదగుద్వాస్య। అద్భిః ప్రోక్ష్య। పఞ్చధా విభజ్య, అన్న మభిఘార్య।।

(లౌకికాగ్ని ముపసమాధాయ)

⇨ **ఓం భూర్భువస్సువరోమ్। (అగ్ని మిద్ధ్వా)**

⇨ **చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాꣳ ఆవివేశ।।**

⇨ **అదితేఽను మన్యస్వ। అనుమతేఽను మన్యస్వ। సరస్వతేఽను మన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ। (పరిషిచ్య)**

హవిష్య ప్రథమభాగ మాదాయ, ఔపాసనే పచనే వాఽగ్నౌ, షడ్భిరాద్యైః ప్రతి మన్త్రꣳ హస్తేన జుహుయాత్।। (షడాహుతి హోమః)

1. **ఓం అగ్నయే స్వాహా।। అగ్నయ ఇదన్న మమ**
2. **ఓం సోమాయ స్వాహా।। సోమాయేదన్న మమ**
3. **ఓం విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్స్వాహా।। విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇదన్న మమ**
4. **ఓం ధ్రువాయ భూమాయ స్వాహా।। ధ్రువాయ భూమాయేదన్న మమ**
5. **ఓం ధ్రువక్షితయే స్వాహా।। ధ్రువక్షితయ ఇదన్న మమ**

6. ఓం అచ్యుతక్షితయే స్వాహా।। అచ్యుతక్షితయ ఇదన్న మమ

7. ఓం అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా।। అగ్నయే స్విష్ట కృత ఇదన్న మమ।।

అదితేఽన్వమఞ్స్థాః। అనుమతేఽన్వమఞ్స్థాః। సరస్వతేఽన్వమఞ్స్థాః। దేవ సవితః ప్రాసావీః। ।।

శాక హోమః

అహవిష్యం కిఞ్చి దాదాయ। ఉదీచీన ముష్ణం భస్మాపోహ్య। తూష్ణీం

⇨ **. . . . స్వాహా।। ప్రజాపతయ ఇదన్న మమ। (ఇతి హుత్వా)**

అథ హవిష్య ప్రథమభాగం, అహవిష్యేణ సంయోజ్య, బలీన్ హరేత్।

(సూప సఀసృష్టేన హవిష్యేణ బలిహరణమితి కేచిత్।)

బలీనాం తస్య తస్యదేశే సఞ్స్కారః చతుర్విధః – పరిమార్గః, అవోక్షణం, నివపనం, పరిషేచనమితి। (హస్తేన పరిమృజ్య, అవోక్ష్య, న్యుప్య పశ్చాత్ తూష్ణీం సమన్తం పరిషేచనం కుర్యాత్।) ఏవం బలీనాం దేశే దేశే సమవేతానాఀ సకృత్సకృదన్తే పరిషేచనమ్।।

అపరేణాగ్ని మష్టమ నవమాభ్యా ముదగపవర్గమ్, అగ్నేః పశ్చాత్ స్వస్య పురతః, పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

8. ఓం ధర్మాయ స్వాహా। ధర్మాయేదన్న మమ।। పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

9. ఓం అధర్మాయ స్వాహా। అధర్మాయేదన్న మమ

ఇత్యుదగపవర్గ న్నిధాయ, అన్తే ద్వయో స్సకృత్పరిషిచ్య।

ఉదధాన సన్నిధౌ ధర్మాయ స్వాహేతి బలేః పురస్తాద్వా దశమేన)। పరిమృజ్య, అవోక్ష్య।।

10. ఓం అద్భ్యస్స్వాహా।। అద్భ్య ఇదన్న మమ। పరిషిచ్య।।

మధ్యేఽగారస్య ఏకాదశ ద్వాదశాభ్యాం ప్రాగపవర్గం తత్ (అద్భ్యస్వాహేత్యస్య) పురస్తాద్వా।। పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

11. ఓషధివనస్పతిభ్య స్స్వాహా।। ఓషధివనస్పతిభ్య ఇదన్న మమ

పరిమృజ్య అవోక్ష్య

12. ఓం రక్షోదేవ జనేభ్యస్స్వాహా।। రక్షోదేవ జనేభ్య ఇదన్న మమ।।

ఇతి ప్రాగపవర్గం నిధాయ।। ద్వయోః పరిషిచ్య।।

ఉత్తర పూర్వదేశేఽగారస్యోత్తరైః ప్రాక్సంస్థైర్వా చతుర్భిః। (ప్రాక్సంస్థైర్నామ అధర్మాయ స్వాహేత్యస్య ఉత్తరత ఆరభ్య ప్రాగపవర్గమ్) పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

13. ఓం గృహ్యేభ్య స్స్వాహా।। గృహ్యేభ్య ఇదన్న మమ।।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

14. ఓం అవసానేభ్య స్స్వాహా। అవసానేభ్య ఇదన్న మమ।।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

15. ఓం అవసాన పతిభ్య స్వాహా। అవసానపతిభ్య ఇదన్న మమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

16. ఓం సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా॥ సర్వభూతేభ్య ఇదన్న మమ। ఇతి ప్రాగపవర్గం నిధాయ। అన్తే సకృత్పరిషిచ్య॥

కామలిఙ్గేన సప్తదశేన శయ్యాదేశే, అథవా (అధర్మాయ స్వాహేత్యస్య పురస్తాద్వా)। పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

17. ఓం కామాయ స్వాహా॥ కామాయేదం నమమ। పరిషిచ్య,

అన్తరిక్షలిఙ్గేన - అష్టాదశేన దేహళ్యాం, అథవా కామాయ స్వాహేత్యస్య పురస్తాద్వా)। పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

18. ఓం అన్తరిక్షాయ స్వాహా॥ అన్తరిక్షాయేదన్న మమ। పరిషిచ్య।

ఏకోనవింశేన ఉత్తరేణా పిధాన్యామ్ అథవా (అంతరిక్షాయ స్వాహేత్యస్య పురస్తాద్వా)। పరిమృజ్య అవోక్ష్య

19. ఓం యదేజతి జగతి యచ్చ చేష్టతి నామ్నో భాగో యన్నామ్నే స్వాహా॥ వాయవ ఇదం నమమ॥ పరిషిచ్య,

ఉత్తరై ర్దశభి ర్బ్రహ్మసదనే, పరిమృజ్య- అవోక్ష్య

20. ఓం పృథివ్యై స్వాహా॥ పృథివ్యా ఇద న్నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

21. ఓం అన్తరిక్షాయ స్వాహా॥ అంతరిక్షాయేదం నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

22. ఓం దివే స్వాహా।। దివ ఇద న్నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

23. ఓం సూర్యాయ స్వాహా।। సూర్యాయేదం నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

24. ఓం చన్ద్రమసే స్వాహా।। చంద్రమస ఇద న్నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

25. ఓం నక్షత్రేభ్య స్స్వాహా।। నక్షత్రేభ్య ఇద న్నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

26. ఓం ఇన్ద్రాయ స్వాహా।। ఇంద్రాయేదం నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

27. ఓం బృహస్పతయే స్వాహా।। బృహస్పతయ ఇద న్నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

28. ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా।। ప్రజాపతయ ఇద న్నమమ।

పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

29. ఓం బ్రహ్మణే స్వాహా।। బ్రహ్మణ ఇద న్నమమ।

ఇతి ప్రాగపవర్గం నిధాయ।। దశానాం పరిషిచ్య।।

పిత్రులిఙ్గేన త్రింశేన దక్షిణతః ప్రాచీనవీతీ, అవాచీనపాణిః పిత్రుతీర్థేన దశానాం బలీనాం దక్షిణతః పరిమృజ్య, అవోక్ష్య

30. ఓం స్వధా పితృభ్య స్స్వాహా᳚। పితృభ్య ఇద న్నమమ।

యజ్ఞోపవీతీ, అప ఉపస్పృశ్య।।

దశానాం బలీనాం దక్షిణతః పిత్ర్యాణాం, రౌద్ర ఉత్తరో యథా। (దేవతాభ్యో బలే రుత్తరో వా)

31. ఓం నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా᳚। రుద్రాయ పశుపతయ ఇదన్న మమ। అప ఉపస్పృశ్య।। తయో ర్నానాపరిషేచనం ధర్మభేదాత్।।

ప్రాచీనావీతీ పితృబలి మప్రదక్షిణం పరిషిచ్య, ఉపవీతీ రుద్రబలిం ప్రదక్షిణఞ్చ పరిషిచ్య।।

పఞ్చ సూనాపనుత్తయే నిత్యయజ్ఞ విధానమ్

1) దేవయజ్ఞః

[4] ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గుణ .... ప్రీత్యర్థం దేవ యజ్ఞేన యక్ష్యే।।

⇨ **ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతాత్ సత్య ముపైమి।** (అప ఉపస్పృశ్య)

---

[4] అత్ర కేచిదేవం బ్రువతే - (పూర్వోక్తైవఙ్గుణ ..... ప్రీత్యర్థం అగ్రదానం కరిష్యే। దదామీ త్యగ్ని ర్వదతి। తథేతి వాయు రాహ తత్। హన్తేతి సత్యం చన్ద్రమాః। ఆదిత్యస్సత్యమోమితి। ఆపస్తత్సత్యమాభరన్। యశో యజ్ఞస్య దక్షిణామ్।। అసౌ మే కామ స్సమృధ్యతామ్।

⇨ **అదితేను మన్యస్వ ..... ప్రసువ।। ఇతి పూర్వ పరిషేచనం కృత్వా।।**

అథ ద్వితీయభాగాదాదాయ।।

32. **ఓం దేవేభ్య స్స్వాహా।।** దేవేభ్య ఇద న్న మమ। అగ్నౌ జుహుయాత్।।

ఉత్తర పరిషేచనమ్।। **అదితేఽన్వమగ్గ్స్థాః .... ప్రాసావీః।।**

⇨ **వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతా థ్సత్య ముపాగామ్।।**

(అప ఉపస్పృశ్య)

2. పితృయజ్ఞః

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవజ్గణ .... ప్రీత్యర్థం పితృయజ్ఞేన యక్ష్యే।।

(ప్రాచీనావీతీ)

⇨ **ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతాత్ సత్య ముపైమి। (అప ఉపస్పృశ్య)**

అగ్నేర్దక్షిణతో భూమౌ సంమృజ్య, అవోక్ష్య।। (చతుర్ధ భాగా దాదాయ)

33. **పితృభ్య స్స్వధాఽస్తు।।** పితృభ్య ఇద న్న మమ।। అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య।

⇨ **వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతా థ్సత్య ముపాగామ్।। (ఉపవీతీ) అప ఉపస్పృశ్య**

3. భూత యజ్ఞః

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గణ .... ప్రీత్యర్థం భూత యజ్ఞేన యక్ష్యే।।

⇨ **ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతాత్ సత్య ముపైమి। (అప ఉపస్పృశ్య)**

అగ్నే రుత్తరతో భూమౌ సంమృజ్య, అవోక్ష్య, తృతీయ భాగా దాదాయ,

34. **భూతేభ్యో నమః।** భూతేభ్య ఇద న్నమమ। ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య।।

⇨ **వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతా థ్సత్య ముపాగామ్।। అప ఉపస్పృశ్య**

4. మనుష్య యజ్ఞః

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవఙ్గణ .... ప్రీత్యర్థం మనుష్య యజ్ఞేన యక్ష్యే।। నివీతీ భూత్వా,

⇨ **ఓం విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతాత్ సత్య ముపైమి। (అప ఉపస్పృశ్య)**

అదితేను మన్యస్వ ..... ప్రసువ।। ఇతి పూర్వ పరిషేచనం కృత్వా। పఞ్చమ భాగా దాదాయ)

⇨ **మనుష్యేభ్యో హన్తా।।** మనుష్యేభ్య ఇద న్నమమ।। **(అగ్నౌ జుహుయాత్)**

చిత్రాయ నమః। చిత్రగుప్తాయ నమః। యమాయ నమః। సర్వభూతేభ్యో నమః।

ఉత్తర పరిషేచనమ్।। **అదితేఽన్వమఙ్స్థాః .... ప్రాసావీః।।**

⇨ **వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్।**

⇨ **ఋతా ధ్సత్య ముపాగామ్।।** (అప ఉపస్పృశ్య)

ఏతద్వైశ్వదేవ సాద్గుణ్యార్థం, అనాజ్ఞాత మన్త్ర త్రయ జపం కరిష్యే।

⇨ **ఓం అనాజ్ఞాతః యదాజ్ఞాతః యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వఀ హి వేత్థ యథాతథమ్।**

⇨ **ఓం పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వఀ హి వేత్థ యథాతథమ్।**

⇨ **ఓం యత్పాకత్రా మనసా దీన దక్షాన యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువి ద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాఀ ఋతుశో యజాతి।**

ఓం స్వస్తి। శ్రద్ధాం మేధాం ..... అహం భో అభివాదయే।।

అనేన వైశ్వదేవేన కర్మణా భగవాన్ సర్వాత్మక శ్రీపరమేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు।।

సర్వభాగాన్న శేష మాదాయ। ద్వారదేశ మాగత్య,

⇨ **యే భూతాః ప్రచరన్తి దివా బలి మిచ్ఛన్తో వితుదస్య ప్రేష్యాః। తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతి ర్దధాతు స్వాహా।।**

దివాచారిభ్యో భూతేభ్య ఇదన్న మమ।। ఇతి దేవతీర్థేన ద్వారే బలిం దద్యాత్।

శ్వాన బలి నిధానమ్

○ **శ్వానౌ హి శ్యామ శబలౌ వైవస్వత కులోద్భవౌ।**
తాభ్యాం బలిం ప్రదాస్యామి రక్షేతాం పథి సర్వదా।।

○ **ఇంద్రా వరుణ వాయవ్యా యామ్యా నైర్ఋతోద్భవాః।**
వాయసాః ప్రతిగృహ్ణన్తు భూమౌ పిండం మయాఽర్పితమ్।।

శ్వపతి శ్వపచ వాయసేభ్యః క్రిమిభ్య శ్చైదన్న మమ। పాదౌ ప్రక్షాళ్య, ఆచమ్య। వైశ్వదేవాంగ మతిథి నిరీక్షణం కుర్యాత్। గోదోహన మాత్రం ప్రాంగణే తిష్ఠేత్।

▫ రాత్రివైశ్వదైవ విధానమ్

రాత్రౌ రౌద్రాన్త వైశ్వదేవా దనన్తరమ్ (31 బలీన్ ప్రదాయ), నక్త బలిం దద్యాత్।

⇨ **యే భూతాః ప్రచరన్తి నక్తం బలి మిచ్ఛన్తో వితుదస్య ప్రేష్యాః। తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతి ర్దధాతు స్వాహా।।**

నక్తం చారిభ్యో భూతేభ్య ఇదం నమమ।।

(రాత్రౌ 32 – 35 పర్యన్తం బలిప్రదానం నాస్తి।)

12. భోజన సామాన్య విధిః

అభ్యుక్షణమ్।। (హస్తే జలం గృహీత్వా)

⇨ **ఓం భూర్భువ స్సువః। తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్।।** (ప్రోక్ష్య)

⇨ (దివా) - ఓం సత్య న్త్వర్తేన పరిషిఞ్చామి।।

⇨ (రాత్రౌ) – ఓం ఋత న్త్వా సత్యేన పరిషిఞ్చామి। (భోజన పాత్రం పరిషిఞ్చతి)

⇨ అమృతమస్తు। అమృతోప స్తరణమసి।। (అపోऽశ్నాతి)

○ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవి ర్బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణా హుతమ్।

బ్రహ్మైవ తేన గన్తవ్యం బ్రహ్మ కర్మ సమాధినా।।

○ అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినా న్దేహ మాశ్రితః।

ప్రాణాపాన సమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధమ్।।

ప్రాణాऽऽహుతయః -

⇨ ఓం ప్రాణాయ స్వాహా।

⇨ ఓం అపానాయ స్వాహా।

⇨ ఓం వ్యానాయ స్వాహా।

⇨ ఓం ఉదానాయ స్వాహా।

⇨ సమానాయ స్వాహా।

⇨ (భోజనానన్తరం) ఓం అమృతాపిధాన మసి। (ఉత్తరాపోశనమ్)

○ రౌరవేऽపుణ్య నిలయే పద్మార్బుద నివాసినామ్।

అర్థినా ముదక న్దత్త మక్షయ్య ముపతిష్ఠతు।। అన్నదాత స్సుఖీభవ।

(భోజన విధిః, క్షార లవణ వర్జిత పదార్థానాం, తత్రాపి ఓదనస్యైవ। అపా మశనం, ప్రాణాహుతయః శరీరస్థ వైశ్వానరాగ్ని హోమాః భవన్తి। అతః, నఖ దన్త కేశ స్పర్శనం వినా ప్రాణాఽఽహుతి విధిర్భవతి।)

13. యజ్ఞోపవీత ధారణమ్

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య,

పూర్వోక్తైవఙ్గణ .... ప్రీత్యర్థం, మమ శ్రౌత స్మార్త నిత్య నైమిత్తిక కామ్య కర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం, యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే।।

సమలఙ్కృత యజ్ఞోపవీతే, యజ్ఞోపవీత అధిష్ఠాన దేవతాం ధ్యాత్వా। యథా సమ్భవం పూజయిత్వా।

(అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహు ముద్ధరతేఽవ ధత్తే సవ్యమ్।)

⇨ **ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతే ర్యత్సహజం పురస్తాత్। ఆయుష్య మగ్ర్యం ప్రతిముఞ్చ శుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బల మస్తు తేజః।।**

గృహస్థై ర్ధార్యం ద్వితీయ యజ్ఞోపవీతమ్।

మమ నిత్య కర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం, ద్వితీయ యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే। తేనైవ మన్త్రేణ ధృత్వా, ఆచమ్య।

ఉత్తరీయ ప్రత్యామ్నాయతయా గృహస్థై ర్ధార్యం తృతీయ యజ్ఞోపవీతమ్

మమ గృహస్థ ధర్మానుష్ఠానాఙ్గత్వేన, ఉత్తరీయార్థం తృతీయ యజ్ఞోపవీత ధారణం కరిష్యే।। పూర్వవన్మన్త్రేణ యజ్ఞోపవీతం ధృత్వా। త్రిరాచామేత్ ... శ్రోత్రే।

జీర్ణోపవీత విసర్జనమ్ -

○ **ఉపవీతం ఛిన్నతన్తుం జీర్ణం కశ్మల దూషితమ్।**

విసృజామి యశో బ్రహ్మ వర్చో దీర్ఘాయు రస్తు మే॥

ఇతి జీర్ణోపవీత మున్ముచ్య జలే విసృజ్య। త్రిరాచామేత్ .... శ్రోత్రే॥

14. గణపతి పూజా

ఘణ్టా నాదః

○ **ఆగమార్థన్తు దేవానాం గమనార్థన్తు రక్షసామ్।**

కుర్వే ఘణ్టారవం తత్ర దేవతాహ్వాన లాఞ్ఛనమ్॥

○ **అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపి వా।**

యస్స్మరేత్ పుణ్డరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యన్తరశ్శుచిః॥

పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష।

భూశుద్ధిః

○ **అపక్రామంతు భూతాని పిశాచాః ప్రేత గుహ్యకాః।**

యే చాత్ర నివస న్త్యేతే దేవతా భువి సన్తతమ్॥

○ **అపసర్పన్తు యే భూతా యే భూతా భువి సంస్థితాః।**

యే భూతా విఘ్నకర్తార స్తే గచ్ఛన్త్వాజ్ఞయా హరేః॥

ఆసన శుద్ధిః

ఆసన మంత్రస్య పృథివ్యాః మేరు పృష్ఠ ఋషిః। సుతలం ఛందః। శ్రీ కూర్మో దేవతా। ఆసనే వినియోగః॥

○ **పృథ్వి త్వయా ధృతా లోకా దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా।**

త్వఞ్చ ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాఽఽసనమ్।।

○ **అశేష జగదాధార మనన్తం కూర్మరూపిణమ్।**

ఆసనస్య విశుద్ధ్యర్థ మాత్మానం తం భజే హరిం।।

ఓం అం అనన్తాఽఽసనాయ నమః। యం యోగాఽఽసనాయ నమః।

విం విమలాఽఽసనాయ నమః। రం కూర్మాఽఽసనాయ నమః।

ఇతి భూశుద్ధిం, ఆసన శుద్ధిం చ కృత్వా।। (అన్ని పూజలకు ముందుగా ఈ భూశుద్ధిని, ఆసన శుద్ధిని చేసే సంప్రదాయమున్నది.)

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః। శ్రీ మహాసరస్వత్యై నమః।

శ్రీ గురుభ్యో నమః। హరిః ఓమ్।।

⇨ **దేవీం వాచ మజనయన్త దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదన్తి। సానో మన్ద్రేష మూర్జ న్దుహానా ధేను ర్వాగస్మా నుప సుష్టుతైతు।।**

(అయం ముహూర్త స్సుముహూర్తోస్తు)

○ **యశ్శివో నామ రూపాభ్యాం యా దేవీ సర్వమఙ్గళా।**

తయో స్సంస్మరణాత్పుంసాం సర్వతో జయ మఙ్గళమ్।।

○ **శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్।**

ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్సర్వ విఘ్నోపశాన్తయే।।

○ **తదేవ లగ్నం సుదినం తదేవ తారా బలం చన్ద్రబలం తదేవ।**

విద్యాబలం దైవబలం తదేవ లక్ష్మీపతే తేంఘ్రియుగం స్మరామి।।

○ **యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః।**

తత్ర శ్రీర్విజయో భూతి ర్ధ్రువా నీతి ర్మతి ర్మమ।।

○ **స్మృతే సకల కళ్యాణ భాజనం యత్ర జాయతే।**

పురుష స్త మజం నిత్యం వ్రజామి శరణం హరిమ్।।

○ **సర్వదా సర్వకార్యేషు నాస్తి తేషా మమఙ్గళమ్।**

యేషాం హృదిస్థో భగవా న్మంగళాఽఽయతనం హరిః।।

○ **లాభ స్తేషాం జయ స్తేషాం కృత స్తేషాం పరాభవః।**

యేషా మిన్దీవర శ్యామో హృదయస్థో జనార్దనః।।

○ **ఆపదామప హర్తారం దాతారం సర్వ సంపదామ్।**

లోకాభి రామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్।।

○ **సర్వమఙ్గళ మాఙ్గల్యే శివే సర్వార్థ సాధికే।**

శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తుతే।।

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణాభ్యాం నమః। శ్రీ ఉమామహేశ్వరాభ్యాం నమః। శ్రీ వాణీ హిరణ్యగర్భాభ్యాం నమః। శ్రీ శచీపురన్దరాభ్యాం నమః। శ్రీ అరున్ధతీ వసిష్ఠాభ్యాం నమః। శ్రీ సీతారామాభ్యాం నమః। సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యో నమః।।

ఆచమ్య ...

కేశవాయ స్వాహా। నారాయణాయ స్వాహా। మాధవాయ స్వాహా। గోవిన్దాయ నమః। విష్ణవే నమః। మధుసూదనాయ నమః। త్రివిక్రమాయ నమః।

వామనాయ నమః। శ్రీధరాయ నమః। హృషీకేశాయ నమః। పద్మనాభాయ నమః। దామోదరాయనమః। సఙ్కర్షణాయ నమః। వాసు దేవాయ నమః। ప్రద్యుమ్నాయ నమః। అనిరుద్ధాయ నమః। పురుషోత్తమాయ నమః। అధోక్షజాయ నమః। నారసింహాయ నమః। అచ్యుతాయ నమః। జనార్దనాయ నమః। ఉపేన్ద్రాయ నమః। హరయే నమః। శ్రీ కృష్ణాయ నమః।

(శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః)

○ **ఉత్తిష్ఠన్తు భూత పిశాచాః, ఏతే భూమి భారకాః।**

ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥

ప్రాణానాయమ్య॥ దేశకాలౌ సంకీర్త్య

⇨ **ఓం భూః। ఓం భువః। ఓꣳ సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓꣳ సత్యమ్। ఓం తథ్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్। ఓమాపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥**

సఙ్కల్పః

మమోపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వరముద్దిశ్య,

శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, శుభే శోభనే ముహూర్తే, శ్రీ మహా విష్ణో రాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య, అద్య బ్రహ్మణః ద్వితీయ పరార్ధే, శ్వేతవరాహకల్పే, వైవస్వత మన్వన్తరే, కలియుగే ప్రథమ పాదే, జంబూద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖణ్డే మేరోర్దక్షిణ దిగ్భాగే, శ్రీ శైలస్య ------- ప్రదేశే, --- - --- నద్యో ర్మధ్యదేశే ------ సమస్త దేవతా గోబ్రాహ్మణ హరిహర సద్గురు చరణ సన్నిధౌ,

అస్మిన్ వర్తమాన వ్యావహారిక చాన్ద్రమానేన ప్రభవాది షష్టి సంవథ్సరాణాం మధ్యే, శ్రీమత్ ----- సంవథ్సరే, ------ అయనే, ------ ఋతౌ, --- మాసే, --- పక్షే, ------ తిథౌ, ------ వాసరే, ------ నక్షత్రే, ---- యోగే, --- కరణే, ఏవజ్గుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం శుభతిథౌ శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం,

శ్రీమతః ...... గోత్రస్య, ... నక్షత్రే .... రాశౌ జాతస్య, ... నామధేయస్య, సపరివారస్య మమ (అస్య యజమానస్య),

శ్రీమత్యాః ...... గోత్రాయాః, ... నక్షత్రే .... రాశౌ జాతాయాః, ... నామధేయాయాః, సపరివారాయాః మమ (అస్యాః యజమానాయాః),

అస్మాకం సర్వేషాం సపరివారాణాం, క్షేమ స్థైర్య వీర్య విజయ అభయ ఆయు రారోగ్య - ఐశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ ఫల పురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం, (అముక) .... కర్మ కరిష్యమాణః, తదాదౌ నిర్విఘ్న పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీ మహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే।

కలశ పూజా –

తదజ్గత్వేన కలశాఽఽరాధనం కరిష్యే। కలశం గన్ధ పుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య। హస్తేనాఽఽచ్ఛాద్య।।

○ **కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్ర స్సమాశ్రితః।**
మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణా స్స్మృతాః।।

○ **కుక్షౌ తు సాగరా స్సర్వే సప్తద్వీపా వసున్ధరా।**
ఋగ్వేదోఽథ యజుర్వేద స్సామవేదో హ్యథర్వణః।।

○ **అజ్గైశ్చ సహితా స్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః।**

ఆయాన్తు దేవ పూజార్థం దురితక్షయ కారకాః।।

⇨ ఆ కలశేషు ధావతి పవిత్రే పరిషిచ్యతే। ఉక్థై ర్యజ్ఞేషు వర్ధతే।।

⇨ ఆపోవా ఇదꣳ సర్వం విశ్వా భూతా న్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్న మాపోఽమృత మాప స్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాప శ్ఛన్దాꣳ స్యాపో జ్యోతీꣳష్యాపో యజూꣳష్యాప స్సత్య మాప స్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువ స్సువ రాప ఓమ్।।

○ గఙ్గే చ యమునే కృష్ణే గోదావరి సరస్వతి।

నర్మదే సిన్ధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు।।

ఆయాన్తు దేవ పూజార్థం దురితక్షయ కారకాః।

కలశోదకేన పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య। దేవం, ఆత్మానం చ సంప్రోక్ష్య। శేషం విసృజ్య।।

ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజా -

⇨ ఓం గణానాం త్వా గణపతిꣳ హవామహే కవిఙ్కవీనా ముపమశ్రవస్తమమ్। జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆన శ్శృణ్వ న్నూతిభి స్సీద సాదనమ్।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। ధ్యాయామి। ధ్యానం సమర్పయామి।

అథ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనమ్

⇨ ఓం అసునీతే పున రస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణ మిహ నో ధేహి భోగమ్।
జ్యోక్పశ్యేమ సూర్య ముచ్చరన్త మనుమతే మృళయాన స్వస్తి।

⇨ అమృతః వై ప్రాణా అమృత మాపః ప్రాణానేవ యథాస్థాన ముపహ్వాయతే।।
ఓం భూర్భువస్సువః।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। స్థిరో భవ। వరదో భవ। సుముఖో భవ।
సుప్రసన్నో భవ। స్థిరాసనం కురు।।

○ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకమ్।
తావత్త్వం ప్రీతిభావేన బింబేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు।।

శ్రీ మహాగణాధిపతి ప్రాణప్రతిష్ఠాపన ముహూర్త స్సుముహూర్తో అస్తు।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। ఆవాహయామి।। ఆసనం సమర్పయామి।।

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః। పాదారవిన్దయోః పాద్యం సమర్పయామి।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। హస్తయోః అర్ఘ్యం సమర్పయామి।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। ముఖే శుద్ధ ఆచమనీయం సమర్పయామి।।

స్నానమ్ –

⇨ ఆపోహిష్ఠా మయోభువ స్తాన ఊర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే।

⇨ యోవ శ్శివతమో రస స్తస్య భాజయ తేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః।।

⇨ తస్మా అరఙ్గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చనః।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। శుద్ధోదక స్నానం సమర్పయామి। స్నానానంతరం ముఖే శుద్ధాఽఽచమనీయం సమర్పయామి।।

వస్త్రమ్ –

⇨ **ఓం అభి వస్త్రా సువసనా న్యృషాభి ధేనూ స్సుదుఘాః పూయమానః।**

అభి చన్ద్రా భర్తవేనో హిరణ్యాభ్యశ్వా న్రథినో దేవ సోమ।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి।

వస్త్ర ధారణానన్తరం శుద్ధాఽఽచమనీయం సమర్పయామి।।

యజ్ఞోపవీతమ్ –

⇨ **ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతే ర్యత్సహజం పురస్తాత్। ఆయుష్య మగ్ర్యం ప్రతిముఞ్చ శుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తు తేజః।।**

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। యజ్ఞోపవీతం సమర్పయామి।। యజ్ఞోపవీత ధారణానన్తరం శుద్ధాఽఽచమనీయం సమర్పయామి।।

గన్ధః -

⇨ **ఓం గన్ధద్వారా న్దురాధర్షా న్నిత్యపుష్టా ఙ్కరీషిణీమ్।**

ఈశ్వరీం సర్వభూతానా న్తామిహోప హ్వయే శ్రియమ్।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। దివ్య శ్రీ చన్దనం సమర్పయామి।।

దూర్వాఽక్షతాః –

⇨ **ఓం ఆయనేతే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః।**

ప్రదాశ్చ పుణ్డరీకాని సముద్రస్య గృహా ఇమే॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। అక్షతాన్ సమర్పయామి॥

నామపూజా

1. ఓం సుముఖాయ నమః
2. ఏకదన్తాయ నమః
3. కపిలాయ నమః
4. గజకర్ణకాయ నమః
5. లంబోదరాయ నమః
6. వికటాయ నమః
7. విఘ్నరాజాయ నమః
8. గణాధిపాయ నమః
9. ధూమ్రకేతవే నమః
10. గణాధ్యక్షాయ నమః
11. ఫాలచన్ద్రాయ నమః
12. గజాఽఽననాయ నమః
13. వక్రతుణ్డాయ నమః
14. శూర్పకర్ణాయ నమః
15. హేరమ్బాయ నమః
16. స్కన్ద పూర్వజాయనమః ॥

సర్వసిద్ధి ప్రదాయకాయ నమః।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। షోడశ నామపూజాం సమర్పయామి॥

గణపతి అష్టోత్తర శతనామావళిః

1. వినాయకాయ నమః
2. విఘ్నరాజాయ నమః
3. గౌరీపుత్రాయ నమః
4. గణేశ్వరాయ నమః
5. స్కన్దాగ్రజాయ నమః
6. అవ్యయాయ నమః
7. పూతాయ నమః
8. దక్షాధ్యక్షాయ నమః
9. ద్విజ ప్రియాయ నమః
10. అగ్నిగర్వచ్ఛిదే నమః

11. ఇన్ద్ర శ్రీ ప్రదాయ నమః

12.వాణీ బలప్రదాయ నమః

13.సర్వసిద్ధి ప్రదాయకాయ నమః

14. శర్వ తనయాయ నమః

15.సర్వ ప్రియాయ నమః

16.సర్వాత్మకాయ నమః

17.సృష్టికర్త్రే నమః

18.దేవానీకార్చితాయ నమః

19.శివాయ నమః

20.శుద్ధాయ నమః

21.బుద్ధి ప్రియాయ నమః

22. శాన్తాయ నమః

23. బ్రహ్మచారిణే నమః

24.గజాననాయ నమః

25. ద్వైమాతురాయ నమః

26.మునిస్తుతాయ నమః

27. భక్త విఘ్న వినాశకాయ నమః

28. ఏకదన్తాయ నమః

29.చతుర్బాహవే నమః

30. శక్తి సంయుతాయ నమః

31.చతురాయ నమః

32. లంబోదరాయ నమః

33. శూర్పకర్ణాయ నమః

34. హేరంబాయ నమః

35. బ్రహ్మవిత్తమాయ నమః

36. కాలాయ నమః

37. గ్రహపతయే నమః

38. కామినే నమః

39. సోమసూర్యాగ్నిలోచనాయ

40.పాశాఙ్కుశ ధరాయ నమః

41. చణ్డాయ నమః

42. గుణాతీతాయ నమః

43. నిరఞ్జనాయ నమః

44. అకల్మషాయ నమః

45. స్వయం సిద్ధార్చిత పదాయ నమః

46. బీజపూరకాయ నమః

47. అవ్యక్తాయ నమః

48. గదినే నమః

49. వరదాయ నమః

50. శాశ్వతాయ నమః

51. కృతినే నమః

52. విద్వ త్ప్రియాయ నమః

53. వీత భయాయ నమః

54. చక్రిణే నమః

55. ఇక్షు చాపధృతే నమః

56. అబ్జోత్పల కరాయ నమః

57. శ్రీదాయ నమః

58. శ్రీ హేతవే నమః

59. స్తుతి హర్షితాయ నమః

60. కులాద్రిభృతే నమః

61. జటినే నమః

62. చన్ద్రచూడాయ నమః

63. అమరేశ్వరాయ నమః

64. నాగ యజ్ఞోపవీతినే నమః

65. శ్రీకణ్ఠాయ నమః

66. రామార్చిత పదాయ నమః

67. వ్రతినే నమః

68. స్థూలకణ్ఠాయ నమః

69. త్రయీకర్త్రే నమః

70. సామఘోష ప్రియాయ నమః

71. పురుషోత్తమాయ నమః

72. స్థూల తుణ్డాయ నమః

73. అగ్రగణ్యాయ నమః

74. గ్రామణ్యే నమః

75. గణపాయ నమః

76. స్థిరాయ నమః

77.వృద్ధాయ నమః

78. శుభగాయ నమః

79. శూరాయ నమః

80. వాగీశాయ నమః

81.సిద్ధిదాయ నమః

82. దూర్వాబిల్వ ప్రియాయ నమః

83. కాన్తాయ నమః

84. పాపహారిణే నమః

85. కృతాగమాయ నమః

86. సమాహితాయ నమః

87. వక్రతుణ్డాయ నమః

88. శ్రీ ప్రదాయ నమః

89. సౌమ్యాయ నమః

90. భక్త కాంక్షితదాయ నమః

91.అచ్యుతాయ నమః

92. కేవలాయ నమః

93. సిద్ధాయ నమః

94.సచ్చిదానన్ద విగ్రహాయ నమః

95. జ్ఞానినే నమః

96. మాయా ముక్తాయ నమః

97. దాన్తాయ నమః

98. బ్రహ్మిష్ఠాయ నమః

99. భయవర్జితాయ నమః

100. ప్రమత్తదైత్య భయదాయ

101.వ్యక్తమూర్తయే నమః

102. అమూర్తకాయ నమః

103. పార్వతీ శఙ్కరోత్సఙ్గ ఖేలనోత్సవ లాలసాయ నమః

104.సమస్త జగదాధారాయ నమః

105. వరమూషక వాహనాయ
106. హృష్టస్తుతాయ నమః
107. ప్రసన్నాత్మనే నమః
108. సర్వసిద్ధి ప్రదాయకాయనమః

ధూపః –

○ **వనస్పత్యుద్భవై ర్దివ్యై ర్నానాగన్ధై స్సుసంయుతః।**

ఆఘ్రేయ స్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః ధూపమాఘ్రాపయామి॥

దీపః -

○ **సాఽఽజ్యం త్రివర్తి సంయుక్తం వహ్నినా యోజితం ప్రియమ్।**

గృహాణ మఙ్గళం దీపం త్రైలోక్య తిమిరాపహా।

○ **భక్త్యా దీపం ప్రయచ్ఛామి దేవాయ పరమాఽఽత్మనే।**

త్రాహి మాం నరకా ద్ఘోరా ద్దివ్యజ్యోతి ర్నమోఽస్తుతే॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః దీపం దర్శయామి। ధూప దీపానన్తరం

శుద్ధాఽఽచమనీయం సమర్పయామి॥

నైవేద్యం –

⇨ **ఓం భూర్భువస్సువః। తథ్సవితుర్వేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥ (ప్రోక్ష్య)।**

⇨ **సత్యన్త్వర్తేన పరిషించామి। (సాయం - ఋతన్త్వా సత్యేన పరిషిఞ్చామి)। (పరిషిచ్య)**

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః అమృతోపహార నైవేద్యం నివేదయామి।

⇨ **అమృతమస్తు। అమృతోపస్తరణమసి।**

ప్రాణాఽఽహుతయః

⇨ **ఓం ప్రాణాయ స్వాహా। ఓం అపానాయ స్వాహా। ఓం వ్యానాయ స్వాహా। ఓం ఉదానాయ స్వాహా। ఓం సమానాయ స్వాహా।**

○ **నైవేద్యం షడ్రసోపేతం ఫల లడ్డుక సంయుతమ్।**
నివేదనం సురశ్రేష్ఠ ప్రీత్యై తత్ ప్రతిగృహ్యతామ్॥

శ్రీ మహాగణపతయే నమః। నైవేద్యం నివేదయామి। మధ్యే మధ్యే పానీయం సమర్పయామి। హస్తౌ ప్రక్షాళయామి। పాదౌ ప్రక్షాళయామి। ముఖే శుద్ధాఽఽచమనీయం సమర్పయామి॥

తాంబూలమ్ –

○ **పూగీ ఫలై స్సకర్పూరై ర్నాగవల్లీ దళైర్యుతమ్।**
ముక్తాచూర్ణ సమాయుక్తం తామ్బూలం ప్రతిగృహ్యతామ్॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। తామ్బూలం సమర్పయామి॥

నీరాజనమ్ –

⇨ **హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణ ద్దదాతి। మధవ్యోఽసానీతి। ఏకధా బ్రహ్మణ ఉపహరతి। ఏకధైవ యజమాన ఆయు స్తేజో దధాతి॥**

⇨ పర్యాప్త్యా అనన్తరాయాయ సర్వస్తోమోఽతిరాత్ర ఉత్తమ మహా ర్భవతి సర్వస్యాఽఽప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వ మేవ తేనాఽఽప్నోతి సర్వఞ్జయతి॥

○ ఘృతవర్తి సహస్రైశ్చ కర్పూర శకలై స్తథా।
నీరాజనం మయా దత్తం గృహాణ వరదో భవ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। నీరాజనం సన్దర్శయామి॥ నీరాజనాన్తరం శుద్ధాఽఽచమనీయం సమర్పయామి। రక్షాం గృహ్ణామి॥

మన్త్రపుష్పమ్ –

⇨ ఓం తత్పురుషాయ విద్మహే వక్రతుణ్డాయ ధీమహి। తన్నో దన్తిః ప్రచోదయాత్॥

○ సుముఖ శ్చైకదన్తశ్చ కపిలో గజకర్ణకః।
లంబోదరశ్చ వికటో విఘ్నరాజో గణాధిపః॥

○ ధూమ్రకేతు ర్గణాధ్యక్షః ఫాలచన్ద్రో గజాననః।
వక్రతుణ్డ శ్శూర్పకర్ణో హేరమ్బ స్స్కన్ద పూర్వజః॥

○ షోడశైతాని నామాని యః పఠే చ్ఛృణుయా దపి।
విద్యాఽఽరంభే వివాహే చ ప్రవేశే నిర్గమే తథా॥

○ సఙ్గ్రామే సర్వకార్యేషు విఘ్న స్తస్య న జాయతే॥

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। సువర్ణ దివ్య మన్త్రపుష్పం సమర్పయామి॥

ప్రదక్షిణమ్ –

○ యాని కాని చ పాపాని జన్మాన్తర కృతాని చ।

తాని తాని ప్రణశ్యన్తి ప్రదక్షిణ పదే పదే।।

○ **పాపోఽహం పాపకర్మాఽహం పాపాఽఽత్మా పాపసంభవః।**

త్రాహి మాం కృపయా దేవ శరణాఽఽగత వత్సల।।

○ **అన్యథా శరణం నాస్తి త్వమేవ శరణం మమ।**

తస్మా త్కారుణ్య భావేన రక్ష రక్ష గణాధిప।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి।।

ప్రార్థనమ్ –

○ **వక్రతుణ్డ మహాకాయ సూర్యకోటి సమప్రభ।**

నిర్విఘ్నం కురుమే దేవ సర్వకార్యేషు సర్వదా।।

○ **విఘ్నేశ్వరాయ వరదాయ గణేశ్వరాయ**

సర్వేశ్వరాయ శుభదాయ సురేశ్వరాయ।

విద్యాధరాయ వికటాయ చ వామనాయ

భక్త ప్రసన్న వరదాయ నమో నమస్తే।।

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః। ప్రార్థనం సమర్పయామి।

➢ **ప్రాయశ్చిత్తమ్ –**

○ **యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపః పూజా క్రియాఽఽదిషు।**

న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వన్దే తమచ్యుతమ్।।

○ **మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం గణాధిప।**

యత్పూజితం మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే।।

అనయా ధ్యానాఽఽవాహనాది షోడశోపచార పూజయా భగవాన్ సర్వాత్మకః, శ్రీ మహాగణాధిపతి స్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు। తదనుగ్రహేణ, ఉత్తరే శుభకర్మ ణ్యవిఘ్నమస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు।

ఉత్తరే శుభకర్మణ్య విఘ్నమస్తు। (ప్రతివచనమ్)

⇨ **ఓం సహస్ర పరమా దేవీ శతమూలా శతాఙ్కురా।**

సర్వꣳ హరతు మే పాపం దూర్వా దుస్స్వప్న నాశనీ॥

శ్రీ మహాగణాధిపతి ప్రసాదం శిరసా గృహ్ణామి॥

➢ **ఉద్వాసనమ్** -

⇨ **ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త దేవా స్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్న్। తేహ నాకం మహిమాన స్సచన్తే యత్ర పూర్వే సాధ్యా స్సన్తి దేవాః॥**

శ్రీ మహాగణాధిపతిం యథాస్థానం ప్రవేశయామి॥

○ **ఆవాహనం న జానామి న జానామి విసర్జనమ్।**

పూజాఞ్చైవ న జానామి క్షమ్యతాం గణనాయక॥

స్తుతిః -

○ **గజాననం భూతగణాధి సేవితం కపిత్థ జంబూఫలసార భక్షణమ్।**

ఉమాసుతం శోకవినాశకారణం నమామి విఘ్నేశ్వర పాదపఙ్కజమ్॥

○ **అగజానన పద్మార్కం గజానన మహర్నిశమ్।**

అనేకదన్తం భక్తానా మేకదన్త ముపాస్మహే॥

○ **భవ సఞ్చిత పాపౌఘ విధ్వంసన విచక్షణమ్।**

విఘ్నాన్ధకార భాస్వన్తం విఘ్నరాజ మహం భజే।।

○ వాగీశాద్యా స్సుమనస స్సర్వార్థానా ముపక్రమే।

యన్నత్వా కృతకృత్యా స్స్యు స్తన్నమామి గజాననమ్।।

*****

15. పుణ్యాహవాచనమ్

సంకల్పః -

ఆచమ్య।। త్రిరాచామేత్ ....శ్రోత్రే।। ప్రాణానాయమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య, అముక ....కర్మ కరిష్యమాణః, తదఙ్గత్వేన తదాదౌ, స్థల గృహ భూ భాణ్డ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాన్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం చ మహాజనై స్సహ స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే।।

ఆదౌ ధాన్యరాశౌ ప్రాగ్దక్షిణోత్తర దిక్షు స్వలఙ్కృతం జలసహితం కలశత్రయం ప్రతిష్ఠాప్య।।

ప్రాక్కలశే -

⇨ ఓం ఇమం మే వరుణ శ్రుధీహవ మద్యా చ మృడయ। త్వామవస్యు రాచకే।। ఓం భూర్భువస్సువః।

వరుణ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి।।

దక్షిణ కలశే –

⇨ **ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీ హ్యస్మా న్త్స్వావేశో అనమీవో భవా నః। యత్త్వేమహే ప్రతి తన్నో జుషస్వ శన్న ఏధి ద్విపదే శఞ్చతుష్పదే।**

ఓం భూర్భువస్సువః। వాస్తోష్పతి మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

ఉత్తర కలశే –

⇨ **ఓం బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత స్సురుచో వేన ఆవః। స బుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః॥**

ఓం భూర్భువస్సువః। బ్రహ్మాణ మావాహయామి స్థాపయామిపూజయామి।

ఓం పుణ్యాహం దీర్ఘ మాయురస్తు। (శిరస్యభి మంత్ర్య)॥

శివా ఆపస్సన్తు। (కలశేష్వభిమృశ్య)

సౌమనస్యమస్తు। (హృదయేఽభిమృశ్య)॥

అక్షతఞ్చారిష్ట ఞ్చాస్తు। ॥ ఏవన్త్రిః॥

⇨ **ఓం అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత। అర్చంతు పుత్రకా ఉత పురన్న ధృష్ణ్వర్చత॥ అర్చత ప్రార్చత॥ ఇతి అక్షతాన్ సమర్ప్య॥**

⇨ **ఓం గన్ధద్వారా న్దురాధర్‌షా న్నిత్యపుష్టా ఙ్కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీꣳ సర్వభూతానా న్తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ గన్ధాః పాన్తు॥**

బ్రాహ్మణాః - సౌమఙ్గల్య మస్తు। **యజమానః** - ఆయనేతే ..... గృహా ఇమే।

బ్రాహ్మణాః - సౌశ్రియ మస్తు॥ **యజమానః** - అక్షతాఃపాన్తు।

బ్రాహ్మణాః - ఆయుష్యమస్తు। **యజమానః** - తాంబూలాని పాన్తు।

బ్రాహ్మణాః - ఐశ్వర్యమస్తు। **యజమానః** - దక్షిణాఃపాన్తు।

బ్రాహ్మణాః - బహుదేయఞ్చాస్తు। శ్వ శ్శ్రేయసమస్తు।

యజమానః - ప్రజాపతిః ప్రీయతా మితి భవన్తో బ్రువన్తు।।

బ్రాహ్మణాః - ప్రజాపతిః ప్రీయతామ్। శాన్తిరస్తు।।

యజమానః - యచ్ఛ్రుత్వా సర్వ వేద యజ్ఞ క్రియా కరణ కర్మాఽఽరంభా శ్శుభా శ్శోభనాః ప్రవర్తన్తే తమహ మోఙ్కార మాదిం కృత్వా భవద్భి రనుజ్ఞాతః పుణ్యం పుణ్యాహః వాచయిష్యే।।

బ్రాహ్మణాః - వాచ్యతామ్।।

⇨ **ఓమ్।**

⇨ భద్రం కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః। భద్రం పశ్యేమాక్షభి ర్యజత్రాః। స్థిరై రఙ్గై స్తుష్టువాꣳసస్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితః యదాయుః।

⇨ ద్రవిణోదా ద్రవిణ సస్తురస్య ద్రవిణోదా స్సనరస్య ప్రయం సత్। ద్రవిణోదా వీరవతీ మిషన్నో ద్రవిణోదా రాసతే దీర్ఘమాయుః।।

⇨ సవితా పశ్చాత్తా త్సవితా పురస్తా త్సవితోత్తరాత్తా త్సవితాఽధరాత్తాత్। సవితా న స్సువతు సర్వతాతిం సవితా నో రాసతా న్దీర్ఘ మాయుః।।

⇨ నవోనవో భవతి జాయమానోఽహ్నా ఙ్కేతు రుషసా మేత్యగ్రే। భాగ న్దేవేభ్యో విదధా త్యాయన్ప్ర చన్ద్రమా స్తిరతి దీర్ఘమాయుః।।

⇨ ఆప ఉదన్తు జీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే।

⇨ యస్త్వా హృదా కీరిణా మన్యమానోఽమర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి। జాతవేదో యశో అస్మాసు ధేహి ప్రజాభి రగ్నే అమృతత్వ మశ్యామ్।

⇨ యస్మై త్వꣳ సుకృతే జాతవేద ఉ లోకమగ్నే కృణవ స్స్యోనమ్। అశ్వినꣳ స పుత్రిణꣳ వీరవన్త గ్గోమన్తꣳ రయి న్నశతే స్వస్తి॥

⇨ సన్త్వా సిఞ్చామి యజుషా ప్రజా మాయుర్ధనఞ్చ॥

(దక్షిణ కలశ మాదాయ, ప్రాక్కలశే కిఞ్చిత్కిఞ్చిదుదక న్నినయతి)

బ్రాహ్మణాః - దీర్ఘమాయురస్తు। **యజమానః** - మనస్సమాధీయతామ్।

బ్రాహ్మణాః - సమాహిత మనసస్స్మః। **యజమానః** - ప్రసీదన్తు భవన్తః।

బ్రాహ్మణాః - ప్రసన్నాస్స్మః॥ (ఏకైకం వాక్యముచ్చరన్, జలన్నినయేత్)

శాన్తిరస్తు। పుష్టిరస్తు। తుష్టిరస్తు। వృద్ధిరస్తు। అవిఘ్నమస్తు। ఆయుష్య మస్తు। ఆరోగ్యమస్తు। ఐశ్వర్యమస్తు। స్వస్తి శివఙ్కర్మాస్తు। కర్మసమృద్ధి రస్తు। పుత్రసమృద్ధి రస్తు। వేదసమృద్ధి రస్తు। శాస్త్రసమృద్ధిరస్తు। ధనధాన్య సమృద్ధి రస్తు॥

(ఐశాన్యాం బహిర్దేశే),- అరిష్ట నిరసన మస్తు, యత్పాపం తత్ప్రతిహత మస్తు॥

(ప్రథమ కలశే)- యచ్ఛ్రేయ స్తదస్తు। శుక్రాఙ్గారక బుధ బృహస్పతి శనైశ్చర రాహు కేతు సోమ సహితా ఆదిత్య పురోగా స్సర్వే గ్రహాః ప్రీయన్తామ్। తిథి కరణ ముహూర్త జన్మనక్షత్ర దిగ్దేవతాః ప్రీయన్తామ్॥

(నైర్ఋత్యాన్దిశి)-శామ్యన్తు ఘోరాణి। శామ్యన్తు పాపాని। శామ్యన్తు ఈతయః।

(ప్రథమకలశే) – శుభాని వర్ధన్తామ్, శివా ఋతవ స్సన్తు। శివా ఓషధయ స్సన్తు। శివా వనస్పతయ స్సన్తు। అహోరాత్రే శివే స్యాతామ్। ఉత్తరే శుభ కర్మణ్య విఘ్న మస్తు। ఉత్తరోత్తర మహరహరభివృద్ధిరస్తు। ఉత్తరోత్తరా శ్శుభాః క్రియా స్సంపద్యన్తామ్। అగ్ని పురోగా విశ్వేదేవాః ప్రీయన్తామ్। మాహేశ్వరీ పురోగా మాతరః ప్రీయన్తామ్। ఇన్ద్రపురోగా మరుద్గణాః ప్రీయన్తామ్। వసిష్ఠ పురోగా ఋషిగణాః ప్రీయన్తామ్। శ్రీవిష్ణు పురోగా స్సర్వే దేవాఃప్రీయన్తామ్। ఆదిత్య పురోగా స్సర్వే గ్రహాః ప్రీయన్తామ్। ఋషయ శ్ఛన్దాఽస్యాచార్యా వేదా యజ్ఞా దక్షిణాశ్చ ప్రీయన్తామ్। బ్రహ్మ చ బ్రాహ్మణాశ్చ ప్రీయన్తామ్। బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాశ్చ ప్రీయన్తామ్। శ్రద్ధా మేధే ప్రీయేతామ్। ప్రీయతాం భగవా న్నారాయణః। ప్రీయతాం భగవాన్థ్స్వామీ మహాసేనః। ప్రీయతాం భగవాన్పితామహః।। సత్యా ఏతా ఆశిషస్సన్తు।

యజమానః - పుణ్యాహకాలా వాచ్యన్తామ్।

- **ఓం ఉద్గాతేవ శకునే సామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శంససి। వృషేవ వాజీ శిశుమతీ రపీత్యా సర్వతో న శ్శకునే భద్ర మావద విశ్వతో న శ్శకునే పుణ్య మావద।। (ఋక్)**
- **యాజ్యయా యజతి ప్రత్తిర్వై యాజ్యా పుణ్యైవ లక్ష్మీః పుణ్యామేవ తల్లక్ష్మీం సంభావయతి పుణ్యాం లక్ష్మీం సంస్కురుతే।। (ఋ.బ్రా.)**

⇨ ఓం యత్పుణ్య న్నక్షత్రమ్। తద్బట్కుర్వీ తోపవ్యుషమ్। యదా వై సూర్య ఉదేతి। అథ నక్షత్ర న్నైతి। యావతి తత్ర సూర్యో గచ్ఛేత్। యత్ర జఘన్యం పశ్యేత్। తావతి కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్। పుణ్యాహ ఏవ కురుతే।।

⇨ ఓం తాని వా ఏతాని యమ నక్షత్రాణి। యాన్యేవ దేవ నక్షత్రాణి। తేషు కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్। పుణ్యాహ ఏవ కురుతే।।

యజమానః - ఓం పుణ్యాహం భవన్తో బ్రువన్తు।

బ్రాహ్మణాః - ఓం పుణ్యాహమ్। (ఏవన్తిః)

⇨ స్వస్తయే వాయు ముప బ్రవామహై సోమం స్వస్తి భువనస్య యస్పతిః। బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవన్తు నః।। (ఋక్)

⇨ ఆదిత్య ఉదయనీయః పథ్యయైవేత స్వస్త్యా ప్రయన్తి పథ్యాం స్వస్తి మభ్యుద్యన్తి స్వస్త్యై వేతః ప్రయన్తి స్వస్తుద్యన్తి స్వస్తుద్యన్తి।। (ఋ.బ్రా.)

⇨ స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తిన స్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు।।

⇨ అష్టౌ దేవా వసవ స్సోమ్యాసః। చతస్రో దేవీ రజరా శ్రవిష్ఠాః। తే యజ్ఞం పాన్తు రజసః పరస్తాత్। సంవత్సరీణ మమృతః స్వస్తి।।

యజమానః -మహ్యం సహకుటుంబాయ, శుద్ధి/ వృద్ధి/ అభ్యుదయ కర్మణే, మహాజనా న్నమస్కుర్వాణాయ ఆశీర్వచన మపేక్షమాణాయ, ఆయుష్మతే స్వస్తి భవన్తో బ్రువన్తు।।

బ్రాహ్మణాః - ఆయుష్మతే స్వస్తి। (ఏవన్తిః)

యజమానః - ఓꣳ స్వస్తి భవన్తో బ్రువన్తు।।

బ్రాహ్మణాః - ఓꣳ స్వస్తి। (ఏవన్తిః)

⇨ **ఓం ఋధ్యామ స్తోమం సనుయామ వాజ మా నో మన్త్రం సరథే హోపయాతమ్। యశో న పక్వం మధు గోష్వన్తరా భూతాంశో అశ్వినోః కామ మప్రాః।।** (ఋక్)

- **సర్వామృద్ధి మృధ్నుయామితి తః పై తేజసైవ పురస్తా త్పర్యభవ చ్ఛన్దోభి ర్మధ్యతోఽక్షరై రుపరిష్టా ద్గాయత్రియా సర్వతో ద్వాదశాహం పరిభూయా థ్సర్వామృద్ధి మార్ధ్నో త్సర్వా మృద్ధి మృధ్నోతి య ఏవః వేద।।**

(ఋగ్వేద బ్రాహ్మణమ్)

⇨ **ఋధ్యాస్మ హవ్యై ర్నమసోపసద్య। మిత్ర న్దేవం మిత్రధేయ న్నో అస్తు। అనూరాధాన్హవిషా వర్ధయన్తః। శత ఞ్జీవేమ శరద స్సవీరాః।**

⇨ **త్రీణిత్రీణి వై దేవానా మృద్ధాని। త్రీణి ఛందాꣳసి। త్రీణి సవనాని। త్రయ ఇమే లోకాః। ఋద్ధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి।।**

యజమానః- ఋద్ధిం భవన్తో బ్రువన్తు।

బ్రాహ్మణాః - ఋధ్యతా మృద్ధి స్సమృద్ధిః। (ఏవన్తిః)

(వామ దక్షిణ హస్తాభ్యాం దక్షిణోత్తర కలశౌ యుగపద్గృహీత్వా, తాభ్యాం సన్తతం ధారాద్వయం ప్రాక్కలశే నిషిఞ్చతి)

స్వస్తి పుణ్యాహ సమృద్ధి రస్తు। వర్షశత సంపూర్ణమస్తు। . . . గోత్రాభివృద్ధి రస్తు। శాన్తిః పుష్టి స్తుష్టి శ్చాస్తు। శుభః శుభమస్తు। పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు। సర్వ సంపదస్తు। భగవాన్ వాస్తోష్పతిః ప్రీయతామ్।।

(ప్రాక్కలశ జల మభిమన్త్ర్య) -

⇨ ఓం శుచీవో హవ్యా మరుత శ్శుచీనాః శుచిః హినో మ్యధ్వరః శుచిభ్యః। ఋతేన సత్య మృతసాప ఆయఞ్ఛుచి జన్మాన శ్శుచయః పావకాః।।

⇨ అగ్ని శ్శుచివ్రతతమ శ్శుచి ర్విప్ర శ్శుచిః కవిః। శుచీ రోచత ఆహుతః।

⇨ ఉదగ్నే శుచయ స్తవ శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే। తవ జ్యోతీః ష్యర్చయః।।

⇨ ఏతోన్విన్ద్రం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా। శుద్ధై రుక్థైర్వా వృధ్వాంసం శుద్ధ ఆశీర్వాన్మమత్తు।।

⇨ ఇన్ద్ర శుద్ధో న ఆగహి శుద్ధ శ్శుద్ధాభి రూతిభిః। శుద్ధో రయి న్నిధారయ శుద్ధో మమద్ధి సోమ్యః।

⇨ ఇన్ద్ర శుద్ధో హినో రయిం శుద్ధో రత్నాని దాశుషే। శుద్ధో వృత్రాణి జిఘ్నసే శుద్ధో వాజం సిషాససి।।

(బ్రాహ్మణేష్వమృతꣳ హితమ్।)

⇨ యేన దేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానం పునతే సదా। తేన సహస్ర ధారేణ। పావమాన్యః పునన్తు మా।

⇨ ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్। శతోద్యామꣳ హిరణ్మయమ్। తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్। పూతం బ్రహ్మ పునీమహే।

⇨ ఇన్ద్ర స్సునీతీ సహ మా పునాతు। సోమ స్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా। యమో రాజాః ప్రమృణాభిః పునాతు మా। జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు।।

⇨ ప్రాచ్యా న్దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయన్తామ్।

⇨ దక్షిణాయా న్దిశి మాసాః పితరో మార్జయన్తామ్।

⇨ ప్రతీచ్యా న్దిశి గృహాః పశవో మార్జయన్తామ్।

⇨ ఉదీచ్యా న్దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయన్తామ్।

⇨ ఊర్ధ్వాయా న్దిశి యజ్ఞ స్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మార్జయన్తామ్।।

ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యో నానా నామభ్యః, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ – ఉమామహేశ్వరాఽఽదిత్యాది నవగ్రహ స్వరూపేభ్యః,

స్వస్తి పుణ్యాహవాచన మంత్ర జప దక్షిణాం, మానసోత్సాహ పరిమిత హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ।।

⇨ ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీ హ్యస్మాన్థ్స్వావేశో అనమీవో భవానః। యత్త్వేమహే ప్రతి తన్నో జుషస్వ శన్న ఏధి ద్విపదే శఞ్చతుష్పదే॥

⇨ ఓం వాస్తోష్పతే శగ్మయా సꣳసదా తే సక్షీమహి రణ్వయా గాతుమత్యా। ఆ వః - క్షేమ ఉత యోగే వరన్నో యూయం పాత స్వస్తిభి స్సదా నః॥

⇨ ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గోభి రశ్వేభి రిన్దో। అజరాసస్తే సఖ్యే స్యామ పితేవ పుత్రా న్ప్రతి నో జుషస్వ॥

⇨ ఓం అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యా విశన్న్। సఖా సుశేవ ఏధినః। శివꣳ శివమ్॥

⇨ స్వస్త్యయన న్తార్క్ష్య మరిష్టనేమిం మహద్భూతం వాయసం దేవతానామ్। అసురఘ్న మిన్ద్రసఖం సమత్సు బృహద్యశో నావ మివారుహేమ॥

⇨ అంహోముచ మాఙ్గిరస ఙ్గయఞ్చ స్వస్త్యాత్రేయం మనసా చ తార్క్ష్యమ్। ప్రయతపాణి శ్శరణం ప్రపద్యే స్వస్తి సంబాధే ష్వభయ న్నో అస్తు॥

శుభꣳ శుభమ్॥ *****

16. చతుష్పాత్ర ప్రయోగః

○ నాఽఽఘారౌ నాఽఽజ్యభాగౌ చ న చేధ్మం న జయాదయః।

చతుష్పాత్ర ప్రయోగేతు నిశ్చిత్యోక్తం కపర్దినా॥

ఆచమ్య .... ప్రాణానాయమ్య। ఏవంగుణ విశేషణ..... ప్రీత్యర్థం... ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం..... అముకహోమం కరిష్యే।।

○ **ప్రాచీ౯ పూర్వ ముదక్సంస్థం దక్షిణాఽఽరంభ మాలిఖేత్।**

అథోదీచీ౯ పురస్సంస్థం పశ్చిమాఽఽరంభ మాలిఖేత్।।

యత్రాగ్ని స్స్థాప్యతే తత్ర శ్వేత తణ్డుల చూర్ణేన ప్రాదేశమాత్రం చతురశ్రమండలం స్థణ్డిలం కల్పయిత్వా। ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యా ముల్లిఖ్య। తత్ర ప్రాచీ రుదక్సంస్థాః, ఉదీచీ౯ ప్రాక్సంస్థాః, తిస్ర స్తిస్రో రేఖా లిఖిత్వా। అద్భి రవోక్ష్య।

○ **అవాక్కరోఽభ్యుక్ష్య,నిధాయ వహ్ని ముత్సిచ్యతేఽవోక్షణ తోయ శేషమ్।**

ప్రాక్తోయ మన్య న్నిదధా త్యుదగ్వా యథా బహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణామ్।।

ఓం భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య।।

⇨ **ఓమ్। భూర్భువస్సువరోమ్। అగ్ని మిద్ధ్వా।।**

⇨ **ఓం చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యా ఆవివేశ।।**

○ **సప్తహస్త శ్చతుశ్శృఙ్గ స్సప్త జిహ్వో ద్విశీర్షకః।**

త్రిపాత్ప్రసన్న వదన స్సుఖాఽఽసీన శ్శుచిస్మితః।।

○ **స్వాహాస్తు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీ౯ వామే స్వధా స్తథా।**

బిభ్ర ద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువమ్।।

○ **తోమరం వ్యజనం వామై ర్ఘృత పాత్రన్తు ధారయన్।**

మేషాఽఽరూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్॥

○ **ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చి స్సర్వకామదమ్।**

ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవ న్ధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్॥

⇨ **ఓం ఏష హి దేవః ప్రదిశో ను సర్వాః పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అన్తః। స విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః॥**

ప్రాఙ్ముఖాగ్నే। మమ - అభిముఖో భవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నో భవ। వరదో భవ। యథోక్తజిహ్వాయా హవిర్గృహాణ।

⇨ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥**

➢ **అలఙ్కారః** -

సోదకేనపాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య। అగ్ని మలఙ్కృత్య॥

○ **అగ్నయే నమః। హుతవహాయ నమః। హుతాశినే నమః। కృష్ణవర్త్మనే నమః। దేవముఖాయ నమః। సప్తజిహ్వాయ నమః। వైశ్వానరాయ నమః। జాతవేదసే నమః।**

➢ **పరిస్తరణమ్, పాత్రాసాదనమ్**

ప్రాగాది దర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి। దక్షిణోత్తరై రుత్తరాధరైః, ప్రాగుదగ గ్రైర్వా। ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రా న్దర్భాన్థ్సంస్తీర్య। ద్వన్ద్వం న్యఞ్చి పాత్రాణి ప్రయునక్తి।

దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ। ప్రోక్షణీ స్రువావితి।

▫ పవిత్ర కరణమ్, ప్రోక్షణ పాత్ర సంస్కారః

సమా వప్రచ్ఛిన్నాగ్రా వనన్తర్గర్భౌ దర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రే కురుతే। తృణం కాష్ఠం వా అన్తర్ధాయ। ఛినత్తి। న నఖేన। అప ఉపస్పృశ్య। అద్భి రనుమృజ్య। ప్రోక్షణ్యా మవధాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యా మక్షతై స్సహ అప ఆనీయ। హస్తయో రఙ్గష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యా ముత్తానాభ్యాం పాణిభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా। ప్రాచీ స్త్రిరుత్పూయ। అభిమన్త్ర్య। సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంస్పృశ్య। పాత్రాణ్యుద క్స్రవణ ముత్తానాని కృత్వా। త్రిః ప్రోక్ష్య। ప్రోక్షణశేష మగ్నే ర్దక్షిణతో నిధాయ।

➢ ఆజ్య సంస్కారః

సపవిత్ర మాజ్యస్థాలీ మాదాయ। ఆజ్యం విలాప్య। అపరేణాగ్నిం పవరిత్రాన్తర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరుప్య। ఉదీచోఽఙ్గారా న్నిరూహ్య। తేష్వాజ్య మధిశ్రిత్య। జ్వలతా తృణేనాధోగామిన్యా దీప్త్యా, ఆజ్యే ప్రతిఫలీకృత్య। ద్వే దర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య, ప్రక్షాళ్య, ప్రత్యస్య, ఆజ్యే ప్రాస్య, త్రిః పర్యగ్నికరణం కృత్వా। ఉదగుద్వాస్య। అఙ్గారా న్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్య న్త్రిరుత్పూయ। ప్రాగారభ్య పశ్చాన్నీత్వా పునః ప్రాగేవ సమాప్తిః। ఏవన్త్రిః। పవిత్ర గ్రన్థిం విస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్ర మగ్నౌపవిత్రే అనుప్రహరతి।

➢ స్రుక్స్రువ సంమార్గః -

సంమార్జన దర్భైస్సహ స్రుక్ స్రువా వగ్నౌ ప్రతితప్య। దర్భాగ్రై స్సంమృజ్య। పునః ప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య। స్రువ ముత్తరతో నిధాయ। దర్భా నద్భి స్స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి।

➢ **పరిషేచనమ్ (అగ్నిం పరిషిఞ్చతి)**

అదితేఽనుమన్యస్వ। (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)।।

అనుమతేఽనుమన్యస్వ। (ఇతి పశ్చా దుదీచీనమ్)

సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)।।

దేవ సవితః ప్రసువ। (ఇతి సమన్తం పరిషిచ్య)

యథోపదేశం ప్రధానాహుతీః, చతు ర్గృహీతేన జుహోతి।

➢ **లఘు పూర్ణాహుతిః**

అస్య కర్మణః హోమసంపూర్ణతా సిద్ధ్యర్థం పూర్ణాహుతి హోమం కరిష్యే। అభిఘార్య। ద్వాదశ గృహీతేన ఆజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా। ఏకమ్। ద్వే। త్రీణి। చత్వారి। పఞ్చ। షట్। సప్త। అష్టౌ। నవ। దశ। ఏకాదశ। ద్వాదశ।। ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా।।

⇨ **ఓం సప్త తే అగ్నే సమిధ స్సప్త జిహ్వా స్సప్తర్షయ స్సప్త ధామ ప్రియాణి। సప్త హోత్రా స్సప్తధా త్వా యజన్తి సప్త యోనీ రాపృణస్వా ఘృతేన స్వాహా।।**

అగ్నయే సప్తవత ఇద న్నమమ।।

⇨ **పూర్ణాఽఽహుతి ముత్తమా ఞ్జుహోతి। సర్వం వై పూర్ణాఽఽహుతిః। సర్వ మేవాఽఽప్నోతి। అథో ఇయం వై పూర్ణాఽఽహుతిః। అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠతి।।**

పూర్ణాఽఽహుతి ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు।।

హస్తం ప్రక్షాళ్య।। ఆతమితోఽ ప్రాణానాయమ్య। విష్ణు ర్విష్ణు ర్విష్ణుః।।

సఙ్కల్ప ప్రభృత్యేతావ త్పర్యన్తం నానాప్రకారేణ సంభావిత సకల దోష నిర్హరణార్థం సర్వ ప్రాయశ్చిత్త ఙ్కరిష్యే।।

⇨ ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా।। **ప్రజాపతయ ఇదం నమమ।।**

⇨ ఉత్తర పరిషేచనమ్ - ఓం **అదితేఽన్వమగ్ంస్థాః। అనుమతేన్వమగ్ంస్థాః। సరస్వతేన్వమగ్ంస్థాః। దేవ సవితః ప్రాసావీః।।**

ప్రాగాది పరిస్తరణాన్యుత్తరే విస్సృజేత్।

⇨ **తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి।।** (ఇతి విజ్ఞాయతే)

పునరలఙ్కృత్య - **అగ్నయే నమః। హుతవహాయ నమః। హుతాశినే నమః। కృష్ణవర్త్మనే నమః। దేవముఖాయ నమః। సప్తజిహ్వాయ నమః। వైశ్వానరాయ నమః। జాతవేదసే నమః।।**

➢ **అగ్న్యుపస్థానమ్** -

⇨ **ఓం అగ్నేనయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠాన్తే నమఉక్తిం విధేమ।।**

⇨ **ప్ర వ శ్శుక్రాయ భానవే భరధ్వం హవ్యం మతి ఞ్చాగ్నయే సుపూతమ్। యో దైవ్యాని మానుషా జనూగ్ంష్యన్త ర్విశ్వాని విద్మనా జిగాతి।।**

⇨ అచ్ఛా గిరో మతయో దేవయన్తీ రగ్నిం యన్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః। సుసందృశꣳ సుప్రతీకꣳ స్వఞ్చꣳ హవ్యవాహ మరతిం మానుషాణామ్।

⇨ అగ్నే త్వమస్మ ద్యుయో ధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్యమన్త కృష్టీః। పున రస్మభ్యꣳ సువితాయ దేవ క్షాం విశ్వేభి రజరేభి ర్యజత్ర।

⇨ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్థ్స్వస్తిభి రతి దుర్గాణివిశ్వా। పూశ్చపృథ్వీ బహులాన ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయోః।

⇨ ప్రకారవో మననా వచ్యమానా దేవద్రీచీ న్నయథ దేవయన్తః। దక్షిణావా డ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి హవి ర్భరన్త్యగ్నయే ఘృతాచీ।।

⇨ సకృత్తే అగ్నే నమః। ద్విస్తే నమః। త్రిస్తే నమః। చతుస్తే నమః। పఞ్చకృత్వస్తే నమః। దశకృత్వస్తే నమః। శతకృత్వస్తే నమః। ఆసహస్రకృత్వస్తే నమః। అపరిమిత కృత్వస్తే నమః। నమస్తే అస్తు మా మా హిꣳసీః।

○ నమస్తే గార్హపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే।
నమ ఆహవనీయాయ మహావేద్యై నమో నమః।।

○ కాణ్డద్వయోప పాద్యాయ కర్మబ్రహ్మస్వరూపిణే।
స్వర్గాపవర్గరూపాయ యజ్ఞేశాయ నమోనమః।।

○ యజ్ఞేశాచ్యుత గోవింద మాధవానన్త కేశవ।

కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ వాసుదేవ నమోస్తుతే।।

⇨ **ఓం అహం పరస్తా దహ మవస్తా దహ జ్యోతిషా వి తమో వవార। యదన్తరిక్ష న్తదు మే పితా భూదహం సూర్య ముభయతో దదర్శాహం భూయాస ముత్తమ స్సమానానామ్।।**

నమస్కారః - చతుస్సాగర .... శర్మా అహంభో అభివాదయే।।

ఓం స్వస్తి

○ **శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।**
ఆయుష్య న్తేజ ఆరోగ్య న్దేహి మే హవ్యవాహన।।
శ్రియ న్దేహి మే హవ్యవాహన ఓన్నమ ఇతి।।

○ **యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమ క్రియాదిషు।**
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వన్దే హుతాశనమ్।।

○ **మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన।**
యద్ధుతన్తు మయా దేవ పరిపూర్ణ న్తదస్తు తే।।

అనేన మయా కృతేన, ఆదిత్యాది నవగ్రహ మఖ పురస్సర - శ్రీ మహాగణపతి హోమేన, భగవాన్ సర్వాత్మకః, శ్రీ యజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ ఫలం సర్వం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు।।

○ **గచ్ఛ గచ్ఛ సురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం పరమేశ్వర।**
యత్ర బ్రహ్మాదయో దేవా స్తత్ర గచ్ఛ హుతాశన।।

యజ్ఞేశ్వరాయ నమః యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి। శోభనార్థం క్షేమాయ పునరా గమనాయచ

17. షట్పాత్ర ప్రయోగః

ఆచమ్య। ప్రాణానాయమ్య। ఏవజ్గుణ విశేషణ విశిష్టాయం అస్యాం శుభతిథౌ శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం... ఆయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం..... అముకహోమం కరిష్యే।।

ఉపవిశ్య, శుచౌ దేశే శ్వేత తణ్డుల చూర్ణేన చతురస్రం ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం కల్పయిత్వా। ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యా ముల్లిఖ్య।

యత్ర క్వచాగ్ని ముపసమాధాస్య న్థ్స్యాత్, తత్ర ప్రాచీ రుదీచీశ్చ తిస్ర స్తిస్రో రేఖా లిఖిత్వా, నైర్ఋత్యాం నిరస్య, అప ఉపస్పృశ్య, అద్భి రనుమృజ్య, అవోక్షణ తోయ శేష ముత్సిచ్య, ప్రాగుదగ్వా అన్యత్తోయం నిదధాతి।

- **ప్రాచీః పూర్వ ముదక్సంస్థం దక్షిణాఽఽరంభ మాలిఖేత్।**
  అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమాఽఽరంభమాలిఖేత్।।
- **రేఖాద్వయన్తు మూలేన చతస్రోఽగ్రేణ చోల్లిఖేత్।**
  కర్మాన్తే ద్వివిధా చ్ఛిత్వా నైర్ఋత్యాం దర్భ ముత్సృజేత్।।
- **అవాక్కరోఽభ్యుక్ష్య నిధాయ వహ్ని ముత్సిచ్యతే ఽవోక్షణ తోయశేషమ్।**
  ప్రాక్తోయ మన్య న్నిదధా త్యుదగ్వా యథాబహి స్స్యాచ్ఛ పరిస్తరాణామ్।।

ఓం భూర్భువస్సువ రోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య।

- **ఓం భూర్భువస్సువరోమ్**। అగ్ని మిద్ధ్వా।

⇨ ఓం చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాఀ ఆవివేశ॥

○ సప్తహస్త శ్చతుశృఙ్గ స్సప్త జిహ్వో ద్విశీర్షకః।

త్రిపాత్ప్రసన్న వదన స్సుఖాఽఽసీన శ్శుచిస్మితః॥

○ స్వాహాస్తు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీః వామే స్వధాస్తథా।

బిభ్ర ద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తి మన్నం స్రుచం స్రువమ్॥

○ తోమరః వ్యజనః వామై ర్ఘృత పాత్రన్తు ధారయన్॥

మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్॥

○ ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చి స్సర్వకామదమ్।

ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవం ధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్॥

⇨ ఓం ఏష హి దేవః ప్రదిశో ను సర్వాః పూర్వో హి జాత స్స ఉ గర్భే అన్తః। స విజాయమాన స్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతో ముఖః॥

(ఇతి ప్రాచ్యాం సాక్షతోదకం నినీయ)

○ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే। మమాభిముఖో భవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నో భవ। వరదో భవ। యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ।

⇨ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తథ్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥

సోదకేనపాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య। అగ్ని మలఙ్కృత్య॥

○ **అగ్నయే నమః। హుతవహాయ నమః। హుతాశినే నమః। కృష్ణవర్త్మనే నమః। దేవముఖాయ నమః। సప్తజిహ్వాయ నమః। వైశ్వానరాయ నమః। జాతవేదసే నమః।**

➢ **పరిస్తరణమ్**

ప్రాగగ్రై ర్దర్భై రగ్నిం పరిస్తృణాతి, ప్రాగుదగగ్రైర్వా, దక్షిణా నుత్తరాన్కరోతి, ఉత్తరా నధరాన్, పురస్తాత్, దక్షిణతః, పశ్చాత్, ఉత్తరతః।

➢ **పాత్రాఽఽసాదనమ్ –**

ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రా న్దర్భాన్త్సంస్తీర్య, ద్వంద్వం న్యఞ్చి పాత్రాణి ప్రయునక్తి (దేవసంయుక్తాని)। దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ, ప్రోక్షణీ ప్రణీత్యౌ, ఇధ్మస్రువావితి।

➢ **పవిత్ర కరణమ్, ప్రోక్షణ, పూర్ణపాత్ర సంస్కారః**

సమా వప్రచ్ఛిన్నాగ్రా వనంతర్గర్భౌ దర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రే కురుతే। తృణం కాష్ఠం వాఽన్తర్ధాయ, ఛినత్తి। (న నఖేన) అప ఉపస్పృశ్య, అద్భి రనుమృజ్య।

ప్రోక్షణ్యా మవధాయ, ప్రోక్ష్య, తస్యా మప ఆనీయ (అక్షతై స్సహ ఉదకమాపూర్య), హస్తయో రఙ్గుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యా ముత్తానాభ్యా పాణిభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా, ప్రాచీ స్త్రిరుత్పూయ, అభిమన్త్ర్య, సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంస్పృశ్య, పాత్రా ణ్యుదక్ప్రవణ ముత్తానాని కృత్వా, విస్రస్యేధ్మం, త్రిః ప్రోక్షతి। (ప్రోక్షణశేష మగ్నే ర్దక్షిణతో నిధాయ)

(సపవిత్రం) పూర్ణపాత్ర మాదాయ। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితే పాత్రేఽప ఆనీయ। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యా న్త్రిరుత్పూయ। ఉత్తరేణాగ్నిం (ద్వాదశ) దర్భేషు సాదయిత్వా। (అష్ట) దర్భైః ప్రచ్ఛాద్య।

- **బ్రహ్మ వరణమ్**

బ్రాహ్మణం (త్రిషు) దక్షిణతో దర్భేషు నిషాద్య।

అస్మిన్ ....ప్రకృతే కర్మణి త్వం బ్రహ్మా భవ। బ్రహ్మణః - ఇదమాసనం।

(ప్రతివచనమ్) సుఖాసనం।

- **ఆజ్య సంస్కారః**

సపవిత్ర మాజ్యస్థాలీ మాదాయ, ఆజ్యం విలాప్య, అపరేణాగ్నిం పవిత్రాన్తర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరుప్య, ఉదీచోఽఙ్గారా న్నిరూహ్య, తేష్వధిశ్రిత్య, జ్వలతా తృణేనావద్యుత్య, (అధోగామిన్యా దీప్త్యా, ఆజ్యే ప్రతిఫలీకృత్య), ద్వే దర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య, ప్రక్షాళ్య, ప్రత్యస్య (ఆజ్యే ప్రాస్య)

(చరుహోమ పక్షే) చరుఞ్ శ్రపయిత్వా, అభిఘార్య, ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య, ప్రతిష్ఠితం పున రభిఘార్య। చరుణా సహ త్రిః పర్యగ్ని కృత్వా, ఉదగుద్వాస్య, అఙ్గారా న్ప్రత్యూహ్య, ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పూయ,

(ప్రాగారభ్య పశ్చాన్నీత్వా పునః ప్రాగేవ సమాప్తిః (ఏవంత్రిః) పవిత్ర గ్రన్థిం విస్రస్య, ప్రక్షాళ్య, ప్రాగగ్ర మగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహృత్య।

➢ **స్రుక్ స్రువ సంమార్గః -**

స్రుక్ స్రువావాదాయ, (సంమార్జన దర్భైస్సహ) యేన జుహోతి తదగ్నౌ ప్రతితప్య, దర్భాగ్రై స్సంమృజ్య, పునః ప్రతితప్య, ప్రోక్ష్య, (స్రువ ముత్తరతో) నిధాయ, దర్భా నద్భిస్సꣳస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి।

➢ **ఇధ్మ తన్త్రమ్**

ఇధ్మ మాదాయ, (ఇధ్మరజ్జుం పూర్ణపాత్రే నిధాయ) పరిధీ న్పరి దధాతి। స్థవిష్ఠం పశ్చాత్। దక్షిణతోఽణీయాꣳస న్ద్రాఘిష్ఠమ్, అణిష్ఠꣳ ప్రాస్వ ముత్తరతః। ఉదగగ్రం మధ్యమమ్। ప్రాగగ్రా వితరౌ మధ్యమ పరిధి ముపస్పృశ్య, పురస్తా దూర్ధ్వే ద్వే ఆఘార సమిధా వా దధాతి। ఆగ్నేయ్యా మేకాం ఇతరా మైశాన్యాం।

➢ **పరిషేచనమ్ అగ్నిం పరిషిఞ్చతి॥**

⇨ **అదితేఽనుమన్యస్వ। (ఇతి దక్షిణతః ప్రాచీనమ్)॥**

⇨ **అనుమతేఽనుమన్యస్వ। (ఇతి పశ్చా దుదీచీనమ్)**

⇨ **సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। (ఇత్యుత్తరతః ప్రాచీనమ్)॥**

⇨ **దేవ సవితః ప్రసువ। (ఇతి సమన్తం పరిషిచ్య)**

ఇధ్మమలఙ్కృత్య। స్వయమలఙ్కృత్య। బ్రహ్మాణ మలఙ్కృత్య।

స్రువేణేధ్మ మభిఘార్య॥

⇨ **ఓం చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య। త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాꣳ ఆవివేశ।।**

అస్మిన్ ప్రకృతే .... కర్మణి బ్రహ్మన్న్ - ఇధ్మ మాధాస్య।।

○ **ఆధత్స్వ** – (ఇతి బ్రహ్మ వదేత్)

ఇధ్మాఽఽధాన ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు। ఇధ్మాఽఽధాన ముహూర్త స్సుముహూర్తో అస్తు।

➢ **ఆఘార హోమః**

ఆఘారావాఘారయతి దర్శపూర్ణమాసవ త్తూష్ణీమ్। ఇతర దర్వీమదాయ। ఉత్తర పరిధి సన్ధి మన్వవహృత్య। దక్షిణతః ప్రాఞ్చ మృజుꣳ సన్తత మాఘారయతి।। ప్రజాపతిం మనసా ధ్యాయన్।

⇨ **వాయవ్యా దాగ్నేయాన్తం జుహుయాత్।।** (ప్రజాపతయ ఇదం న మమ।।

ఇత్యుక్త్వా।।

(ప్రధాన దర్వీ మాదాయ) ద్వితీయ మైంద్ర మితర పరిధి సన్ధి మన్వవహృత్య। ప్రాగుదఞ్చం పూర్వవ దాఘారయతి।।

⇨ నైర్‌ఋత్యా దీశాన్తాన్తం జుహుయాత్। ఇన్ద్రాయేదం న మమ।।

➢ **అథాజ్యహోమః (ఆజ్యభాగౌ (చక్షుషీ) జుహోతి)।।**

ఏకం। ద్వే। త్రీణి। చత్వారి।।(ఇతి చతుర్గృహీతేనాఽఽజ్యేన జుహోతి)

⇨ **ఓం అగ్నయే స్వాహా॥** (ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే) అగ్నయ ఇదం న మమ।

ఏకం। ద్వే। త్రీణి। చత్వారి॥ సమం పూర్వేణ॥

⇨ **ఓం సోమాయ స్వాహా॥** (దక్షిణార్ధ పూర్వార్ధే) సోమాయేదం న మమ।

➢ **ముఖాఽఽహుతిః** (చరుహోమ పక్షే – అవదాన ధర్మః)

దర్వ్యాముపస్తీర్య। చరుమధ్యా ద్ద్విరవదాయ। అభిఘార్య। హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥

⇨ **ఓం అగ్నయే స్వాహా॥** (మధ్యే) అగ్నయ ఇదం న మమ।

చర్వభావే, చతుర్గృహీతేనాజ్యేన ముఖాహుతిం జుహుయాత్।

ప్రధానాఽఽహుతిషు, చర్వాది విహిత ద్రవ్యపక్షే చతురవత్తం కుర్యాత్। కేవలాజ్యహోమే, చతుర్గృహీతేనాజ్యేన జుహుయాత్। అజ్య దేవతాభ్యః, స్రువేణోపహోమః।

- యథోపదేశం **ప్రధానాఽఽహుతీ**ర్హుత్వా

➢ **అగ్ని స్విష్టకృద్ధోమః**

దర్వ్యాముపస్తీర్య। ఉత్తరార్ధాత్ సకృత్ స్విష్టకృతేఽవదాయ। తతో ద్విరభిఘార్య। న హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥

(బౌధాయన పక్షే) - ఓం హవ్యవాహ మభిమాతిషాహꣳ రక్షోహణం పృతనాసు జిష్ణుం। జ్యోతిష్మన్తం దీద్యతం పురన్ధి మగ్నిꣳ స్విష్ట కృతమాహువేమోం (3) ఽ

స్విష్టమగ్నే అభితత్పృణాహి విశ్వాదేవ పృతనా అభిష్య। ఉరున్నః పన్థాంప్రదిశన్ విభాహి జ్యోతిష్మ ద్ధేహ్యజర న్న ఆయు స్స్వాహా।। అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం న మమ।।

(ఆపస్తమ్బ పక్షే తు సౌవిష్టకృతీ జయాదిషు పఠ్యతే)

జయా – (అ)భ్యాతానాన్ – రాష్ట్రభృతః- ప్రాజాపత్యాం – వ్యాహృతీ ర్వ్యాహృతా - స్సౌవిష్టకృతీ మిత్యుపజుహోతి (స్రువేణ)।

ఇధ్మసన్నహనా న్యద్భిస్స్ఽస్స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి। రుద్రాయ తన్తిచరాయేదం న మమ।। అపఉపస్స్పృశ్య।।

- **ప్రథమాఘారహోమశ్చ ప్రధానాఽఽహుత్యనన్తరమ్।**

యద్ధోతవ్యన్తు తత్సర్వం స్రువేణోక్తం కపర్దినా।।

జయాదిహోమః

అస్య కర్మణః, హోమ ప్రతిష్ఠా సిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః, జయాది హోమం కరిష్యే।। స్రువేణాఽఽజ్య మాదాయ। అథ జయాదిహోమం కుర్యాత్।।

- **జయాః**

⇨ **ఓం చిత్తఞ్చ స్వాహా।** చిత్తాయేద న్న మమ।।

⇨ **ఓం చిత్తిశ్చ స్వాహా।** చిత్త్యా ఇద న్న మమ।।

⇨ **ఓం ఆకూతఞ్చ స్వాహా।** ఆకూతాయేద న్న మమ।।

⇨ **ఓం ఆకూతిశ్చ స్వాహా।** ఆకూత్యా ఇదం న్న మమ।।

⇨ **ఓం విజ్ఞాతఞ్చ స్వాహా।** విజ్ఞాతాయేద న్న మమ ।।

⇨ **ఓం విజ్ఞానఞ్చ స్వాహా।** విజ్ఞానాయేద న్న మమ।।

⇨ **ఓం మనశ్చ స్వాహా।** మనస ఇద న్న మమ।।

⇨ **ఓం శక్వరీశ్చ స్వాహా।** శక్వరీభ్య ఇద న్న మమ।।

⇨ **ఓం దర్శశ్చ స్వాహా।** దర్శాయేద న్న మమ।।

⇨ **ఓం పూర్ణమాసశ్చ స్వాహా।** పూర్ణమాసాయేద న్న మమ।।

⇨ **ఓం బృహచ్చ స్వాహా।** బృహత ఇద న్న మమ।।

⇨ **ఓం రథంతరఞ్చ స్వాహా।** రథన్తరాయేదం న్న మమ।।

⇨ **ఓం ప్రజాపతి ర్జయా నిన్ద్రాయ వృష్ణే ప్రాయచ్ఛ దుగ్రః పృతనాజ్యేషు తస్మై విశ స్సమనమన్త సర్వా స్స ఉగ్ర స్స హి హవ్యో బభూవ స్వాహా।।** ప్రజాపతయ ఇద న్న మమ।।

➢ **అభ్యాతానాః -**

⇨ **ఓం అగ్నిర్భూతానా మధిపతి స్స మాఽవత్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మి న్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాఽ స్వాహా।।** అగ్నయే భూతానామధిపతయ ఇద న్న మమ।।

⇨ ఓం ఇన్ద్రో జ్యేష్ఠానా మధిపతి స్స మాऽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేऽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాఽ స్వాహా॥

ఇన్ద్రాయ జ్యేష్ఠానా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం యమః పృథివ్యా అధిపతి స్స మాऽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేऽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాఽ స్వాహా॥॥

యమాయ పృథివ్యా అధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం వాయు రన్తరిక్షస్యాధిపతి స్స మాऽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మి న్క్షత్రేऽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాఽ స్వాహా॥

వాయవేऽన్తరిక్షస్యాధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం సూర్యో దివోऽధిపతి స్స మాऽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేऽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాఽ స్వాహా॥

సూర్యాయ దివోऽధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం చన్ద్రమా నక్షత్రాణా మధిపతి స్స మాऽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేऽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాఽ స్వాహా॥

చన్ద్రమసే నక్షత్రాణా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం బృహస్పతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి స్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాꣳ స్వాహా।। బృహస్పతయే బ్రహ్మణోఽధిపతయ ఇద న్న మమ।।

⇨ ఓం మిత్ర స్సత్యానా మధిపతి స్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాꣳ స్వాహా।। మిత్రాయ సత్యానా మధిపతయ ఇద న్న మమ।।

⇨ ఓం వరుణోఽపా మధిపతిస్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాꣳ స్వాహా।। వరుణాయాపా మధిపతయ ఇద న్న మమ।।

⇨ ఓం సముద్ర స్స్రోత్యానా మధిపతిస్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాꣳ స్వాహా।। సముద్రాయ స్రోత్యానా మధిపతయ ఇద న్న మమ।।

⇨ ఓం అన్నꣳ సామ్రాజ్యానా మధిపతి తన్మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా

న్దేవహూత్యాః స్వాహా॥ అన్నాయ సామ్రాజ్యానా మధిపతిన ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం సోమ ఓషధీనా మధిపతిస్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాః స్వాహా॥

సోమాయౌషధీనామధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం సవితా ప్రసవానా మధిపతిస్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాః స్వాహా॥

సవిత్రే ప్రసవానా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం రుద్రః పశూనా మధిపతిస్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాః స్వాహా॥

రుద్రాయ పశూనామధిపతయ ఇద న్న మమ॥(అప ఉపస్పృశ్య)

⇨ ఓం త్వష్టా రూపాణా మధిపతిస్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాః స్వాహా॥

త్వష్ట్రే రూపాణా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ **ఓం విష్ణుగ్ం పర్వతానా మధిపతిస్స మాఽవ త్వస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మి న్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా॥**

విష్ణవే పర్వతానా మధిపతయ ఇద న్న మమ॥

⇨ **ఓం మరుతో గణానా మధిపతయ స్తే మాఽవన్త్వస్మిన్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా॥**

మరుద్భ్య గణానా మధిపతిభ్య ఇద న్న మమ।

➢ **పిత్ర పితామహయో రజీవతోః (తండ్రి, తాత జీవించిలేనప్పుడు ఈ మంత్రము)**

⇨ **పితరగ్ం పితామహాగ్ం పరేఽవరే తతా స్తతామహా ఇహమాఽవత। అస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా॥** మన్త్రోక్త దేవతాభ్య ఇద న్న మమ॥

➢ **పితృపితామహయో ర్జీవతో స్సతో ర్జప ఏవ కర్తవ్యః।** (ఇద్దరూ జీవించి వుంటే జపం మాత్రమే చేయాలి, హోమం చేయనక్కరలేదు)

➢ **(పితరి జీవతి, మృతే చ పితామహే) తండ్రి వుండి తాత లేనిచో**

⇨ **పితామహా అవరే తతామహా ఇహ మాఽవత। అస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్త్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా॥**

మన్త్రోక్త దేవతాభ్య ఇద న్న మమ॥

- **జీవతి పితామహే, మృతే చ పితరి। (తాత వుండి తండ్రి లేనిచో)**

- **పితరః పరే తతా ఇహ మాఽవత। అస్మి న్బ్రహ్మ న్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యా మాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్కర్మ న్నస్యా న్దేవహూత్యాం స్వాహా॥**

  మన్త్రోక్త దేవతాభ్య ఇద న్న మమ॥ (అప ఉపస్పృశ్య)

- రాష్ట్రభృతః -

⇨ **ఓం ఋతాషా డృతధామాఽగ్నిర్గన్ధర్వ స్తస్యౌషధయోఽప్సరస ఊర్జో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।**
ఋతాసాహ ఋతధామ్నేఽగ్నయే గన్ధర్వాయేద న్న మమ॥

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా॥** ఓషధీభ్యోఽప్సరోభ్య ఊర్గ్భ్య ఇదం న మమ॥

⇨ **ఓం సꣳహితో విశ్వసామా సూర్యో గన్ధర్వ స్తస్య మరీచయోఽప్సరస ఆయువో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।** సꣳహితాయ విశ్వసామ్నే సూర్యాయ గన్ధర్వాయేదం నమమ॥

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా॥** మరీచిభ్యోఽప్సరోభ్య ఆయుభ్య ఇదం న మమ॥

⇨ **సుషుమ్న స్సూర్యరశ్మి శ్చన్ద్రమా గన్ధర్వ స్తస్య నక్షత్రాణ్యప్సరసో బేకురయో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా॥** సుషుమ్నాయ సూర్యరశ్మయే చన్ద్రమసే గన్ధర్వాయేదం న మమ॥

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా॥** నక్షత్రేభ్యోఽప్సరోభ్యో బేకురిభ్య ఇదం న మమ॥

⇨ **భుజ్యు స్సుపర్ణో యజ్ఞో గన్ధర్వ స్తస్య దక్షిణా అప్సరస స్తవా నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।** భుజ్యవే సుపర్ణాయ యజ్ఞాయ గన్ధర్వాయేదం నమమ॥

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా॥** దక్షిణాభ్యోఽప్సరోభ్య స్స్తవాభ్య ఇద న్న మమ॥

⇨ **ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మా మనో గన్ధర్వ స్తస్యర్క్సామాన్యప్సరసో వహ్నయో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।** ప్రజాపతయే విశ్వకర్మణే మనసే గన్ధర్వాయేద న్న మమ॥

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా॥** ఋఖ్సామేభ్యోఽప్సరోభ్యో వహ్నిభ్య ఇద న్న మమ॥

⇨ **ఇషిరో విశ్వవ్యచా వాతో గన్ధర్వ స్తస్యాఽఽపోఽప్సరసో ముదా నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।** ఇషిరాయ విశ్వవ్యచసే వాతాయ గన్ధర్వాయేద న్న మమ॥

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా॥** అద్భ్యోఽప్సరోభ్యో ముదాభ్య ఇద న్న మమ॥

⇨ **భువనస్య పతే యస్య త ఉపరి గృహా ఇహ చ। స నో రాస్వాజ్యానిꣳ రాయస్పోషꣳ సువీర్యꣳ సంవథ్సరీణాꣳ స్వస్తిꣳ స్వాహా॥** భువనస్య పత్య ఇద న్న మమ॥

⇨ **పరమేష్ఠ్యధిపతి ర్మృత్యు ర్గన్ధర్వ స్తస్య విశ్వ మప్సరసో భువో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।**

పరమేష్ఠినేఽధిపతయే మృత్యవే గన్ధర్వాయేదం న మమ।।

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా।।** విశ్వస్మా అప్సరోభ్యో భూభ్య ఇద న్న మమ।।

⇨ **సుక్షితి స్సుభూతి ర్భద్రకృ త్సువర్వా న్పర్జన్యో గన్ధర్వ స్తస్య విద్యుతోఽప్సరసో రుచో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।** సుక్షితయే సుభూతయే భద్రకృతే సువర్వతే పర్జన్యాయ గన్ధర్వాయేద న్న మమ।।

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా।।** విద్యుద్భ్యోఽప్సరోభ్యో రుగ్భ్య ఇద న్న మమ।।

⇨ **దూరేహేతి రమృడయో మృత్యు ర్గన్ధర్వ స్తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।**

దూరేహేతయే ఽమృడయాయ మృత్యవే గన్ధర్వాయేద న్న మమ।।

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా।।** ప్రజాభ్యోఽప్సరోభ్యో భీరుభ్య ఇద న్న మమ।।

⇨ **చారుః కృపణకాశీ కామో గన్ధర్వ స్తస్యాఽఽధయోఽప్సరస శ్శోచయన్తీ ర్నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాన్తు తస్మై స్వాహా।** చారవే కృపణకాశినే కామాయ గన్ధర్వాయేద న్న మమ।।

⇨ **తాభ్య స్స్వాహా॥** ఆధిభ్యోఽప్సరోభ్య శ్శోచయన్తీభ్య ఇదం న మమ ॥

⇨ **స నో భువనస్య పతే యస్య త ఉపరి గృహా ఇహ చ। ఉరు బ్రహ్మణేఽస్మై క్షత్రాయ మహి శర్మ యచ్ఛ స్వాహా॥** భువనస్య పత్యే బ్రహ్మణోఽధిపతయ ఇద న్న మమ॥

➢ **ప్రాజాపత్యా** (ప్రజాపతిం మనసా ధ్యాయన్న్)

⇨ **ఓం ప్రజాపతే న త్వదేతా న్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ। యత్కామాస్తే జుహుమ స్తన్నో అస్తు వయఙ్ స్యామ పతయో రయీణాఙ్ స్వాహా॥** ప్రజాపతయ ఇదం న మమ॥

➢ **వ్యాహృతయః (విహృతాః)**

⇨ **ఓం భూస్స్వాహా। అగ్నయ ఇదం న మమ॥**

⇨ **ఓం భువస్స్వాహా। వాయవ ఇదం న మమ॥**

⇨ **ఓం సువ స్స్వాహా। సూర్యాయేదం న మమ॥**

➢ **సౌవిష్టకృతీ -**

⇨ **ఓం యదస్య కర్మణోఽత్యరీరిచః యద్వా న్యూన మిహాకరమ్। అగ్నిష్టత్స్విష్ట కృద్విద్వా న్థ్సర్వఙ్ స్విష్టఙ్ సుహుతం కరోతు స్వాహా॥** అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం న మమ॥

- **పరిధి తన్త్రమ్।**[5]

మధ్యమ పరిధిం ప్రహృత్య। ఇతరౌ యుగపత్ప్రహరన్న్। ఉత్తరార్ధస్యాగ్ర మంగారేషూపోహతి। పరిధీనభిమన్త్ర్య। ఆఘార సమిధౌ ప్రహరతి – తనుభ్య ఇదం న మమ।

- **దర్వ్యామితరదర్వ్యగ్రమవధాయ। సశ్ స్రావేణాభి జుహోతి।**

వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్స్రగ్ స్రావభాగేభ్య ఇదం న మమ।।

- **ప్రాయశ్చిత్త హోమః**

– అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి జ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోషనిర్హరణార్థం అనాజ్ఞాతత్రయమ్,

– కర్మాన్తరిత కర్మ విపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం త్వన్నో అగ్నే సత్వన్నో అగ్న ఇతి,

---

[5] ప్రస్తరవత్తూష్ణీం లేపకార్యమ్ (కేచన కుర్వన్తి) పరిధి ప్రహరణ పక్షే। దర్వ్యా పరిధీ ననక్తి। మధ్యమం – **వసుభ్య ఇదం న మమ**। దక్షిణం – **రుద్రేభ్య ఇదం న మమ** (అపఉపస్పృశ్య)। ఉత్తరం – **ఆదిత్యేభ్య ఇదం న మమ**।।

పాత్ర ప్రయుక్త దర్భాగ్రాణి దర్వ్యా మభ్యజ్య, స్రువే మధ్య మూలే అనక్తి। కిఞ్చిత్ తృణ మపాదాయ, ప్రజ్ఞాత న్నిధాయ। పాత్ర ప్రయుక్త దర్భాన్ దర్వ్యగ్రే నిధాయ, హుత దేవతాభ్య ఉద్దిశ్య త్యక్త్వా, తృణం ప్రహరతి – ఏతదేతదేతత్।

– స్వరాక్షర పదవృత్త వర్ణలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థ మాభి ర్గీర్భి రితి,

– వాఙ్నియమ లోప ప్రాయశ్చిత్తార్థ మిదం విష్ణు స్త్ర్యంబకమితి,

– ఋత్విఙ్మౌఢ్య ప్రాయశ్చిత్తార్థం యద్విద్వాꣳస ఇతి,

– స్కన్నాది దోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం అస్కాన్ద్యౌరితి,

– మిన్దాదిదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం యన్మ ఆత్మన ఇతి,

– సమస్త భయాద్యుపద్రవ నిర్హరణార్థం పున రగ్ని శ్చక్షు రితి,

– అగ్న్యుపఘాత ప్రాయశ్చిత్తార్థం పునస్త్వాఽదిత్యా ఇతి,

– సర్వ ప్రాయశ్చిత్తార్థం భూర్భువస్సువరితి - ఏతై ర్మన్త్రై రాజ్యాఽహుతీ ర్హోష్యామి॥

⇨ ఓం అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వꣳ హి వేత్థ యథాతథꣳ స్వాహా। అగ్నయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వꣳ హి వేత్థ యథాతథꣳ స్వాహా। అగ్నయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం యత్పాకత్రా మనసా దీన దక్షాన యజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్ని ష్టద్ధోతా క్రతువి ద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాꣳ ఋతుశో యజాతి స్వాహా। అగ్నయ ఇద న్న మమ॥

⇨ ఓం త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోఽవ యాసిసీష్ఠాః। యజిష్ఠో వహ్నితమ శ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాꣳసి ప్రముముగ్ధ్యస్మ థ్స్వాహా। అగ్నీ వరుణాభ్యామిదం న మమ॥

⇨ ఓం స త్వన్నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ। అవ యక్ష్వ నో వరుణꣳ రరాణో వీహి మృడీకꣳ సుహవో న ఏధి స్వాహా। అగ్నీవరుణాభ్యా మిదం న మమ॥

⇨ ఓం ఆభి ర్గీర్భి ర్యదతో న ఊన మా ప్యాయయ హరివో వర్ధమానః। యదా స్తోతృభ్యో మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ స్వాహా। ఇన్ద్రాయ హరివతే వర్ధమానాయేదం న మమ॥

⇨ ఓం ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధా ని దధే పదం। సమూఢ మస్య పాꣳసురే స్వాహా। శ్రీవిష్ణవ ఇదం న మమ॥

⇨ ఓం త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టి వర్ధనమ్। ఉర్వారుక మివ బన్ధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మాఽమృతా థ్స్వాహా॥ మృత్యుఞ్జయాయేదం న మమ॥

⇨ ఓం యద్విద్వాꣳసో యదవిద్వాꣳసో ముగ్ధాః కుర్వ న్త్యృత్విజః। అగ్ని ర్మా తస్మా దేనస శ్శ్రద్ధా దేవీ చ ముఞ్చతాꣳ స్వాహా। అగ్నిశ్రద్ధాభ్యా మిదం న మమ।

⇨ ఓం అస్మాన్త్స్వ్యగ్ం పృథివీ మస్మా న్నృషభో యువా గాః। స్కన్నేమా విశ్వా భువనా స్కన్నో యజ్ఞగ్ం ప్రజనయతు। అస్మా నజని ప్రాజన్యాస్కన్నా జ్జాయతే వృషా। స్కన్నా త్ప్రజనిషీమహి స్వాహా। స్కన్నాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదం న మమ।।

⇨ ఓం యన్మ ఆత్మనో మిన్దాఽభూ దగ్ని స్తత్పున రాహా ర్జాతవేదా విచర్షణి స్వాహా। అగ్నయే జాతవేదసే విచర్షణయ ఇద న్న మమ।।

⇨ ఓం పున రగ్నిశ్చక్షు రదా త్పున రిన్ద్రో బృహస్పతిః। పున ర్మే అశ్వినా యువ ఞ్చక్షు రాధత్త మక్ష్యో స్వాహా।। అగ్నీన్ద్ర బృహస్పత్యశ్విభ్య ఇదం న మమ।।

⇨ ఓం పునస్త్వాఽఽదిత్యా రుద్రా వసవ స్సమిన్ధతాం పున ర్బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వ న్తనువో వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు యజమానస్య కామా స్వాహా।। అగ్నయే వసునీథాయేదం న్న మమ।।

⇨ ఓం భూర్భువ స్సువ స్వాహా।। ప్రజాపతయ ఇద న్న మమ।।

➢ **పూర్ణాఽఽహుతిః**

ఏవం గుణ......... ప్రీత్యర్థం, అస్మిన్ప్రకృతే కర్మణి, హోమ సంపూర్ణతా సిద్ధ్యర్థం పూర్ణాహుతి హోమం కరిష్యే।। హోమద్రవ్యాణి పాత్రే నిధాయ।। పూజాఽఽదికం కుర్యాత్।।

○ **ఆజ్య న్ద్వాదశకృత్వస్తు గృహీత్వా పూరయేత్స్రుచమ్।**

తయా చాఽఽజ్యాఽఽహుతిః కార్యా సా పూర్ణాఽఽహుతి రిష్యతే॥

ద్వాదశ గృహీతేనాఽఽజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా। ఏకం। ద్వే। త్రీణి। చత్వారి। పఞ్చ। షట్। సప్త। అష్టౌ। నవ। దశ। ఏకాదశ। ద్వాదశ॥

⇨ **ఓం సప్తతే అగ్నే సమిధ స్సప్త జిహ్వా స్సప్తర్షయ స్సప్త ధామ ప్రియాణి। సప్త హోత్రా స్సప్తధా త్వా యజన్తి సప్త యోనీ రాపృణస్వా ఘృతేన స్వాహా॥**

అగ్నయే సప్తవత ఇద న్న మమ॥

పూర్ణాఽఽహుతి బ్రాహ్మణవాక్యాని

⇨ **పూర్ణాఽఽహుతి ముత్తమా ఞ్జుహోతి। సర్వం వై పూర్ణాఽఽహుతిః। సర్వమేవా ఽఽప్నోతి। అథో ఇయం వై పూర్ణాఽఽహుతిః। అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠతి॥**

వసోర్ధారా బ్రాహ్మణమ్

⇨ **వసో ర్ధారా ఞ్జుహోతి వసో ర్మే ధారాఽసదితి వా ఏషా హూయతే ఘృతస్య వా ఏన మేషా ధారాఽముష్మి ల్లోకే పిన్వమానోప తిష్ఠత ఆజ్యేన జుహోతి తేజో వా ఆజ్య న్తేజో వసో ర్ధారా తేజసైవాస్మై తేజోఽవరున్ధేఽథో కామా వై వసో ర్ధారా కామానేవావ రున్ధే॥**

పూర్ణాహుతి ముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు॥

➢ **ప్రాయశ్చిత్త హోమా**

అస్మిన్ ప్రకృతే కర్మణి యజుర్భ్రేష ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। (అయం హోమో యజుర్మన్త్ర భ్రంశదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం కర్తవ్య ఇతి విపశ్చితో మన్వతే।

⇨ **ఓం భువ స్స్వాహా।** వాయవ ఇదం న మమ।

హస్తం ప్రక్షాళ్య। ఆతమితోఽ ప్రాణా నాయమ్య। విష్ణు ర్విష్ణు విష్ణుః।

సఙ్కల్ప ప్రభృత్యేతావత్పర్యన్తం నానా ప్రకారేణ సంభావిత సకలదోష నిర్హరణార్థం సర్వ ప్రాయశ్చిత్తం హోష్యామి।।

⇨ **ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా।।** ప్రజాపతయ ఇదం న మమ।।

⇨ (ఉత్తర పరిషేచనమ్) **అదితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। అనుమతేన్వమగ్గ్‌స్థాః। సరస్వతేన్వమగ్గ్‌స్థాః। దేవసవితః ప్రాసావీః।।**

ప్రణీతాస్వప ఆనీయ। (పునః) అక్షతోదకైః పూరయిత్వా।।

⇨ **ఓం సదసి సన్మే భూయా స్సర్వ మసి సర్వం మే భూయాః పూర్ణ మసి పూర్ణం మే భూయా అక్షిత మసి మా మే క్షేష్ఠాః।।** (ఇత్యభిమంత్ర్య)

➢ **(అథ దిఙ్మార్జనం)**

⇨ **ప్రాచ్యాం ద్దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయన్తామ్।**

⇨ **దక్షిణాయా ద్దిశి మాసాః పితరో మార్జయన్తామ్।**

⇨ ప్రతీచ్యా న్దిశి గృహా॒ః పశవో మార్జయన్తామ్॥

⇨ ఉదీచ్యా న్దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయన్తామ్।

⇨ ఊర్ధ్వాయా న్దిశి యజ్ఞ స్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మార్జయన్తామ్॥

ఇతిదిఙ్మార్జనం కృత్వా॥

- పూర్ణపాత్ర నినయనమ్ (పత్న్యఞ్జలౌ)

⇨ సముద్రం వః ప్రహిణోమి స్వాం యోని మపి గచ్ఛత। అచ్ఛిద్రః ప్రజయా భూయాసం మా పరా సేచి మత్పయః। అఞ్జలౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి। రేత ఏవాస్యాం ప్రజా న్దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూప ఙ్కృత్వో త్తిష్ఠతి॥

భూమిష్ఠోదకం శిరసి ధారయేత్। అక్షతా శ్ఛిరసి ధారయేత్।

⇨ యేన దేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానం పునతే సదా। తేన సహస్ర ధారేణ। పావమాన్యః పునన్తు మా।

⇨ ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్। శతోద్యామꣳ హిరణ్మయమ్। తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్। పూతం బ్రహ్మ పునీమహే॥

⇨ **ఇన్ద్ర స్సునీతీ సహ మా పునాతు। సోమ స్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా। యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా। జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు।। ఇతి మార్జయిత్వా।।**

➢ **బ్రహ్మత్వ దక్షిణా**

బ్రహ్మణం పూజయామి। బ్రహ్మన్ - వరస్తే దదామి।

జయాది బ్రహ్మ విసర్జనాన్తే భవత్కృత బ్రహ్మత్వ దక్షిణాం మానసోత్సాహ పరిమిత హిరణ్య స్తుభ్య మహం సంప్రదదే న మమ।।

పరిస్తరణ విసర్జనమ్ –

ప్రాగాది పరిస్తరణాన్యుత్తరే విస్సృజేత్। అగ్నే స్తృణా న్యపచినోతి।

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి - ఇతి విజ్ఞాయతే। పున రలఙ్కృత్య।

అగ్నయే నమః, హుతవహాయ నమః, హుతాశినే నమః, కృష్ణ వర్త్మనే నమః, దేవముఖాయ నమః, సప్తజిహ్వాయ నమః, వైశ్వానరాయ నమః, జాత వేదసే నమః।। మధ్యే శ్రీ మద్యజ్ఞేశ్వరాయ నమః।

హుతశిష్ట మాజ్యోపహారం నివేదయామి।

➢ **అగ్ని ప్రదక్షిణమ్**

⇨ **అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మ జ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠా న్తే నమ ఉక్తిః విధేమ।**

⇨ ప్ర వ శ్శుక్రాయ భానవే భరధ్వꣳ హవ్యం మతి ఞ్చాగ్నయే సుపూతమ్।
యో దైవ్యాని మానుషా జనూꣳష్యన్త ర్విశ్వాని విద్మనా జిగాతి।

⇨ అచ్ఛా గిరో మతయో దేవయన్తీ రగ్నిం యన్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః। సుసన్దృశꣳ
సుప్రతీకꣳ స్వఞ్చꣳ హవ్యవాహ మరతిం మానుషాణామ్।

⇨ అగ్నే త్వమస్మ ద్యుయోధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్యమన్త కృష్టీః। పున రస్మభ్యꣳ
సువితాయ దేవ క్షాం విశ్వేభి రజరేభి ర్యజత్ర।

⇨ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మా న్థ్స్వస్తిభి రతి దుర్గాణి విశ్వా। పూశ్చ పృథ్వీ
బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయోః।

⇨ ప్రకారవో మననా వచ్యమానా దేవద్రీచీ న్నయథ దేవయన్తః। దక్షిణావా
డ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి। హవి ర్భర న్నగ్నయే ఘృతాచీ।

⇨ సృకృత్తే అగ్నే నమః। ద్విస్తే నమః। త్రిస్తే నమః। చతుస్తే నమః। పఞ్చకృత్వస్తే
నమః। దశకృత్వస్తే నమః। శతకృత్వస్తే నమః। ఆ సహస్రకృత్వస్తే నమః।
అపరిమిత కృత్వస్తే నమః। నమస్తే అస్తు మా మా హిꣳసీః।

○ నమస్తే గార్హపత్యాయ నమస్తే దక్షిణాగ్నయే।
నమ ఆహవనీయాయ మహావేద్యై నమో నమః॥

○ కాణ్డద్వయోపపాద్యాయ కర్మ బ్రహ్మ స్వరూపిణే।
స్వర్గాపవర్గ రూపాయ యజ్ఞేశాయ నమో నమః॥

○ యజ్ఞేశాచ్యుత గోవిన్ద మాధవానన్త కేశవ।
కృష్ణ విష్ణో హృషీకేశ వాసుదేవ నమోఽస్తుతే॥

⇨ అహం పరస్తా దహ మవస్తా దహ జ్జ్యోతిషా వితమో వవార। యదన్తరిక్షం స్తదు మే పితాఽభూ దహꣳ సూర్య ముభయతో దదర్శాహం భూయాస ముత్తమ స్సమానానామ్॥

అభివాదయే (నమస్కారః) చతుస్సాగరపర్యన్తం... శర్మాఽహం భో అభివాదయే॥

(ప్రత్యభివాదాభావేన, అభివాదనస్య నిషేధేఽపి పూర్వాఽఽచారానురోధః)

⇨ ఓం స్వస్తి।

○ శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమ్।
ఆయుష్య న్తేజ ఆరోగ్యం దేహి మే హవ్యవాహన॥
శ్రియం దేహి మే హవ్యవాహన ఓన్నమ ఇతి॥

○ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమ క్రియాఽఽదిషు।
న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వన్దే హుతాశనమ్॥

○ మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన।
యద్ధుతన్తు మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥

అనేన మయా కృతేన ... హోమ కర్మణా, భగవాన్ సర్వాఽఽత్మక శ్రీ యజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు। ఏతత్ ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు॥

○ యత్కర్మ కుర్వతాం పుంసాం కర్మలోపో భవే ద్యది।

తత్కర్మ సఫలం కుర్యు స్తిస్రః కోట్యో మహర్షయః।।

- **అపరాధ సహస్రాణి క్రియన్తే ఽహర్నిశం మయా।**

  దాసోఽయ మితి మాం మత్వా క్షమస్వ పరమేశ్వర।।

- **యత్కరోమి యదశ్నామి యజ్జుహోమి దదామి యత్।**

  యత్తపస్స్యామి వార్ష్ణేయ తత్కరోమి త్వదర్పణమ్।।

- **ప్రమాదా త్కుర్వతాం కర్మ ప్రచ్యవేతాధ్వరే యది।**

  స్మరణాదేవ తద్విష్ణో స్సంపూర్ణం స్యాదితి స్మృతిః।।

- **గచ్ఛ గచ్ఛ సురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం పరమేశ్వర।**

  యత్ర బ్రహ్మాదయో దేవా స్తత్ర గచ్ఛ హుతాశన।।

యజ్ఞేశ్వరాయ నమః, యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి। శోభనార్థం క్షేమాయ పునరాగమనాయ చ।।

- **భస్మ ధారణమ్**

⇨ **మా న స్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః। వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే।।** ఇత్యుత్తరతో భస్మ గృహీత్వా।।

⇨ **త్ర్యాయుష జ్జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్। యద్దేవానా న్త్ర్యాయుష న్తన్మే అస్తు త్ర్యాయుషమ్।** ఇతి లలాటాది స్థానేషు ధరతి।

సమాప్త శ్చాపస్తమ్బీయోఽగ్నిముఖ ప్రయోగః।

18. శ్రీ రుద్రాభిషేక సఙ్కల్పః

- ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య। ఏవఙ్గుణ ... ప్రీత్యర్థం,
- మమోపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం,
- శ్రీమాన్ ..... గోత్రః, ... నామధేయః, ధర్మపత్నీ సమేతఽహం।।
- శ్రీమతః ... గోత్రస్య, ... నామధేయస్య, ధర్మపత్నీ సమేతస్య, మమ,
- (అస్య యజమానస్య సకుటుంబస్య)
- అస్మాకం సర్వేషాం సహ కుటుమ్బానాం

క్షేమ, స్థైర్య, విజయ-అభయ–ఆయురారోగ్య-ఐశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ ఫల పురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం, మమ సమస్త పాప క్షయార్థం, గాఢ బద్ధ కర్మపాశ నివృత్తి ద్వారా ఆత్మ జ్ఞాన సిద్ధ్యర్థం (శ్రీ సచ్చిదానన్దేశ్వర) .... స్వామిన ముద్దిశ్య, పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం,

- శతరుద్రీయ పారాయణ పురస్సరం
- లఘున్యాస
- మహాన్యాస పారాయణ పురస్సరం
- సంభవద్భి ర్ద్రవ్యైః, సంభవద్భి రుపచారైః, సమ్భవతా నియమేన, సమ్భవతా ప్రకారేణ
- (ఏక వార) ఏకాదశవార రుద్రాభిషేచనం
- అన్యోన్య సహాయేన కరిష్యామహే।।

ఓం నమ శ్శివాయ

- **శతరుద్రీయ మన్త్రాణాం, ఋషిచ్ఛన్దోదేవతాః, న్యాసః**

అస్య శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య, అఘోర ఋషి, అనుష్టుప్ఛన్దః, సఙ్కర్షణమూర్తి స్వరూపో, యోఽసావాదిత్యః పరమపురుష స్స ఏష రుద్రో దేవతా। అగ్నిక్రతు చరమాయా మిష్టకాయాం శతరుద్రీయ జపే (అభిషేకే/ హోమే/ తర్పణే చ) వినియోగః।। సకలస్య రుద్రాధ్యాయస్య। శ్రీ రుద్రో దేవతా, ఏకా గాయత్రీ ఛన్దః, తిస్రోఽనుష్టుభః, తిస్రః పఙ్క్తయః, సప్తానుష్టుభః, ద్వే జగత్యౌ, పరమేష్ఠీ ఋషిః।। శ్రీ పరమేశ్వర ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే, శతరుద్రీయ జపే (అభిషేకే/ హోమే/ తర్పణే చ) వినియోగః।।

- **కర న్యాసః**

అగ్నిహోత్రాత్మనే - అఙ్గుష్ఠాభ్యాం నమః।।
దర్శపూర్ణ మాసాత్మనే- తర్జనీభ్యాం నమః।।
చాతుర్మాస్యాత్మనే - మధ్యమాభ్యాం నమః।।
నిరూఢ పశుబన్ధాత్మనే - అనామికాభ్యాం నమః।।
జ్యోతిష్టోమాత్మనే - కనిష్ఠికాభ్యాం నమః।।
సర్వక్రత్వాత్మనే - కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః।।

- **అఙ్గ న్యాసః**

అగ్నిహోత్రాత్మనే - హృదయాయ నమః।।
దర్శపూర్ణమాసాత్మనే - శిరసే స్వాహా।।

చాతుర్మాస్యాత్మనే - శిఖాయై వషట్।।
నిరూఢ పశుబన్ధాత్మనే - కవచాయ హుం।।
జ్యోతిష్టోమాత్మనే - నేత్రత్రయాయ వౌషట్।।
సర్వక్రత్వాత్మనే - అస్త్రాయ ఫట్।।
భూర్భువస్సువరోమితి - దిగ్బన్ధః।।

➢ **ధ్యానమ్ -**

○ **ఆపాతాళ నభస్స్థలాన్త భువన బ్రహ్మాణ్డ మావి స్స్ఫురజ్జ్యోతి -**

స్స్ఫాటిక లిఙ్గ మౌళి విలస త్పూర్ణేన్దు వాన్తామృతైః।

అస్తోకాప్లుత మేక మీశ మనిశం రుద్రానువాకా న్జపన్

ధ్యాయే దీప్సిత సిద్ధయే ధ్రువపదం విప్రోఽభిషిఞ్చే చ్ఛివమ్।।

○ **బ్రహ్మాణ్డ వ్యాప్త దేహా భసిత హిమరుచా భాసమానా భుజఙ్గైః**

కణ్ఠేకాలాః కపర్దాః కలిత శశికలా శ్చణ్డ కోదణ్డ హస్తాః।

త్ర్యక్షా రుద్రాక్ష మాలా సులలిత వపుష శ్శాంభవా మూర్తిభేదాః

రుద్రాశ్శ్రీ రుద్రసూక్త ప్రకటిత విభవా నః ప్రయచ్ఛన్తు సౌఖ్యమ్।।

⇨ **ఓం శఞ్చ మే మయశ్చ మే ప్రియఞ్చ మేఽనుకామశ్చ మే కామశ్చ మే సౌమనసశ్చ మే భద్రఞ్చ మే శ్రేయశ్చ మే వస్యశ్చ మే యశశ్చ మే భగశ్చ మే ద్రవిణఞ్చ మే యన్తా చ మే ధర్తా చ మే క్షేమశ్చ మే ధృతిశ్చ మే విశ్వఞ్చ మే మహశ్చ మే సంవిచ్చ మే జ్ఞాత్రఞ్చ మే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే సీరఞ్చ**

మే లయశ్చ మ ఋతఞ్చ మేఽమృతఞ్చ మేఽయక్ష్మఞ్చ మేఽనామయచ్చ మే జీవాతుశ్చ మే దీర్ఘాయుత్వఞ్చ మేఽనమిత్రఞ్చ మేఽభయఞ్చ మే సుగఞ్చ మే శయనఞ్చ మే సూషా చ మే సుదినఞ్చ మే॥

(అథ రుద్రాధ్యాయం పఠేయుః।)

మహాన్యాసః

19. ఆదౌ పఞ్చాఙ్గ రౌద్రీకరణమ్

(శివ పఞ్చాక్షరీ మన్త్రస్య పఞ్చాక్షరాన్ పఞ్చదిక్షు న్యసేత్)

అథాతః పఞ్చాఙ్గ రుద్రాణామ్॥

○ **ఓఙ్కార మన్త్ర సంయుక్తం నిత్య న్ధ్యాయన్తి యోగినః।**

కామదం మోక్షదం తస్మై ఓఙ్కారాయ నమో నమః॥

○ **నమస్తే దేవ దేవేశ నమస్తే పరమేశ్వర।**

నమస్తే వృషభారూఢ నకారాయ నమోనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం నం।

⇨ **నమస్తే రుద్ర మన్యవ .... రుద్ర మృడయ।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।

నం ఓం పూర్వాఙ్గ రుద్రాయ నమః॥

○ **మహాదేవం మహాత్మానం మహాపాతక నాశనమ్।**

మహాపాప హరం వన్దే మకారాయ నమో నమః॥

⇨ ఓం భూర్భువ స్సువః। ఓం మం।

⇨ నిధన పతయే నమః। ... పరమలిఙ్గాయ నమః।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। మం ఓం। దక్షిణాఙ్గ రుద్రాయ నమః।।

○ శివం శాన్తం జగన్నాథం లోకాను గ్రహకారణమ్।

శివమేకం పరం వన్దే శికారాయ నమో నమః।।

⇨ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం శిం।

⇨ అపైతు మృత్యురమృతం ... న శ్చచీపతిః।। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।

శిం ఓం। పశ్చిమాఙ్గ రుద్రాయ నమః।।

○ వాహనం వృషభో యస్య వాసుకిః కణ్ఠ భూషణమ్।

వామేశక్తి ధరం వన్దే వకారాయ నమో నమః।।

□ ఓం భూర్భువస్సువః।। ఓం వాం।

⇨ ప్రాణానాం గ్రన్థిరసి ..... మృత్యుర్మే పాహి।। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।

వాం ఓం। ఉత్తరాంగ రుద్రాయ నమః।।

○ యత్ర కుత్ర స్థితం దేవం సర్వ వ్యాపిన మీశ్వరమ్।

యల్లిఙ్గం పూజయే న్నిత్యం యకారాయ నమో నమః।।

ఓం భూర్భువస్సువః।। ఓం యం।

⇨ యో రుద్రో అగ్నౌయో ...... రుద్రాయ నమో అస్తు।। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। యం ఓం। ఊర్ధ్వాంగ రుద్రాయ నమః।।

(నమస్తే నిధనాపైతు ప్రాణానాం యో రుద్ర పంచ)

20. పఞ్చముఖ ధ్యానమ్

□ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం నం।।

⇨ తత్పురుషాయ విద్మహే మహా దేవాయ ధీమహి। తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్।।

○ సంవర్తాగ్ని తటి త్ప్రదీప్త కనక ప్రస్పర్ధి తేజోమయం
గంభీర ధ్వని సామవేదజనకం తామ్రాధరం సున్దరమ్।
అర్ధేన్దు ద్యుతిలోల పిఙ్గళ జటాభార ప్రబద్ధోరగం
వన్దే సిద్ధ సురాసురేన్ద్ర నమితం పూర్వం ముఖం శూలినః।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। నం ఓం। పూర్వముఖాయ నమః।

□ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం మం।

⇨ అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ... రుద్ర రూపేభ్యః।।

○ కాలాభ్ర భ్రమరాఞ్జన ద్యుతి నిభం వ్యావృత్త పిఙ్గేక్షణం
కర్ణోద్భాసిత భోగిమస్తక మణి ప్రోద్గీర్ణ దంష్ట్రాఙ్కురం।
సర్ప ప్రోత కపాల శుక్తి శకల వ్యాకీర్ణ సచ్ఛేఖరం
వన్దే దక్షిణ మీశ్వరస్య కుటిలభ్రూభఙ్గ రౌద్రం ముఖమ్।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। మం ఓం। దక్షిణముఖాయ నమః।।

- ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం శిం।

⇨ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి... భవోద్భవాయ నమః।।

○ ప్రాలేయాచల మిన్దు కున్ద ధవళం గోక్షీర ఫేనప్రభం

భస్మాభ్యక్త మనఙ్గ దేహ దహన జ్వాలావళీ లోచనమ్।

బ్రహ్మేన్ద్రాది మరుద్గణై స్స్తుతిపదై రభ్యర్చితం యోగిభిః

వన్దేఽహం సకలం కళఙ్కరహితం స్థాణో ర్ముఖం పశ్చిమమ్।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। శిం ఓం।। పశ్చిమ ముఖాయనమః।।

⇨ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం వాం।

⇨ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ ... నమో మనోన్మనాయ నమః।।

○ గౌరం కుఙ్కుమ పఙ్కిలం సుతిలకం వ్యాపాణ్డు గణ్డ స్థలం

భ్రూవిక్షేప కటాక్ష వీక్షణ లసత్సంసక్త కర్ణోత్పలమ్।

స్నిగ్ధం బింబ ఫలాధర ప్రహసితం నీలాలకాలఙ్కృతం

వన్దే పూర్ణశశాఙ్క మణ్డల నిభం వక్త్రం హరస్యోత్తరమ్।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। వాం ఓం।। ఉత్తరముఖాయ నమః।

ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం యం।

⇨ ఈశానస్సర్వవిద్యానాం ... సదాశివోమ్।।

○ వ్యక్తావ్యక్త గుణేతరం సువిమలం షట్త్రింశ తత్త్వాత్మకం

తస్మాదుత్తమ తత్త్వ మక్షర మితి ధ్యేయం సదా యోగిభిః।

ఓఙ్కారాది సమస్త మన్త్రజనకం సూక్ష్మాది సూక్ష్మం పరం

శాన్తం పఞ్చమ మీశ్వరస్య వదనం ఖవ్యాపి తేజోమయమ్॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। యం ఓం॥ ఊర్ధ్వముఖాయ నమః।

○ పూర్వే పశుపతిః పాతు దక్షిణే పాతు శఙ్కరః।

పశ్చిమే పాతు విశ్వేశో నీలకంఠస్తథోత్తరే॥

○ ఈశాన్యాం పాతు మాం శర్వో హ్యాగ్నేయ్యాం పార్వతీపతిః।

నైర్ఋత్యాం పాతు మే రుద్రో వాయవ్యాం నీలలోహితః॥

○ ఊర్ధ్వే త్రిలోచనః పాతు - అధరాయాం మహేశ్వరః।

ఏతాభ్యో దశ దిగ్భ్యస్తు సర్వతః పాతు శఙ్కరః॥

21. న్యాస ఖండః

(నారుద్రో రుద్రమర్చయేత్। అతః, మహాన్యాస మన్త్రై రాత్మానం రుద్రరూపం భావయేత్। తదేవ రౌద్రీకరణమ్) న్యాసపూర్వకం జప హోమార్చనాభిషేక విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః। (బౌధాయన గృహ్య సూత్రమ్)

1. ఓం యాతే రుద్ర శివా .... చాకశీహి॥ శిఖాయై నమః॥

2. ఓం అస్మిన్మహత్యర్ణవే ... ధన్వాని తన్మసి॥ శిరసే నమః।

3. ఓం సహస్రాణి సహస్రశో... ధన్వాని తన్మసి॥ లలాటాయ నమః।

4. ఓం హ౯ంస శ్శుచిష ... ఋతం బృహత్।। భ్రువో ర్మధ్యాయ నమః।

5. ఓం త్ర్యమ్బకం యజామహే ... మా౭మృతాత్।। నేత్రాభ్యాం నమః।

6. ఓం నమ స్స్రుత్యాయ చ ..... వైశన్తాయ చ। కర్ణాభ్యాం నమః।

7. ఓం మానస్తోకే తనయే ... హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే।। నాసికాయై నమః।

8. ఓం అవతత్య ధనుస్త్వ౯ం .... శివో న స్సుమనా భవ। ముఖాయ నమః।

9. ఓం నీలగ్రీవా శ్శితికణ్ఠా శ్శర్వా .... తేషా౯ం సహస్ర ... తన్మసి।। కణ్ఠాయ నమః।

10. ఓం నీలగ్రీవా శ్శితికణ్ఠా దివ౯ం ... తేషా౯ం సహస్ర ... తన్మసి।। ఉప కణ్ఠాయ నమః।

11. ఓం నమస్తే అస్త్వాయుధా .... బాహుభ్యా స్తవ ధన్వనే।। బాహుభ్యాం నమః।

12. ఓం యా తే హేతిర్మీఢుష్టమ ... పరిబ్భుజ।। ఉపబాహుభ్యాం నమః।।

13. ఓం యే తీర్థాని ప్రచరన్తి ... తేషా౯ం సహస్ర ...... తన్మసి।। హస్తాభ్యాం నమః।

14. ఓం సద్యోజాతం .... భవోద్భవాయ నమః।। అఙ్గుష్ఠాభ్యాం నమః।

15. ఓం వామదేవాయ నమో ... మనోన్మనాయ నమః। తర్జనీభ్యాం నమః।

16. ఓం అఘోరేభ్యో ... రుద్రరూపేభ్యః।। మధ్యమాభ్యాం నమః।

17. ఓం తత్పురుషాయ ... రుద్రః ప్రచోదయాత్।। అనామికాభ్యాం నమః।

18. ఓం ఈశాన స్సర్వ విద్యానాం ... సదాశివోమ్। కనిష్ఠికాభ్యాం నమః।

19. ఓం నమో వః కిరికేభ్యో దేవానాꣳ ..... ఆమీవత్కేభ్యః।। హృదయాయ నమః।

20. ఓం నమో గణేభ్యో ... విశ్వరూపేభ్యశ్చ వో నమో నమః। పృష్ఠాయ నమః।

21. ఓం నమ స్తక్షభ్యో ... కర్మారేభ్యశ్చ వో నమో నమః। కక్షాభ్యాం నమః।

22. ఓం నమో హిరణ్యబాహవే ....పశూనాం పతయే నమః।। పార్శ్వాభ్యాం నమః।

23. ఓం విజ్య న్ధనుః కపర్దినో ... ఆభురస్య నిషఙ్గధిః।। జఠరాయ నమః।

24. ఓం హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతి రేక ఆసీత్। స దాధార పృథివీ న్ద్యాముతేమా ఙ్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ।। నాభ్యై నమః।

25. ఓం మీఢుష్టమ శివతమ ..... భిభ్రదాగహి।। కట్యైనమః।

26. ఓం యే భూతానామధిపతయో ... తేషాꣳసహస్ర...తన్మసి।। గుహ్యాయ నమః।

27. ఓం యే అన్నేషు వివిధ్యన్తి ... తేషాꣳ సహస్ర .... తన్మసి। అణ్డాభ్యాం నమః।

28. ఓం సశిరా జాతవేదాః। అక్షరం పరమం పదమ్। వేదానాꣳ శిర ఉత్తమమ్। జాతవేదసే శిరసి మాతా। బ్రహ్మభూర్భువ స్సువరోమ్।। అపానాయనమః।

(అప ఉపస్పృశ్య)

29. ఓం మా నో మహాన్త ముత .... రుద్ర రీరిషః।। ఊరుభ్యాం నమః।

30. ఓం ఏష తే రుద్రభాగ స్తజ్జుషస్వ తేనావసేన పరో మూజవతోఽతీహ్యవతతధన్వా పినాక హస్తః కృత్తివాసాః।। జానుభ్యాం నమః।

31. ఓం సꣳస్పృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభి రస్తా। బృహస్పతే
పరీదీయా రథేన రక్షోహామిత్రాꣳ అపబాధమానః।। జఙ్ఘాభ్యాం నమః।

32. ఓం విశ్వం భూతం భువనం చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం చ యత్।
సర్వో హ్యేష రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు।। గుల్ఫాభ్యాం నమః।

33. ఓం యే పథాం పథిరక్షయ ... తేషాꣳ సహస్ర ... తన్మసి। పాదాభ్యాం నమః।

34. ఓం అధ్యవోచ దధివక్తా ...... యాతుధాన్యః।। కవచాయనమః।

35. ఓం నమోబిల్మినే చ కవచినే ... శ్రుతసేనాయచ।। ఉపకవచాయ నమః।

36. ఓం నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ ...తేభ్యోఽకరం నమః।। తృతీయనేత్రాయ నమః।

37. ఓం ప్రముఞ్చ ధన్వనస్త్వ ... పరా తా భగవో వప।। అస్త్రాయ ఫట్।।

38. ఓం య ఏతావన్తశ్చ... తేషాꣳ సహస్ర ...తన్మసి।। ఇతి దిగ్బన్ధః।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారం విన్యసేత్।।

అథ దశాక్షర న్యాసః

ఓం మూర్ధ్నే నమః।। **నం** నాసికాయై నమః।। **మో** లలాటాయ నమః।।

భం ముఖాయ నమః।। **గం** కంఠాయ నమః।। **వం** హృదయాయ నమః।।

తేం దక్షిణహస్తాయ నమః।। **రుం** వామహస్తాయ నమః।। **ద్రాం** నాభ్యై నమః।।

యం పాదాభ్యాం నమః।। (అప ఉపస్పృశ్య)

- **పఞ్చబ్రహ్మమన్త్ర న్యాసః**

⇨ **ఓం సద్యోజాతం ... భవోద్భవాయనమః।।** పాదాభ్యాం నమః।

⇨ **ఓం వామదేవాయనమో ... మనోన్మనాయనమః।।** ఊరుమధ్యాభ్యాం నమః।

⇨ **ఓం అఘోరేభ్యో .... రుద్రరూపేభ్య।।** హృదయాయ నమః।

⇨ **తత్పురుషాయ విద్మహే .... రుద్రః ప్రచోదయాత్।।** ముఖాయ నమః।

⇨ **ఓం ఈశానస్సర్వ విద్యానాం ... సదాశివోమ్।** మూర్ధ్నే నమః।।

- **హంసమన్త్ర జపః**

అస్య శ్రీ హంసగాయత్రీ స్తోత్రమహామంత్రస్య। ఆత్మా ఋషిః। పరమాత్మా దేవతా। అవ్యక్త గాయత్రీ ఛన్దః। హంస గాయత్రీ ప్రసాద సిధ్యర్థే హంస గాయత్రీ జపే వినియోగః।।

➢ **కరన్యాసః**

హం సాం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। హం సీం తర్జనీభ్యాం నమః।

హం సూం మధ్యమాభ్యాం నమః। హం సైం అనామికాభ్యాం నమః।

హం సౌం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః। హంసః కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః।

➢ **అఙ్గన్యాసః**

హం సాం హృదయాయనమః। హం సీం శిరసే స్వాహా।

హం సూం శిఖాయై వషట్। హం సైం కవచాయహుం।

హం సౌం నేత్రత్రయాయవౌషట్। హం సః అస్త్రాయఫట్।

భూర్భువ స్సువ రోమితి దిగ్బంధః।।

ధ్యానమ్

○ **గమాగమస్థం గగనాది శూన్యం చిద్రూపదీపం తిమిరాపహారమ్।**

పశ్యామి తే సర్వజనాన్తరస్థం నమామి హంసం పరమాత్మరూపమ్।।

○ **దేహో దేవాలయః ప్రోక్తో జీవో దేవ స్సనాతనః।**

త్యజే దజ్ఞాన నిర్మాల్యం సోఽహం భావేన పూజయేత్।।

⇨ **ఓం హంస హంసః పరమ హంస స్సోఽహం హంస స్సోఽహం హంసః।**

⇨ **హంస హంసాయ విద్మహే పరమ హంసాయ ధీమహి। తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్।।**

○ **హంస హంసేతి యో బ్రూయా ద్ధంసో నామ సదాశివః।**

ఏవం న్యాస విధి జ్కృత్వా తత స్సంపుట మారభేత్।।

22. సంపుటీకరణమ్

(ఇన్ద్రాదీన్ దశ దిక్షు విన్యస్య)

□ **ఓం భూర్భువస్సువః।। ఓం ఓం।।**

⇨ **త్రాతార మిన్ద్ర మవితార మిన్ద్రꣳ హవేహవే సుహవꣳ శూర మిన్ద్రమ్। హువే ను శక్రం పురుహూత మిన్ద్రꣴ స్వస్తి నో మఘవా ధాత్విన్ద్రః।।**

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **ఓం ఓం** పూర్వదిగ్భాగే ఇన్ద్రాయ నమః।।

□ **ఓం భూర్భువస్సువః।। ఓం నం।।**

⇨ **త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వా న్దేవస్య హేడోఽవ యాసిసీష్ఠాః। యజిష్ఠో వహ్నితమ శ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాఽసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్।।**

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **నం ఓం**। ఆగ్నేయ దిగ్భాగే అగ్నయే నమః।।

□ **ఓం భూర్భువ స్సువః।। ఓం మోం।।**

⇨ **సుగన్నః పన్థా మభయ ఙ్కృణోతు। యస్మి న్నక్షత్రే యమ ఏతి రాజా। యస్మి న్నేన మభ్యషిఞ్చన్త దేవాః। తదస్య చిత్రఀ హవిషా యజామ।।**

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **మోం ఓం**।। దక్షిణ దిగ్భాగే యమాయ నమః।।

□ **ఓం భూర్భువ స్సువః।। ఓం భం।।**

⇨ **అసున్వన్త మయజమాన మిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యాం తస్కరస్యాన్వేషి। అన్య మస్మ దిచ్ఛ సా త ఇత్యా నమో దేవి నిర్ఋతే తుభ్యమస్తు।।**

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।**భం ఓం**। నిర్ఋతిదిగ్భాగే నిర్ఋతయే నమః।।

□ **ఓం భూర్భువస్సువః।। ఓం గం।।**

⇨ **తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వన్దమాన స్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః। అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశఀస మా న ఆయుః ప్ర మోషీః।।**

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **గం ఓం**। పశ్చిమ దిగ్భాగే వరుణాయ నమః।।

- ఓం భూర్భువ స్సువః।। ఓం వం।।

⇨ ఆ నో నియుద్భి శ్శతినీభి రధ్వరꣳ సహస్రిణీభి రుప యాహి యజ్ఞమ్। వాయో అస్మిన్ హవిషి మాదయస్వ యూయం పాత స్వస్తిభి స్సదా నః।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **వం ఓం**।। వాయవ్య దిగ్భాగే వాయవే నమః।।

- ఓం భూర్భువ స్సువః।। ఓం తేం।।

⇨ వయꣳ సోమ వ్రతే తవ। మన స్తనూషు బిభ్రతః। ప్రజావన్తో అశీమహి।

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ। **తేం ఓం**। ఉత్తర దిగ్భాగే కుబేరాయ నమః।।

- ఓం భూర్భువ స్సువః।। ఓం రుం।।

⇨ తమీశానం జగత స్తస్థుష స్పతిం ధియం జిన్వ మవసే హూమహే వయమ్। పూషా నో యథా వేదసా మసద్వృధే రక్షితా పాయు రదబ్ధ స్స్వస్తయే।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **రుం ఓం**।। ఈశాన్య దిగ్భాగే ఈశానాయ నమః।।

- ఓం భూర్భువ స్సువః।। ఓం ద్రాం।।

⇨ అస్మే రుద్రా మేహనా పర్వతాసో వృత్రహత్యే భరహూతౌ సజోషాః। య శ్శంసతే స్తువతే ధాయి పజ్ర ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠా అస్మాఀ అవన్తు దేవాః।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। ద్రాం ఓం। ఊర్ధ్వదిగ్భాగే ఆకాశాయ నమః।।

○ ఓం భూర్భువ స్సువః। ఓం యం।

⇨ **స్యోనా పృథివి భవా నృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛా న శ్శర్మ సప్రథాః॥**

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **యం ఓం।** అధో దిగ్భాగే పృథివ్యై నమః॥

○ **ఆదౌ ప్రణవ ముచ్చార్య వ్యాహృతిః ప్రణవం తతః।**

బీజం ప్రణవ ముచ్చార్య మన్త్రాన్తే బీజ ముచ్చరేత్॥

23. దశాఙ్గ రౌద్రీకరణమ్

○ **లలాట నేత్ర కర్ణేషు ముఖే బాహ్వోశ్చ నాసికే।**

జఠరే నాభిమూర్ధ్నోశ్చ పాదయో ర్దశ దైహికమ్॥

బీజం మన్త్రం సముచ్చార్య మన్త్రాన్తే బీజ ముచ్చరేత్।

▫ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం ఓం॥** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ॥

⇨ **త్రాతారమిన్ద్ర ..... మఘవాధాత్విన్ద్రః।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥ **ఓం ఓం॥ లలాటస్థానే ఇన్ద్రాయ నమః॥**

▫ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం నం॥** నమశ్శంభవే చ ..... శివతరాయ చ॥

⇨ **త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య ...... ప్రముముగ్ధ్యస్మత్॥** ఓం నమ శ్శంభవేచ...... శివతరాయ చ॥

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **నం ఓం॥ నేత్రస్థానే అగ్నయే నమః।**

▫ **ఓం భూర్భువ స్సువః। ఓం మోం॥**ఓం నమ శ్శంభవేచ...... శివతరాయ చ॥

⇨ **సుగన్నృగ పంథా.....హవిషా యజామ**।।ఓం నమ శ్శంభవే .... శివతరాయ చ।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **మోం ఓం**।। **కర్ణ స్థానే యమాయ నమః**।।

▫ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం భం**।। ఓం నమ శ్శంభవేచ...... శివతరాయ చ।।

⇨ **అసున్వంత ...... తుభ్యమస్తు**।। ఓం నమ శ్శంభవేచ ...... శివతరాయ చ।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **భం ఓం**।। **ముఖస్థానే నిర్ఋతయే నమః**।।

▫ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం గం**।। నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ।।

తత్త్వాయామి .... ఆయుః ప్రమోషీః।। ఓం నమ శ్శంభవేచ .... శివతరాయ చ।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **గం ఓం**।। **బాహుస్థానే వరుణాయ నమః**।।

▫ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం వం**।। నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ।।

ఆనో నియుద్భి ... స్వస్తిభిస్సదానః।। ఓం నమ శ్శంభవేచ ... శివతరాయ చ।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **వం ఓం**।। **నాసికా స్థానే వాయవే నమః**।।

▫ **ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తేం**।। **నమ శ్శంభవే ... శివతరాయ చ**।।

వయః సోమ ..... సుభగాసుపత్నీ।। **ఓం నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయ చ**।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **తేం ఓం**।। **జఠరస్థానే కుబేరాయ నమః**।।

▫ **ఓం భూర్భువస్సువః**।। **ఓం రుం**।। నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ।।

తమీశానం ..... అదబ్ధ స్వస్తయే।। ఓం నమ శ్శంభవే చ ... శివతరాయ చ।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **రుం ఓం।। నాభిస్థానే ఈశానాయ నమః।।**

- **ఓం భూర్భువస్సువః।। ఓం ద్రాం।।** నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ।।

⇨ **అస్మే రుద్రా ..... అవంతు దేవాః।।** ఓం నమశ్శంభవేచ ..... శివతరాయ చ।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **ద్రాం ఓం।। మూర్ధ స్థానే ఆకాశాయ నమః।।**

- **ఓం భూర్భువస్సువః।। ఓం యం।।** నమశ్శంభవే ... శివతరాయ చ।।

⇨ **స్యోనా పృథివి ...... సప్రథాః।।** ఓం నమశ్శంభవేచ .....శివతరాయ చ।।

ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **యం ఓం।। పాదస్థానే పృథివ్యై నమః।।**

○ **ప్రణవం వ్యాహృతి ర్బీజం శంభవే చ తతః పరమ్।**

దిఙ్మన్త్రం శంభవే చాన్తం బీజం ప్రణవ ముచ్చరేత్।।

24. అథ షోడశాఙ్గ రౌద్రీకరణమ్

○ **శిఖా శిరశ్చ మూర్ధా చ లలాటం నేత్రకర్ణకౌ।**

ముఖఞ్చ కణ్ఠ బాహూ చ హృన్నాభీ చ కటి స్తథా।

ఊరూ జానూ జఙ్ఘపాదౌ షోడశాఙ్గ స్థలానివై।।

- ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం అం।** నమ శ్శమ్భవే ...... శివతరాయ చ।

⇨ విభూరసి ప్రవాహణో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **అం ఓం।** శిఖాయై నమః।।

▫ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఆం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **వహ్నిరసి హవ్యవాహనో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ। **ఆం ఓం। శిరసే నమః।।**

▫ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఇం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ శ్వాత్రోఽసి ప్రచేతా రౌద్రేణానీకేన పాహిమాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **ఇం ఓం।** మూర్ధ్నే నమః।।

▫ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఈం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **తుథోఽసి విశ్వవేదా రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఈం ఓం। లలాటాయ నమః।।**

▫ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఉం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **ఉశిగసి కవీ రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఉం ఓం।। నేత్రాభ్యాం నమః।।**

▫ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఊం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **అఙ్ఘారి రసి బమ్భారీ రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఊం ఓం। కర్ణాభ్యాం నమః॥**

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ **ఓం ఋం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **అవస్యురసి దువస్వా న్రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఋం ఓం॥ ముఖాయ నమః॥**

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ **ఓం ౠం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **శున్ధ్యూరసి మార్జాలీయో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ౠం ఓం। కణ్ఠాయ నమః॥**

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ **ఓం ఌం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **సమ్రాడసి కృశానూ రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఌం ఓం। బాహుభ్యాం నమః॥**

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ **ఓం ౡం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **పరిషద్యోఽసి పవమానో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ౡం ఓం। హృదయాయ నమః॥**

□ ఓం భూర్భువస్సువః॥ **ఓం ఏం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **ప్రతక్వా॑ఽసి నభస్వా॒న్రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పాహి మా॒ఽగ్నే పిపృహి మా మా మా॒ హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।। **ఏం ఓం।।** నాభ్యై నమః।।

▯ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఐం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **అసంమృష్టో॑ఽసి హవ్యసూదో రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పాహి మా॒ఽగ్నే పిపృహి మా మా మా॒ హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఐం ఓం।** కట్యై నమః।।

▯ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఓం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **ఋతధామా॑ఽసి సువర్జ్యోతీ రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పాహి మా॒ఽగ్నే పిపృహి మా మా మా॒ హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఓం ఓం। ఊరుభ్యాం నమః।।**

▯ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం ఔం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **బ్రహ్మజ్యోతిరసి సువర్ధామా రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పాహి మా॒ఽగ్నే పిపృహి మా మా మా॒ హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **ఔం ఓం। జానుభ్యాం నమః।।**

▯ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం అం।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **అజో॑ఽస్యేకపా ద్రౌద్రే॒ణానీ॑కేన పాహి మా॒ఽగ్నే పిపృహి మా మా మా॒ హిꣳసీః।** ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। **అం ఓం। జంఘాభ్యాం నమః।।**

▯ ఓం భూర్భువస్సువః।। **ఓం అః।** నమ శ్శమ్భవే చ .... శివతరాయ చ।

⇨ **అహిరసి బుధ్నియో రౌద్రేణానీకేన పాహి మాఽగ్నే పిపృహి మా మా మా హింసీః। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। అః ఓం। పాదాభ్యాం నమః॥**

(షోడశాఙ్గరౌద్రీకరణాన్త మహాన్యాస ఫలమ్)

త్వగస్థిగతై స్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే। సర్వభూతేష్వపరాజితో భవతి।
తతో భూత ప్రేత పిశాచ బద్ధ బ్రహ్మరాక్షస యక్ష యమదూత శాకినీ ఢాకినీ హాకినీ శత్రు సర్ప శ్వాపద తస్కర జ్వరాద్యుపద్రవజోపఘాతా స్సర్వే జ్వలంతం పశ్యన్తు। మాం రక్షన్తు। యజమానꣳ రక్షన్తు॥

25. ఆత్మ రక్షా

⇨ **ఓం మనో జ్యోతి ర్జుషతా మాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞꣳ సమిమ న్దధాతు। బృహస్పతి స్తనుతా మిమన్నో విశ్వే దేవా ఇహ మాదయన్తామ్॥** గుహ్యాయ నమః॥

⇨ **అబోధ్యగ్ని స్సమిధా జనానాం ప్రతి ధేను మివాయతీ ముషాసమ్। యహ్వా ఇవ ప్రవయా ముజ్జిహానాః ప్రభానవ స్సిస్రతే నాక మచ్ఛ॥** నాభ్యై నమః॥

⇨ **అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్। అపాꣳ రేతాꣳసి జిన్వతి॥** హృదయాయ నమః॥

⇨ **మూర్ధాన న్దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానర మృతాయ జాత మగ్నిమ్। కవిꣳ సమ్రాజ మతిథి ఙ్జనానా మాసన్నా పాత్ర ఙ్జనయన్త దేవాః॥** కణ్ఠాయ నమః॥

⇨ మర్మాణితే వర్మభి శ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతేనాభి వస్తామ్। ఉరో ర్వరీయో వరివ స్తే అస్తు జయన్త న్త్వా మను మదన్తు దేవాః।। ముఖాయ నమః।।

⇨ జాతవేదా యది వా పావకోఽసి। వైశ్వానరో యది వా వైద్యుతోఽసి। శం ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్। ఊర్జం పుష్టి న్దద దభ్యావవృత్స్వ।। శిరసే నమః।।

⇨ బ్రహ్మాత్మన్వ దసృజత। తదకామయత। సమాత్మనా పద్యేయేతి। ఆత్మ న్నాత్మ న్నిత్యాఽమన్త్రయత। తస్మై దశమః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స దశహూతోఽభవత్। దశహూతో హ వై నామైషః। తః వా ఏత న్దశహూతః సన్తమ్। దశహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః।।

⇨ ఆత్మ న్నాత్మ న్నిత్యామన్త్రయత। తస్మై సప్తమః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స సప్తహూతోఽభవత్। సప్తహూతో హ వై నామైషః। తః వా ఏతః సప్తహూతః సన్తమ్। సప్తహోతే త్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః।

⇨ ఆత్మ న్నాత్మ న్నిత్యామన్త్రయత। తస్మై షష్ఠః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స షడ్ఢూతోఽభవత్।। షడ్ఢూతో హ వై నామైషః। తః వా ఏతః షడ్ఢూతః సన్తమ్। షడ్ఢోతే త్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః।

⇨ ఆత్మ న్నాత్మ న్నిత్యామన్త్రయత। తస్మై పఞ్చమః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స పఞ్చహూతోఽభవత్। పఞ్చహూతో హ వై నామైషః। తః వా ఏతం పఞ్చహూతః సన్తమ్। పఞ్చహోతే త్యాచక్షతే పరోక్షేణ।

పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః।

⇨ ఆత్మ న్నాత్మ న్నిత్యామన్త్రయత। తస్మై చతుర్థః హూతః ప్రత్యశృణోత్। స చతుర్హూతోఽభవత్। చతుర్హూతో హ వై నామైషః। తః వా ఏత ఞ్చతుర్హూతః సన్తమ్। చతుర్హోతే త్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః।

⇨ తమబ్రవీత్। త్వః వై మే నేదిష్ఠః హూతః ప్రత్యశ్రౌషీః। త్వయైనా నాఖ్యాతార ఇతి। తస్మా న్నుహైనాః శ్చతుర్హోతార ఇత్యాచక్షతే। తస్మాచ్ఛుశ్రూషుః పుత్రాణాః హృద్యతమః। నేదిష్ఠో హృద్యతమః। నేదిష్ఠో బ్రహ్మణో భవతి। య ఏవః వేద।। (ఇత్యాత్మ రక్షా కర్తవ్యా)

26. శివసఙ్కల్పః

(శుక్లయజుర్వేద కాణ్వ మాధ్యన్దిన సంహితా 34 అధ్యాయే 1-6 మన్త్రాః)

⇨ 1) యజ్జాగ్రతో దూర ముదైతి దైవ న్తదు సుప్తస్య తథైవేతి। దూరఙ్గమ జ్జ్యోతిషా జ్జ్యోతి రేక న్త న్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 2) యేన కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వన్తి విదథేషు ధీరాః। యదపూర్వం యక్షమన్తః ప్రజానా న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 3) యత్ప్రజ్ఞాన ముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్జ్యోతి రన్త రమృతం ప్రజాసు। యస్మాన్న ఋతే కిఞ్చన కర్మ క్రియతే తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 4) యే నేదం భూతం భువనం భవిష్య త్పరిగృహీత మమృతేన సర్వమ్। యేన యజ్ఞ స్తాయతే సప్తహోతాతన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 5) యస్మిన్నృచ స్సామ యజూꣳషి యస్మి న్ప్రతిష్ఠితా రథనాభా వివారాః। యస్మిꣳ శ్చిత్తꣳ సర్వమోతం ప్రజానాం తన్మేమన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 6. సుషారథి రశ్వానివ యన్మనుష్యా న్నేనీయతే ఽభీషుభి ర్వాజినా ఇవ। హృత్ప్రతిష్ఠం యదజిర ఞ్జవిష్ఠ న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్పమస్తు॥

ఋగ్వేద పరిశిష్టే (8-8-24)

⇨ 1. యేనేదం భూతం భువనం భవిష్య త్పరి గృహీత మమృతేన సర్వమ్। యేన యజ్ఞ స్తాయతే సప్తహోతా తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 2. యేన కర్మా ణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వన్తి విదథేషు ధీరాః। యదపూర్వం యక్షమన్తః ప్రజానా న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 3. యజ్జాగ్రతో దూర ముదైతి దైవ న్తదు సుప్తస్య తథైవేతి। దూరఙ్గమ జ్యోతిషా జ్యోతి రేక న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 4. యత్ప్రజ్ఞాన ముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్జ్యోతి రన్త రమృతం ప్రజాసు। యస్మాన్న ఋతే కిఞ్చన కర్మ క్రియతే తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 5. యస్మిన్నృచ స్సామ యజూంషి యస్మి న్ప్రతిష్ఠితా రథనాభా వివారాః। యస్మింశ్చిత్తం సర్వ మోతం ప్రజానా న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 6. సుషారథి రశ్వానివ యన్మనుష్యా న్నేనీయతేఽభీశుభి ర్వాజిన ఇవ। హృత్ప్రతిష్ఠం యదజిరం యవిష్ఠ న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 7. యే పఞ్చ పఞ్చాశత శ్శతఞ్చ సహస్రఞ్చ నియుత ఞ్చార్బుదఞ్చ। తే యజ్ఞచిత్తేష్టకాస్తాఀ శరీర న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 8. వేదాహ మేతం పురుష మహాన్త మాదిత్యవర్ణ న్తమసః పరస్తాత్। తస్య యోనిం పరి పశ్యన్తి ధీరా స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 9. యేన కర్మాణి ప్రచరన్తి ధీరా విప్రా వాచా మనసా కర్మణా వా। యత్వా న్దిశ మను సంయన్తి ప్రాణిన స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 10. యే మే మనో హృదయం యే చ దేవా యే అన్తరిక్షం బహుధా కల్పయన్తి। యే శ్రోత్రఞ్చ చక్షుషీ సఞ్చరన్తి తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 11. యస్యేద స్ధీరాః పునన్తి కవయో బ్రహ్మాణ మేతం వ్యావృణత ఇన్దుమ్। స్థావర ఞ్జఙ్గమఞ్చ ద్యౌరాకాశ స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 12. యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ చాన్తరిక్షం యేన పర్వతాః ప్రదిశో దిశ శ్చ। యేనేదం సర్వ ఞ్జగద్వ్యాప్తం ప్రజాన త్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 13. అవ్యక్త ఞ్చా ప్రమేయఞ్చ వ్యక్తావ్యక్తపరం శివమ్। సూక్ష్మా త్సూక్ష్మతర ఞ్జ్ఞేయ న్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 14. కైలాస శిఖరే రమ్యే శఙ్కరస్య గృహాలయమ్। దేవతా స్తత్ప్రమోదన్తే తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 15. ఆదిత్యవర్ణ స్తపసా జ్వలన్తం యత్ప్వశ్యసి గుహాసు జాయమానః। శివరూపం శివ ముదితం శివాలయ స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 16. యేనేదం సర్వ ఞ్జగతో బభూవ యద్దేవా అపి మహతో జాతవేదాః। యదేవార్గ్య స్తపసో జ్యోతి రేక స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 17. గోభి ర్జుష్టో ధనేన హ్యాయుషా చ బలేన చ। ప్రజయా పశుభిః పుష్కరార్ధ స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 18. యోఽసౌ సర్వేషు వేదేషు పఠ్యతేఽనద ఈశ్వరః। అకార్యో నిర్వ్రణో హ్యాత్మా తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 19. యో వేదాదిషు గాయత్రీ సర్వవ్యాపీ మహేశ్వరః। తదుక్తఞ్చ యదా జ్ఞేయ

స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 20. ప్రయత ప్రాణ ఓఙ్కారం ప్రణవఞ్చ మహేశ్వరమ్। యస్సర్వః యస్య

చిత్సర్వ స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 21. యో వై వేద మహాదేవం ప్రణవం పురుషోత్తమమ్। ఓఙ్కారం పరమాత్మాన

స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 22. ఓంకార ఞ్చతుర్భుజః లోకనాథ న్నారాయణమ్। సర్వస్థితం సర్వగతం

సర్వవ్యాప్త స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 23. తత్పరా త్పరతో బ్రహ్మా తత్పరా త్పరతో హరిః। పరా త్పరతర ఞ్జ్ఞాన స్తన్మే

మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥

⇨ 24. అస్తి నాస్తి శయిత్వా సర్వ మిద న్నాస్తి పున స్తథైవ దృష్ట స్ధ్రువమ్।

అస్తి నాస్తి హితం మధ్యమం పద స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు॥[6]

⇨ [6] యదత్ర□ ష□ష్ఠం త్రి□శత□□ శ□రీరం□ య□జ్ఞస్య□ గుహ్యం□ నవ□ నావ□మాయ్యం□।

దశ□ పంచ త్రి□□□శతం□ యత్పరం□ తన్మే□ మన□శ్శి□వసం□క□ల్పమ□స్తు॥

⇨ ఏకా□ చ ద□శ శ□తం చ□ స□హస్రం□ చా□యుతం□ చ। ని□యుతం□ చ ప్ర□యుతం□

చార్బు□దం చ□ న్య□ర్బుదం చ□ తన్మే□ మన□శ్శి□వసం□క□ల్పమ□స్తు॥

- ⇨ పరాత్పరతరం బ్రహ్మ తత్పరాత్పరతో హరిః। యత్పరాత్పరతో ధీశం తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ త్ర్యంబకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనం। ఉర్వారుక మివబన్ధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీ యమామృతాత్తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ కైలాసశిఖరావాసం హిమవద్గిరి సంస్థితమ్। నీలకంఠం త్రినేత్రం చ తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ విశ్వతశ్చక్షు రుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉతవిశ్వతస్పాత్। సం బాహుభ్యాం నమతి సంపతత్రైర్ద్యావా పృథివీ జనయన్ దేవ ఏకస్తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ చతురోవేదా నధీయీత సర్వశాస్త్రమయం విదుః। ఇతిహాస పురాణానాం తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ మానోమహాన్త ముతమానో..........రుద్రరీరిష స్తన్మే శ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ మానస్తోకే తనయే .... విధేమతే తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ ఋతం సత్యం .... పై నమో నమ స్తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు॥
- ⇨ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే .... రుద్రాయ నమో అస్తు తన్మే మన శ్శివ సంకల్పమస్తు॥
- ⇨ బ్రహ్మజజ్ఞానం .... వివస్తన్మే మనశ్శివ సంకల్పమస్తు॥
- ⇨ యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ। య ఈశే అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ తన్మే మనశ్శివ సంకల్పమస్తు॥

⇨ 25. అస్తి నాస్తి విపరీతో ప్రవాదోఽస్తి నాస్తి గుహ్యే వా ఇదం సర్వమ్।
అస్తి నాస్తి పరా త్పరో యత్పర స్తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

⇨ 26. య ఇదం శివ సఙ్కల్పం సదా ధీయన్తి బ్రాహ్మణాః। తే పరం మోక్ష మాప్స్యన్తి తన్మే మన శ్శివసఙ్కల్ప మస్తు।।

అస్మిన్ శివసఙ్కల్పే బహవః పాఠభేదా వర్తన్తే। శుక్లయజుర్వేదే సంహితాయాం షట్ మన్త్రా ఉపలభ్యన్తే। ఋగ్వేదే అష్టమాష్టకే అష్టమాధ్యాయే 24 వర్గస్య పరిశిష్టభాగే షడ్వింశ మన్త్రా లభ్యన్తే। సోఽయం పాఠః – అద్యతన ప్రయోక్తృభిః పఠ్యమానస్య మూలమివ దృశ్యతే। అతః, ఉభయమేతత్ ప్రదర్శితమ్।

- ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। శివసంకల్పాయ హృదయాయ నమః।।
- సహస్రశీర్షా ... స్సన్తి దేవాః। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। పురుష సూక్తాయ శిరసే స్వాహా।।

⇨ య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః। యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు।।

⇨ గంధద్వారాం ...... శ్రియం తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు।।

⇨ యో రుద్రో అగ్నౌ ...... అస్తు తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు।।

⇨ నమకం చమకం చైవ పురుషసూక్తం చ యద్విదుః। మహాదేవేన తత్తుల్యం తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు।।

- అద్భ్య స్సంభూతః .... మనిషాణ। ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ।

ఉత్తర నారాయణః శిఖాయై వషట్॥

27. అనువాకాః

(అప్రతిరథ సూక్తమ్ య.సం. 4-6-4)

⇨ ఆశు శ్శిశానో వృషభో న యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణ శ్చర్షణీనామ్। సఙ్క్రదనోఽ నిమిష ఏకవీర శ్శతగ్ం సేనా అజయ థ్సాకమిన్ద్రః।

⇨ సఙ్క్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా। తదిన్ద్రేణ జయత తథ్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా।

⇨ స ఇషుహస్తై స్స నిషఙ్గిభి ర్వశీ సగ్ంస్రష్టా స యుధ ఇన్ద్రో గణేన। సగ్ంసృష్టజి థ్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభి రస్తా।

⇨ బృహస్పతే పరి దీయా రథేన రక్షోహాఽమిత్రాగ్ం అపబాధమానః। ప్రభఞ్జ2 న్థ్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయ న్నస్మాక మేధ్యవితా రథానామ్।

⇨ గోత్రభిద జ్గోవిదం వజ్రబాహు ఞ్జయన్త మజ్మ ప్రమృణన్త మోజసా। ఇమగ్ం సజాతా అను వీరయధ్వ మిన్ద్రగ్ం సఖాయోఽను సగ్ం రభధ్వమ్।

⇨ బలవిజ్ఞాయ స్స్థవిరః ప్రవీర స్సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్ర మిన్ద్ర రథ మా తిష్ఠ గోవిత్।

⇨ అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానోఽదాయో వీర శ్శతమన్యు రిన్ద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషా డయుధ్యోఽస్మాకꣳ సేనా అవతు ప్ర యుథ్సు।

⇨ ఇన్ద్ర ఆసా న్నేతా బృహస్పతి ర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః। దేవసేనానా మభిభఞ్జతీనా ఞ్జయన్తీనాం మరుతో యన్త్వగ్రే।

⇨ ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాꣳ శర్ధ ఉగ్రమ్। మహామనసాం భువనచ్యవానా ఘ్గోషో దేవానా ఞ్జయతా ముదస్థాత్।

⇨ అస్మాక మిన్ద్ర స్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకం యా ఇషవ స్తా జయన్తు। అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మాను దేవా అవతా హవేషు।

⇨ ఉద్ధర్షయ మఘువ న్నాయుధా న్యుథ్సత్వనాం మామకానాం మహాꣳసి। ఉద్వృత్రహన్ వాజినాం వాజినా న్యుద్రథానా ఞ్జయతా మేతు ఘోషః।

⇨ ఉప ప్రేత జయతా నర స్స్థిరా వ స్సన్తు బాహవః। ఇన్ద్రో వ శ్శర్మ యచ్ఛ త్వనాధృష్యా యథాఽసథ।

⇨ అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసꣳశితా। గచ్ఛామిత్రా న్ప్రవిశ మైషా ఙ్కఞ్చనోచ్ఛిషః॥

⇨ మర్మాణి తే వర్మభి శ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతే నాభి వస్తామ్। ఉరో ర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయన్తన్త్వా మను మదన్తు దేవాః।

⇨ యత్ర బాణా స్సంపతన్తి కుమారా విశిఖా ఇవ। ఇన్ద్రో న స్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు॥

□ దేవాసురా స్సంయత్తా ఆస న్తే దేవా ఏత దప్రతిరథ మపశ్య న్తేన వై తేఽప్రత్యసురా నజయ న్తదప్రతిరథస్యాప్రతిరథత్వం యదప్రతిరథ న్ద్వితీయో హోతాన్వాహాప్రత్యేవ తేన యజమానో భ్రాతృవ్యా ఞ్జయత్యథో అనభిజిత మేవాభి జయతి దశర్చం భవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమౌ లోకౌ విధృతా వనయో ర్లోకయో ర్విధృత్యా అథో దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజ్యేవాన్నాద్యే ప్రతి తిష్ఠతి। (య.సం. 5-4-6.3) ఆశుశ్శిశానోఽప్రతిరథం కవచాయ హుం॥

□ ప్రతిపూరుష మేకకపాలా న్నిర్వప త్యేక మతిరిక్తం యావన్తో గృహ్యాస్స్మ స్తేభ్యః కమకరం పశూనాం శర్మాసి శర్మ యజమానస్య శర్మ మే యచ్ఛైక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థ ఆఖుస్తే రుద్ర పశు స్తఞ్జుషస్వైష తే రుద్ర భాగ స్సహ స్వస్రాఽమ్బికయా తఞ్జుషస్వ భేషజ ఙ్గవేఽశ్వాయ పురుషాయ భేషజ మథో అస్మభ్యం భేషజం సుభేషజం యథాఽసతి। సుగం మేషాయ మేష్యా అవామ్బ రుద్ర మదిమహ్యవ దేవ న్త్ర్యమ్బకమ్। యథా న శ్శ్రేయసః కర ద్యథా నో వస్యసః కర ద్యథా నః పశుమతః కర ద్యథా నో వ్యవసాయయాత్।

⇨ త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుక మివ బన్ధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మాఽమృతాత్।

⇨ ఏష తే రుద్ర భాగ స్తఞ్జుషస్వ తేనావసేన పరో మూజవతోఽతీహ్యవతతధన్వా పినాకహస్తః కృత్తివాసాః॥

▫ ప్రతిపూరుష మేకకపాలా న్నిర్వపతి। జాతా ఏవ ప్రజా రుద్రా న్నిరవదయతే। ఏక మతిరిక్తమ్। జనిష్యమాణా ఏవ ప్రజా రుద్రా న్నిరవదయతే। ఏకకపాలా భవన్తి। ఏకధైవ రుద్ర న్నిరవదయతే। నాభి ఘారయతి। యదభిఘారయేత్। అన్త రవచారిణం రుద్ర ఙ్కుర్యాత్। ఏకోల్ముకేన యన్తి॥ తద్ధి రుద్రస్య భాగధేయమ్। ఇమా న్దిశః యన్తి। ఏషా వై రుద్రస్య దిక్। స్వాయా మేవ దిశి రుద్ర న్నిరవదయతే। రుద్రో వా అపశుకాయా ఆహుత్యై నాతిష్ఠత।

⇨ అసౌ తే పశురితి నిర్దిశే ద్యన్ద్విష్యాత్। యమేవ ద్వేష్టి। తమస్మై పశు న్నిర్దిశతి। యది న ద్విష్యాత్।

⇨ ఆఖుస్తే పశురితి బ్రూయాత్॥ న గ్రామ్యా న్పశూన్ హినస్తి। నాఽఽరణ్యాన్। చతుష్పథే జుహోతి। ఏష వా అగ్నీనాం పడ్బీశో నామ। అగ్నివత్యేవ జుహోతి। మధ్యమేన పర్ణేన జుహోతి। స్రుగ్ఘ్యేషా। అథో ఖలు। అన్తమేనైవ హోతవ్యమ్। అన్తత ఏవ రుద్ర న్నిరవదయతే॥ ఏష తే రుద్ర భాగ స్సహస్వస్రా

ఽమ్బికయేత్యాహ। శరద్వా అస్యామ్బికా స్వసా। తయా వా ఏష హినస్తి। యఀ హినస్తి। తయైవైనఀ సహ శమయతి। భేషజ ఙ్గవ ఇత్యాహ। యావన్త ఏవ గ్రామ్యాః పశవః। తేభ్యో భేషజ ఙ్కరోతి। అవామ్బ రుద్ర మదిమహీత్యాహ। ఆశిష మేవైతా మా శాస్తే॥ త్ర్యమ్బకం యజామహ ఇత్యాహ। మృత్యో ర్ముక్షీయ మాఽమృతాదితి వావైతదాహ। ఉత్కిరన్తి। భగస్య లీప్సన్తే। మూతే కృత్వా సజన్తి। యథా జనం యతేఽవస ఙ్కరోతి। తాదృగేవ తత్। ఏష తే రుద్ర భాగ ఇత్యాహ నిరవత్త్యై। అప్రతీక్ష మా యన్తి। అపః పరిషిఞ్చతి। రుద్రస్యాన్తర్హిత్యై। ప్ర వా ఏతేఽస్మా ల్లోకా చ్చ్యవన్తే। యే త్ర్యమ్బకై శ్చరన్తి। ఆదిత్య ఞ్చరుం పునరేత్య నిర్వపతి। ఇయం వా అదితిః। అస్యా మేవ ప్రతి తిష్ఠన్తి॥

- త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివస్త్వఀ శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే। త్వం వాతై రరుణై ర్యాసి శఙ్గయ స్త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా॥
- ⇨ ఆ వో రాజాన మధ్వరస్య రుద్రఀ హోతారఀ సత్యయజఀ రోదస్యోః। అగ్నిం పురా తనయిత్నో రచిత్తా ద్ధిరణ్యరూప మవసే కృణుధ్వమ్।
- ⇨ అగ్నిర్ హోతా నిషసాదా యజీయా నుపస్థే మాతు స్సురభావు లోకే। యువా కవిః పురునిష్ఠ ఋతావా ధర్తా కృష్టీనా ముత మధ్య ఇద్ధః।

⇨ సాధ్వీ మక ర్దేవవీతి న్నో అద్య యజ్ఞస్య జిహ్వా మవిదామ గుహ్యమ్। స ఆయు రాగా త్సురభి ర్వసానో భద్రా మక ర్దేవహూతి న్నో అద్య।

⇨ అక్రన్ద దగ్ని స్తనయన్నివ ద్యౌః క్షామా రేరిహ ద్వీరుధ స్సమఞ్జన్న్। సద్యో జజ్ఞానో వి హీ మిద్ధో అఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః।

⇨ త్వే వసూని పుర్వణీక హోతర్దోషా వస్తో రేరిరే యజ్ఞియాసః। క్షామేవ విశ్వా భువనాని యస్మి2న్థ్సం సౌభగాని దధిరే పావకే।

⇨ తుభ్య న్తా అఙ్గిరస్తమ విశ్వా స్సుక్షితయః పృథక్। అగ్నే కామాయ యేమిరే।

⇨ అశ్యామ త ఙ్కామ మగ్నే తవోత్యశ్యామ రయిం రయివ స్సువీరమ్। అశ్యామ వాజ మభి వాజయన్తోఽశ్యామ ద్యుమ్న మజరాజరన్తే।

⇨ శ్రేష్ఠం యవిష్ఠ భారతాగ్నే ద్యుమన్త మా భర।। వసో పురుస్పృహం రయిమ్।

⇨ స శ్వితాన స్తన్యతూ రోచనస్థా అజరేభి ర్నానదద్భి ర్యవిష్ఠః। యః పావకః పురుతమః పురూణి పృథూ న్యగ్ని రనుయాతి భర్వన్న్।

⇨ ఆయుష్టే విశ్వతో దధ దయ మగ్ని ర్వరేణ్యః। పునస్తే ప్రాణ ఆఽయతి పరా యక్ష్మం సువామి తే।

⇨ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి। ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభి రక్షతా దిమమ్।

⇨ తస్మై తే ప్రతిహర్యతే జాతవేదో విచర్షణే। అగ్నే జనామి సుష్టుతిమ్।

⇨ దివస్పరి ప్రథమ ఞ్జజ్ఞే అగ్ని రస్మ ద్ద్వితీయం పరి జాతవేదాః। తృతీయ మప్సు నృమణా అజస్ర మిన్ధాన ఏన ఞ్జరతే స్వాధీః।

⇨ శుచిః పావక వన్ద్యోఽగ్నే బృహ ద్విరోచసే। త్వ ఙ్ఘృతేభి రాహుతః।

⇨ దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్యద్యౌ ద్దుర్మర్ష మాయు శ్శ్రియే రుచానః। అగ్ని రమృతో అభవ ద్వయోభి ర్యదేన ద్ద్యౌ రజనయ త్సురేతాః॥

⇨ ఆ యదిషే నృపతి న్తేజ ఆన ట్ఛుచి రేతో నిషిక్త ద్ద్యౌరభీకే। అగ్ని శ్శర్ధ మనవద్యం యువానగ్ం స్వాధియ ఞ్జనయ త్సూదయచ్చ।

⇨ స తేజీయసా మనసా త్వోత ఉత శిక్ష స్వపత్యస్య శిక్షోః। అగ్నే రాయో నృతమస్య ప్రభూతౌ భూయామ తే సుష్టుతయశ్చ వస్వః।

⇨ అగ్నే సహన్త మా భర ద్యుమ్నస్య ప్రాసహా రయిమ్। విశ్వా య శ్చర్షణీ రభ్యాసా వాజేషు సాసహత్।

⇨ తమగ్నే పృతనాసహగ్ం రయిగ్ం సహస్వ ఆ భర। త్వగ్ం హి సత్యో అద్భుతో దాతా వాజస్య గోమతః।

⇨ ఉక్షాన్నాయ వశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే। స్తోమై ర్విధే మాగ్నయే॥

⇨ వద్మా హి సూనో అస్యద్మసద్వా చక్రే అగ్ని ర్జనుషాజ్మాన్నమ్। స త్వన్న ఊర్జసన ఊర్జ న్ధా రాజేవ జే రవృకే క్షేష్యన్తః।

⇨ అగ్న ఆయూꣳషి పవస ఆ సువోర్జ మిష ఞ్చ నః। ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్।

⇨ అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చ స్సువీర్యమ్। దధత్పోషꣳ రయిం మయి।

⇨ అగ్నే పావక రోచిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా। ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ।

⇨ స నః పావక దీదివోఽగ్నే దేవాꣳ ఇహాఽఽవహ। ఉప యజ్ఞꣳ హవిశ్చ నః।

⇨ అగ్ని శ్శుచివ్రతతమ శ్శుచి ర్విప్ర శ్శుచిః కవిః। శుచీ రోచత ఆహుతః।

⇨ ఉదగ్నే శుచయ స్తవ శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే। తవ జ్యోతీꣳ ష్యర్చయః।।

□ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివః। త్వꣳ శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే। త్వం వాతై రరుణై ర్యాసి శఙ్గయః। త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా।

⇨ దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్। ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వితీయా స్తృతీయేషు శ్రయధ్వమ్। తృతీయా శ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్థాః పఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్। పఞ్చమా షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్। షష్ఠా స్సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్। సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్। అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్। నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్। దశమా ఏకాదశేషు

శ్రయధ్వమ్। ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వాదశా స్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్। త్రయోదశా శ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్దశాః పఞ్చదశేషు శ్రయధ్వమ్। పఞ్చదశా ష్షోడశేషు శ్రయధ్వమ్। షోడశా స్సప్తదశేషు శ్రయధ్వమ్। సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్। అష్టాదశా ఏకాన్న వింశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకాన్న వింశా వింశేషు శ్రయధ్వమ్। వింశా ఏకవింశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకవింశా ద్వావింశేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వావింశా స్త్రయోవింశేషు శ్రయధ్వమ్। త్రయోవింశా శ్చతుర్విंశేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్వింశాః పఞ్చవింశేషు శ్రయధ్వమ్। పఞ్చవింశా షడ్వింశేషు శ్రయధ్వమ్। షడ్వింశా స్సప్తవింశేషు శ్రయధ్వమ్। సప్తవింశా అష్టావింశేషు శ్రయధ్వమ్। అష్టావింశా ఏకాన్న త్రింశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకాన్న త్రింశా స్త్రింశేషు శ్రయధ్వమ్। త్రింశా ఏకత్రింశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకత్రింశా ద్వాత్రింశేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వాత్రింశా స్త్రయస్త్రింశేషు శ్రయధ్వమ్। దేవా స్త్రి రేకాదశా స్త్రి స్త్రయస్త్రింశాః। ఉత్తరే భవత। ఉత్తర వర్త్మాన ఉత్తర సత్వానః। యత్కామ ఇద ఞ్జుహోమి। తన్మే సమృధ్యతామ్। వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్। భూర్భువ స్స్వ స్స్వాహా॥

భూర్భువస్సువ రోమితి దిగ్బంధః॥

○ అథ పఞ్చాఙ్గః సకృ జ్జపేత్।। (పఞ్చబ్రహ్మమన్త్ర జపః)

⇨ 1. ఓం సద్యోజాతం ప్రపద్యామి .... భవోద్భవాయ నమః।।

⇨ 2. ఓం వామదేవాయనమో .... మనోన్మనాయ నమః।।

⇨ 3. అఘోరేభ్యోథ .... రుద్రరూపేభ్యః।।

⇨ 4. తత్పురుషాయ విద్మహే............ రుద్రః ప్రచోదయాత్।।

⇨ 5. ఈశానస్సర్వవిద్యానా .... సదాశివోమ్।।

▫ అష్టాఙ్గ నమస్కారః (సాష్టాఙ్గ ప్రణామః)

⇨ ఓం హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతి రేక ఆసీత్। స దాధార పృథివీ న్ద్యాముతే మా ఙ్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ।। ఉరసా నమః।।

⇨ ఓం యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ। య ఈశే అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ।। శిరసా నమః।।

⇨ ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమత స్సురుచో వేన ఆవః। స బుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః।। దృష్ట్యా నమః।।

⇨ ఓం మహీ ద్యౌః పృథివీ చన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్। పిపృతాన్నో భరీమభిః।। మనసా నమః।।

⇨ ఉపశ్వాసయ పృథివీ ముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠిత ఞ్జగత్। స దున్దుభే సజూ రిన్ద్రేణ దేవై ర్దూరా ద్దవీయో అపసేధ శత్రూన్।। వచసా నమః।।

⇨ అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్। యుయోధ్యస్మ జ్జుహురాణ మేనో భూయిష్ఠాన్తే నమఉక్తిం విధేమ।। పద్భ్యాం నమః।।

⇨ యా తే అగ్నే రుద్రియా తనూ స్తయా నః పాహి తస్యాస్తే స్వాహా యా తే అగ్నేఽయాశయా రజాశయా హరాశయా తనూ ర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠోగ్రం వచో అపావధీ న్త్వేషం వచో అపావధీꣳ స్వాహా।। కరాభ్యాం నమః।।

⇨ ఇమం యమ ప్రస్తర మాహి సీదాఙ్గిరోభిః పితృభి స్సంవిదానః। ఆ త్వా మన్త్రాః కవిశస్తా వహ న్త్వేనా రాజన్ హవిషా మాదయస్వ।। కర్ణాభ్యాం నమః।। (ఇతి సాష్టాఙ్గం ప్రణమ్య)

○ ఉరసా శిరసా దృష్ట్యా మనసా వచసా తథా।
పద్భ్యాం కరాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ప్రణామోఽష్టాఙ్గ ఉచ్యతే।।

○ అథాత్మానꣳ శివాత్మానꣳ శ్రీరుద్రరూపిణ న్ధ్యాయేత్।।

శుద్ధస్ఫటిక సఙ్కాశ న్త్రినేత్రం, పఞ్చవక్త్ర న్దశభుజం, సర్వాభరణ భూషితం, నీలగ్రీవం, శశాఙ్క చిహ్నం, నాగయజ్ఞోపవీతినం, నాగాభరణభూషం, వ్యాఘ్ర చర్మాంబరధరం, కమణ్డల్వక్షసూత్రధర, మభయవరకరం, శూలహస్తం జ్వలన్తం,

కపిలం జటాజూటినం శిఖా ముద్ద్యోతధారిణమ్, వృషస్కన్ధ సమారూఢ ముమాదేహార్ధ ధారిణ, మమృతేనాఽఽప్లుతం హృష్టం దివ్యభోగ సమన్వితం, దిగ్దేవతా సమాయుక్తం సురాసుర నమస్కృతం, నిత్యం శాశ్వతం శుద్ధం ధ్రువ మక్షర మవ్యయం, సర్వవ్యాపిన మీశానం రుద్రం వై విశ్వరూపిణమ్। ఏవ న్ధ్యాత్వా ద్విజ స్స మ్యక్తతో యజన మారభేత।।

- **అథ రుద్రస్నానార్చనాది వినియోగః -**

అథాతో రుద్రస్నానార్చనాభిషేక విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః।। ఉదిత ఏవ తీర్థే స్నాత్వోదేత్య శుచిః ప్రయతో బ్రహ్మచారీ శుక్లవాసాః,

- **తస్య దక్షిణా ప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖం స్థిత్వాఽఽత్మని దేవతాస్థాపయేత్।।**
- **ప్రజననే బ్రహ్మ తిష్ఠతు। పాదయో ర్విష్ణు స్తిష్ఠతు। హస్తయో ర్హర స్తిష్ఠతు। బాహ్వో రిన్ద్ర స్తిష్ఠతు। జఠరే ~ అగ్ని స్తిష్ఠతు। హృదయే శివ స్తిష్ఠతు। కణ్ఠే వసవ స్తిష్ఠన్తు। వక్త్రే సరస్వతీ తిష్ఠతు। నాసికయో ర్వాయు స్తిష్ఠతు। నయనయో శ్చన్ద్రాదిత్యౌ స్తిష్ఠేతామ్। కర్ణయో రశ్వినౌ తిష్ఠేతామ్। లలాటే రుద్రా స్తిష్ఠన్తు। మూర్ధ్న్యాదిత్యా స్తిష్ఠన్తు। శిరసి మహాదేవ స్తిష్ఠతు। శిఖాయాం వామదేవ స్తిష్ఠతు। పృష్ఠే పినాకీ తిష్ఠతు। పురత శ్శూలీ తిష్ఠతు। పార్శ్వయో శ్శివాశఙ్కరౌ తిష్ఠేతామ్। సర్వతో వాయు స్తిష్ఠతు। తతో బహి స్సర్వతోఽగ్ని జ్వాలామాలా పరివృతా స్తిష్ఠన్తు। సర్వేష్వఙ్గేషు సర్వా దేవతా యథాస్థానం తిష్ఠన్తు। మాం రక్షన్తు। యజమానం రక్షన్తు।।**

అగ్నిర్మే వాచిశ్రిత ఇతి యథాఽఽలిఙ్గ మఙ్గాని సంస్పృశ్య।।

⇨ అగ్నిర్మే వాచిశ్రితః। వాగ్ఘృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।

⇨ వాయుర్మే ప్రాణే శ్రితః। ప్రాణోహృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।।

⇨ సూర్యో మే చక్షుషి శ్రితః। చక్షుర్ హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।

⇨ చన్ద్రమా మే మనసి శ్రితః। మనో హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।।

⇨ దిశో మే శ్రోత్రే శ్రితాః। శ్రోత్రꣳ హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।

⇨ ఆపో మే రేతసి శ్రితాః। రేతో హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।।

⇨ పృథివీ మే శరీరే శ్రితా। శరీరꣳ హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।

⇨ ఓషధివనస్పతయో మే లోమసు శ్రితాః। లోమాని హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।।

⇨ ఇన్ద్రో మే బలే శ్రితః। బలꣳ హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।

⇨ పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః। మూర్ధా హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।।

⇨ ఈశానో మే మన్యౌ శ్రితః। మన్యుర్ హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।

⇨ ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః। ఆత్మా హృదయే। హృదయం మయి। అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి।

⇨ పునర్మ ఆత్మా పున రాయురాఽగాత్। పునః ప్రాణః పున రాకూత మాఽగాత్। వైశ్వానరో రశ్మిభి ర్వావృధానః। అన్త స్తిష్ఠ త్వమృతస్య గోపాః।।

(అగ్ని ర్వాయు స్సూర్య శ్చన్ద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధి వనస్పతయ ఇన్ద్రః పర్జన్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మే త్రయోదశ) ఇతి యథాఽఽలిఙ్గ మఙ్గాని సంస్పృశ్య।।

అథైనం గన్ధ పుష్పాక్షత ధూప దీప నైవేద్య తాంబూలై రభ్యర్చ్య, ఆత్మానం ప్రత్యారాధయేత్।।

○ ఆరాధితో మనుష్యైస్త్వ ఋషిభి ర్దేవాసురాఽఽదిభిః।
ఆరాధయామి భక్త్యా త్వాం మాం గృహాణ మహేశ్వర।।

⇨ ఓం ఆత్వావహన్తు హరయ స్సచేతస శ్శ్వైత్రై రశ్వై స్సహ కేతుమద్భిః॥

వాతాజవైః ర్బలవద్భి ర్మనోజవైః రా యాహి శీఘ్రం మమ హవ్యాయ శర్వోమ్॥

ఈశాన మావాహయామి- ఇత్యావాహ్య॥

○ మణ్డలాన్తర గతం హిరణ్మయం భ్రాజమాన వపుషం శుచిస్మితమ్।

చణ్డ దీధితి మఖణ్డ విగ్రహం చిన్తయే న్మునిసహస్ర సేవితమ్॥

○ శఙ్కరస్య చరితా కథాఽమృత ఇచ్చన్ద్రశేఖర గుణానుకీర్తనమ్।

నీలకణ్ఠ తవ పాదసేవనం సంభవన్తు మమ జన్మ జన్మని॥

○ స్వామిన్ సర్వ జగన్నాథ యావత్పూజాఽవసానకమ్।

తావత్త్వం ప్రీతిభావేన లిఙ్గేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు॥

○ దేహో దేవాలయః ప్రోక్తో జీవో దేవ స్సనాతనః।

త్యజే దజ్ఞాన నిర్మాల్యం సోఽహం భావేన పూజయేత్॥

అథైనం వ్యాహృతిభి ర్నిర్మాల్యం విసృజ్య। ఓం చణ్డీశ్వరాయ నమః - ఇత్యుత్తరతో నిర్మాల్యం విసృజ్య। తతో దక్షిణ పార్శ్వస్థ కలశోదకం గన్ధ పుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య॥

○ కలశస్య ముఖే విష్ణుః .... సమాశ్రితాః॥

⇨ ఓం ఆకలశేషు ధావతి .... వర్ధతే। ఆపోవా......... భూర్భువస్సువరాప ఓమ్॥

○ గఙ్గే చ యమునే ...... సన్నిధిం కురు॥

కలశోదకేన పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య। దేవమాత్మానఞ్చ సంప్రోక్ష్య।

○ లఘు పూజా విధానమ్ (సద్యో జాతాది పూజా విధానమ్)

⇨ త్ర్యమ్బకం .... మృతాత్।।

ఇతి స్థాపన ముద్రాం దర్శయిత్వా, (దేవం సంస్థాప్య)।।

⇨ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి – ఆవాహయామి।

⇨ సద్యోజాతాయ వై నమో నమః – ఆసనం సమర్పయామి

⇨ భవేభవే న – పాద్యం సమర్పయామి।

⇨ అతిభవే భవస్వ మామ్ - అర్ఘ్యం సమర్పయామి।

⇨ భవోద్భవాయ నమః – ఆచమనం సమర్పయామి।

⇨ వామదేవాయ నమః – స్నానం సమర్పయామి।

⇨ జ్యేష్ఠాయ నమః – వస్త్రం సమర్పయామి।

⇨ శ్రేష్ఠాయ నమః - ఉపవీతం సమర్పయామి।

⇨ రుద్రాయ నమః - ఆభరణం సమర్పయామి।

⇨ కాలాయ నమః - గన్ధం సమర్పయామి।

⇨ కల వికరణాయ నమః - అక్షతాన్ సమర్పయామి।

⇨ బల వికరణాయ నమః - పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ బలాయ నమః - ధూపమాఘ్రాపయామి।

⇨ బల ప్రమథనాయ నమః - దీపం సన్దర్శయామి।

⇨ సర్వభూత దమనాయ నమః - నైవేద్యం నివేదయామి।

⇨ మనోన్మనాయ నమః - తాంబూలం సమర్పయామి।

⇨ అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్ర రూపేభ్యః। - నీరాజనం సన్దర్శయామి।

⇨ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి। తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్।

- మన్త్రపుష్పం సమర్పయామి।

⇨ ఈశాన స్సర్వ విద్యానా మీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణో ఽధిపతి ర్బ్రహ్మ శివో మే అస్తు సదాశివోమ్।

- ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి।।

⇨ భవాయ దేవాయ నమః - అర్కపుష్పం సమర్పయామి।

⇨ శర్వాయ దేవాయ నమః - చంపక పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ ఈశానాయ దేవాయ నమః - పున్నాగపుష్పం సమర్పయామి।

⇨ పశుపతయే దేవాయ నమః - నన్ద్యావర్త పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ రుద్రాయ దేవాయ నమః - పాటల పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ ఉగ్రాయ దేవాయ నమః - బృహతీ పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ భీమాయ దేవాయ నమః - కరవీర పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ మహతే దేవాయ నమః – ద్రోణపుష్పం సమర్పయామి॥

⇨ భవస్య దేవస్య పత్న్యై నమః – అర్కపుష్పం సమర్పయామి।

⇨ శర్వస్య దేవస్య పత్న్యై నమః – చంపక పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యై నమః – పున్నాగపుష్పం సమర్పయామి।

⇨ పశుపతే ర్దేవస్య పత్న్యై నమః – నన్ద్యావర్త పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యై నమః – పాటల పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ ఉగ్రస్య దేవస్య పత్న్యై నమః - బృహతీ పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ భీమస్య దేవస్య పత్న్యై నమః – కరవీర పుష్పం సమర్పయామి।

⇨ మహతో దేవస్య పత్న్యై నమః - ద్రోణ పుష్పం సమర్పయామి॥

తర్పణమ్

○ భవన్దేవ న్తర్పయామి। శర్వన్దేవ న్తర్పయామి। ఈశానన్దేవ న్తర్పయామి।

○ పశుపతిన్దేవ న్తర్పయామి। రుద్రన్దేవ న్తర్పయామి। ఉగ్రన్దేవ న్తర్పయామి।

○ భీమన్దేవ న్తర్పయామి। మహాన్త న్దేవ న్తర్పయామి॥

○ భవస్య దేవస్య పత్నీ న్తర్పయామి। శర్వస్య దేవస్య పత్నీ న్తర్పయామి।

○ ఈశానస్య దేవస్య పత్నీ న్తర్పయామి। పశుపతే ర్దేవస్య పత్నీ న్తర్పయామి।

○ రుద్రస్య దేవస్య పత్నీ న్తర్పయామి। ఉగ్రస్య దేవస్య పత్నీ న్తర్పయామి।

○ భీమస్య దేవస్య పత్నీన్తర్పయామి। మహతో దేవస్య పత్నీ న్తర్పయామి॥

ఇతి తర్పయిత్వా॥

▫ యథాశక్తి జపః।।

⇨ తత్పురుషాయ ...... ప్రచోదయాత్।।

ఇతి రుద్ర గాయత్రీం (శివపఞ్చాక్షరీం వా) దశకృత్వ శతకృత్వ స్సహస్ర కృత్వోవాఽపరిమితకృత్వో వా జపిత్వా। అథైన మాశిష మా శాస్తే।।

⇨ ఆ శాస్తేఽయః యజమానోఽసౌ। ఆయు రాశాస్తే। సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే। సజాతవనస్యా మాశాస్తే। ఉత్తరా న్దేవయజ్యా మాశాస్తే। భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే। దివ్య న్ధామాఽఽశాస్తే। విశ్వం ప్రియ మాశాస్తే। యదనేన హవిషాఽఽశాస్తే। తదశ్యా త్తదృధ్యాత్। తదస్మై దేవా రాసన్తామ్। తదగ్ని ర్దేవో దేవేభ్యో వనతే। వయ మగ్నే ర్మానుషాః। ఇష్టఞ్చ వీతఞ్చ। ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ అంహస స్పాతామ్। ఇహ గతి ర్వామస్యేదఞ్చ। నమో దేవేభ్యః।।

(పునః పూజారమ్భే చణ్డీశ్వరాయ నమః। ఇత్యుత్తరతో నిర్మాల్యం విసృజ్య।।

ఏకాదశవార పూజాయాం, ప్రతివారం

(వామదేవాయ నమః స్నానం) ఇత్యాది నిర్మాల్యం విసృజ్య - ఇత్యన్తం ప్రతివారం కుర్యాత్।। అథ పఞ్చామృత స్నానమ్।। పఞ్చామృత దేవతాభ్యో నమః ...... షోడశోపచారాపూజాం సమర్పయామి।।

అథైతస్య మూర్ధ్ని దేశే, హిరణ్యకలశేన సంతతధారా మభిషిఞ్చేత్।

(పయసా దధ్నా సర్పిషా మధునా శర్కరాభి రిక్షురసేన గన్ధతోయేన నారికేళ తోయేనాఽఽమ్ర రసేనోదకేన బిల్వోదకేనాక్షతోదకేన పుష్పోదకేన వాఽభిషిఞ్చతి)

అథ పంచామృత స్నానమ్။

⇨ ఓం ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వత స్సోమ వృష్ణియమ్। భవా వాజస్య సంగథే॥ క్షీరేణ స్నపయామి ॥ తత శ్శుద్ధోదకం।

⇨ ఓం దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిష జ్ఞిష్ణో రశ్వస్య వాజినః। సురభి నో ముఖా కరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥ దధ్నా స్నపయామి॥ తత శ్శుద్ధోదకం।

⇨ ఓం శుక్ర మసి జ్యోతి రసి తేజోఽసి దేవో వ స్సవితో త్పునా త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసో స్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥ ఆజ్యేన స్నపయామి॥ తత శ్శుద్ధోదకం।

⇨ ఓం మధు వాతా ఋతాయతే మధు క్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీర్న స్సన్త్వోషధీః। మధు నక్త ముతోషసి మధుమ త్పార్థివగ్ం రజః। మధు ద్యౌరస్తు నః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః। మాధ్వీ ర్గావో భవన్తు నః॥ మధునా స్నపయామి॥ తతః శుద్ధోదకం॥

⇨ ఓం త్వే క్రతు మపి వృఞ్జన్తి విశ్వే ద్విర్యదేతే త్రిర్భవన్త్యూమాః। స్వాదో స్స్వాదీయ స్స్వాదునా సృజా సమత ఊషు మధు మధునాఽభియోధి। (స్వాదుః పవస్వ దివ్యాయ జన్మనే స్వాదురిన్ద్రాయ సుహవీతు నామ్నే। స్వాదు ర్మిత్రాయ వరుణాయ వాయవే బృహస్పతయే మధుమాఁ అదాభ్యః॥)

ఇతి శర్కరాభి స్స్నపయామి।। తతశ్శుద్ధోదకమ్।। (పఞ్చామృత స్నానం సమర్పయామి।।)

⇨ **పాఞ్చజన్యే ష్వప్యేధ్యగ్నే యావా అయావా ఏవా ఊమా స్సద్ధ స్సగర స్సమేకః।** శఙ్ఖోదకేన స్నపయామి।। తతశ్శుద్ధోదకమ్।।

⇨ **యాః ఫలినీ ర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః। బృహస్పతిప్రసూతా స్తా నో ముఞ్చ న్త్వꣳహసః।।** ఫలోదకేన స్నపయామి।। తతశ్శుద్ధోదకమ్।।

⇨ **గన్ధ ద్వారా న్దురాధర్షా న్నిత్యపుష్టా ఙ్కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీꣳ సర్వభూతానా న్తామిహోప హ్వయే శ్రియమ్।।** గన్ధోదకేన స్నపయామి।। తతశ్శుద్ధోదకమ్।।

⇨ **యోఽపాం పుష్పం వేద। పుష్పవా న్ప్రజావా న్పశుమా న్భవతి। చన్ద్రమా వా అపాం పుష్పమ్। పుష్పవా న్ప్రజావా న్పశుమా న్భవతి।।** పుష్పోదకేన స్నపయామి।। తతశ్శుద్ధోదకమ్।।

⇨ **ఆయనేతే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుణ్డరీకాని సముద్రస్య గృహా ఇమే।।** అక్షతోదకేన స్నపయామి।। తతశ్శుద్ధోదకమ్।।

⇨ **తథ్సువర్ణꣳ హిరణ్య మభవత్। తథ్సువర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ। య ఏవꣳ సువర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ వేద। సువర్ణ ఆత్మనా భవతి।।** సువర్ణోదకేన స్నపయామి।। తతశ్శుద్ధోదకమ్।।

⇨ త్ర్యంబకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుక మివ బన్ధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీయ మాఽమృతాత్॥ రుద్రాక్షోదకేన స్నపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇨ ప్రసద్య భస్మనా యోని మపశ్చ పృథివీ మగ్నే। సꣳసృజ్య మాతృభి స్త్వ జ్జ్యోతిష్మా న్పునరాఽసదః॥ భస్మోదకేన స్నపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇨ నమో బిల్మినే చ కవచినే చ నమ శ్శ్రుతాయ చ శ్రుతసేనాయ చ॥ బిల్వోదకేన స్నపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

⇨ కాణ్డా త్కాణ్డా త్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి। ఏవా నో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ॥ దూర్వోదకేన స్నపయామి॥ తతశ్శుద్ధోదకమ్॥

□ అథ మలాపకర్షణ స్నానమ్

⇨ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యా స్విన్ద్రః। అగ్నిం యా గర్భ న్దధిరే విరూపా స్తాన ఆప శ్శꣳ స్స్యోనా భవన్తు॥

⇨ యాసాꣳ రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్య ఞ్జనానామ్। మధుశ్చుత శ్శుచయో యాః పావకా స్తాన ఆప శ్శꣳ స్స్యోనా భవన్తు॥

⇨ యాసా న్దేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి। యాః పృథివీం పయ సోన్దన్తి శుక్రా స్తాన ఆప శ్శꣳ స్స్యోనా భవన్తు॥

⇨ శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాఽఽప శ్శివయా తనువోప స్పృశత త్వచం మే।
సర్వాꣳ అగ్నీꣳ రప్సుషదో హువే వో మయి వర్చో బల మోజో నిధత్త॥

⇨ యదద స్సంప్రయతీ రహా వనదతాహతే। తస్మాదా నద్యో నామ స్థ తా వో
నామాని సిన్ధవః॥

⇨ యత్ప్రేషితా వరుణేన తా శ్శీభꣳ సమవల్గత। తదాప్నో దిన్ద్రో వో యతీ స్తస్మా
దాపో అను స్థన॥

⇨ అపకామꣳ స్యన్దమానా అవీవరత వో హికమ్। ఇన్ద్రో వ శ్శక్తిభి ర్దేవీ స్తస్మా
ద్వార్ణామ వో హితమ్॥

⇨ ఏకో దేవో అప్యతిష్ఠ త్స్యన్దమానా యథావశమ్। ఉదానిషు ర్మహీరితి తస్మా
దుదక ముచ్యతే॥

⇨ ఆపో భద్రా ఘృతమి దాప ఆసు రగ్నీషోమౌ బిభ్ర త్యాప ఇత్తాః। తీవ్రో రసో
మధుపృచా మరఙ్గమ ఆ మా ప్రాణేన సహ వర్చసా గన్న్।

⇨ ఆదిత్పశ్యా మ్యుత వా శృణో మ్యా మా ఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్న ఆసామ్। మన్యే
భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం యదా వః॥

⇨ ఆపో హి ష్ఠా మయోభువ స్తా న ఊర్జే దధాతనః। మహే రణాయ చక్షసే॥

⇨ యో వ శ్శివతమో రస స్తస్య భాజయతేహ నః। ఉశతీ రివ మాతరః॥

⇨ తస్మా అరఙ్గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః।

⇨ దివి శ్రయస్వాన్తరిక్షే యతస్వ పృథివ్యా సమ్భవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా॥

⇨ అపా ఙ్గ్రహా న్గృహ్ణా త్యేత ద్వావ రాజసూయఀ యదేతే గ్రహా స్సవోఽగ్ని ర్వరుణసవో రాజసూయ మగ్నిసవ శ్చిత్య స్తాభ్యా మేవ సూయతేఽథో ఉభా వేవ లోకా వభి జయతి యశ్చ రాజసూయే నేజానస్య యశ్చాగ్నిచిత ఆపో భవ న్త్యాపో వా అగ్నే ర్భ్రాతృవ్యా యదపోఽగ్నే రధస్తా దుపదధాతి భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవత్యమృతఀ వా ఆప స్తస్మా దద్భి రవతన్తా మభి షిఞ్చన్తి నార్తి మార్చ్ఛతి సర్వమాయు రేతి॥

▫ పవమాన స్సువర్జనః। పవిత్రేణ విచర్షణిః। యః పోతా స పునాతు మా।

⇨ పునన్తు మా దేవజనాః। పునన్తు మనవో ధియా। పునన్తు విశ్వ ఆయవః।

⇨ జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహి మా। శుక్రేణ దేవ దీద్యత్। అగ్నే క్రత్వా క్రతూఀ రను॥

⇨ యత్తే పవిత్ర మర్చిషి। అగ్నే వితతమన్తరా। బ్రహ్మ తేన పునీమహే।

⇨ ఉభాభ్యా న్దేవసవితః। పవిత్రేణ సవేన చ। ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే।

⇨ వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్। యస్యై బహ్వీ స్తనువో వీతపృష్ఠాః। తయా మదన్త స్సధ మాద్యేషు। వయగ్ స్యామ పతయో రయీణామ్॥

⇨ వైశ్వానరో రశ్మిభి ర్మా పునాతు। వాతః ప్రాణే నేషిరో మయోభూః। ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః। ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్।

⇨ బృహద్భి స్సవితస్తృభిః। వర్షిష్ఠై ర్దేవ మన్మభిః। అగ్నే దక్షైః పునాహి మా।

⇨ యేన దేవా అపునత। యేనాఽఽపో దివ్యఙ్కశః। తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా। ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే।

⇨ యః పావమానీ రధ్యేతి। ఋషిభి స్సమ్భృతగ్ం రసమ్। సర్వగ్ం స పూత మశ్నాతి। స్వదితం మాతరిశ్వనా।

⇨ పావమానీ ర్యో అధ్యేతి। ఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసమ్। తస్మై సరస్వతీ దుహే। క్షీరగ్ం సర్పి ర్మధూదకమ్।

⇨ పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘా హి పయస్వతీః। ఋషిభి స్సమ్భృతో రసః। బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితమ్।

⇨ పావమానీ ర్దిశన్తు నః। ఇమం లోక మథో అముమ్। కామా న్సమర్ధయన్తు నః। దేవీ ర్దేవై స్సమాభృతాః।

⇨ పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః। సుదుఘా హి ఘృతశ్చుతః। ఋషిభి స్సమ్భృతో రసః। బ్రాహ్మణే ష్వమృతఀ హితమ్।

⇨ యేన దేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానం పునతే సదా। తేన సహస్రధారేణ। పావమాన్యః పునన్తు మా।

⇨ ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్। శతోద్యామఀ హిరణ్మయమ్। తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్। పూతం బ్రహ్మ పునీమహే।

⇨ ఇన్ద్ర స్సునీతీ సహ మా పునాతు। సోమ స్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా। యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా। జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు॥

□ ఆపో వా ఇదఀ సర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్న మాపోఽమృత మాప స్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాప శ్ఛన్దాఀస్యాపో జ్యోతీఀష్యాపో యజూఀష్యాప స్సత్య మాప స్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువ స్సువ రాప ఓమ్॥

□ అపః ప్రణయతి। శ్రద్ధా వా ఆపః। శ్రద్ధామేవాఽఽరభ్య ప్రణీయ ప్ర చరతి।

⇨ అపః ప్రణయతి। యజ్ఞో వా ఆపః। యజ్ఞమేవాఽఽరభ్య ప్రణీయ ప్ర చరతి।

⇨ **అపః ప్రణయతి। వజ్రో వా ఆపః। వజ్రమేవ భ్రాతృవ్యేభ్యః ప్రహృత్య ప్రణీయ ప్ర చరతి।**

⇨ **అపః ప్రణయతి। ఆపో వై రక్షోఘ్నీః। రక్షసా మపహత్యై।**

⇨ **అపః ప్రణయతి। ఆపో వై దేవానాం ప్రియ న్ధామ। దేవానా మేవ ప్రియ న్ధామ ప్రణీయ ప్ర చరతి।।**

⇨ **అపః ప్రణయతి। ఆపో వై సర్వా దేవతాః। దేవతా ఏవాఽఽరభ్య ప్రణీయ ప్ర చరతి।।**

ఆదౌ శఞ్చ మ ఇత్యనువాకం, తతో నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకాన్, అగ్నా విష్ణూసజోషసే త్యేకమేక మనువాకం జపేత్।

సర్వేషాం వారే వారే పున రారాధయేత్।। వికిరిద విలోహితేతి విసర్జయేత్। తదేత ద్రుద్ర విధాన ముత్తమారాధనమ్।।

○ **ఫలశ్రుతిః**

సదా పాప క్షయార్థీ, వ్యాధివిమోచనార్థీ, జీవితార్థీ, మోక్షార్థీ, శ్రీ కామ, శ్శాన్తికామః, పుష్టికామ, స్తుష్టికామో, వృద్ధికామః, ప్రజాకామో, మేధాకామః, ఆయుష్యకామః, ఆరోగ్యకామః, అన్నాద్యకామః, ఏవమారాధనం కుర్వన్ సిద్ధి మవాప్నోతి।।

ఆచార్యాయ దక్షిణా దశ గావ స్సవత్సాః, స్వర్ణ రత్న మణి భూషిత వృషభా ఏకాదశ। తదలాభే - ఏకాం గాం దద్యా- దశ్వమేధ శతక్రతు సహస్ర ఫలమవాప్నోతీత్యాహ భగవాన్బోధాయనః।।

రుద్రపారాయణాత్ ప్రాక్ శతరుద్రీయ న్యాసం కుర్యాత్।

○ **అస్య శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య..... అభిషేచనే వినియోగః॥**

○ **కరన్యాసః - అగ్నిహోత్రాత్మనే ... కరతరకరపృష్ఠాభ్యాం నమః॥**

○ **హృదయాదిన్యాసః – అగ్నిహోత్రాత్మనే ..... దిగ్బన్ధః॥**

○ **ధ్యానమ్ – ఆపాతాళ నభస్థలాన్త ... ప్రయచ్ఛన్తు సౌఖ్యమ్॥**

⇨ **ఓం శఞ్చమే ...... సూపాచమే సుదినంచమే॥**

○ **భగవతః, ... శ్రీ స్వామినః ఏకాదశవారార్చనే, ప్రథమవారాభిషేకం కరిష్యే।**

⇨ **ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। ఓం నమస్తే రుద్రమన్యవ .... మృత్యుర్మే పాహి॥**

⇨ **అగ్నావిష్ణూ సజోషసే .... శరీరాణి చ మే॥**

○ **ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ। అమృతాభిషేకోఽస్తు॥**

తత స్సద్యోజాతాది విధానేన లఘుపూజాం కుర్యాత్।

అనేన ప్రథమ వారాభిషేకేన భగవాన్ సర్వాత్మకః, శ్రీ పరమేశ్వర స్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు॥

ఆచమ్య, ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్తైవవఙ్గుణ ... ప్రీత్యర్థం, (ప్రథమ వారాభిషేకానన్తరం) ద్వితీయ/ తృతీయ/ చతుర్థ/ పఞ్చమ/ షష్ఠ/ సప్తమ/ అష్టమ/ నవమ/ దశమ/ ఏకాదశ వారాఽభిషేకం - అన్యోన్య సహాయేన కరిష్యామహే॥ అన్తిమవారాభిషేచనే పురుషసూక్త, దశశాన్తి ఘోషశాన్తి మన్త్రానపి పఠేయుః।

28. దశశాన్తయః

- 1. ఓం భద్ర జ్కర్ణేభి శ్శృణుయామ దేవాః। భద్రం పశ్యే మాక్షభి ర్యజత్రాః। స్థిరై రఙ్గై స్తుష్టువాꣳస స్తనూభిః। వ్యశేమ దేవహితꣳ యదాయుః।

⇨ స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః। స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః। స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః। స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు॥

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ 1॥

- 2. ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

⇨ 3. ఓం తచ్ఛంయో రావృణీమహే। గాతుꣳ యజ్ఞాయ। గాతుꣳ యజ్ఞపతయే। దైవీ స్వస్తి రస్తు నః। స్వస్తి ర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వ ఞ్జిగాతు భేషజమ్। శన్నో అస్తు ద్విపదే। శఞ్చతుష్పదే॥

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

- 4. ఓం నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మా మా

మృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరాదు ర్మాऽహ మృషీ న్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీ న్పరాదాః వైశ్వదేవీః వాచ ముద్యాసః శివా మదస్తా జ్జుష్టా న్దేవేభ్య

⇨ శ్శర్మ మే ద్యౌశ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వమిద ఞ్జగత్। శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మ ప్రజాపతీ।

⇨ భూతః వదిష్యే భువనః వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యః వదిష్యే తస్మా అహ మిద ముపస్తరణ ముపస్తృణ ఉపస్తరణమ్మే ప్రజాయై పశూనాం భూయా దుపస్తరణ మహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం

⇨ ప్రాణాపానౌ మృత్యో ర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం

⇨ మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీ న్దేవేభ్యో వాచ ముద్యాసః శుశ్రూ షేణ్యాం మనుష్యేభ్య స్తమ్మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోऽనుమదన్తు।।

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః।।

⇨ 5. ఓం శన్నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శన్న స్తపతు సూర్యః। అహాని శమ్భవన్తు నశ్శః రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్।

⇨ శముషా నో వ్యుచ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతు నః। శివా న శ్శన్తమా భవ సుమృడీకా సరస్వతి। మా తే వ్యోమ సన్దృశి।

⇨ ఇడాయై వాస్త్వసి వాస్తుమ ద్వాస్తుమన్తో భూయాస్మ మా వాస్తో శ్ఛిథ్స్మహ్యా వాస్తు స్స భూయా ద్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యఞ్చ వయ న్ద్విష్మః।

⇨ ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తో భూయాస్మ మా ప్రతిష్ఠాయా శ్ఛిథ్స్మహ్యా ప్రతిష్ఠ స్స భూయా ద్యోఽస్మా న్ద్వేష్టి యఞ్చ వయ న్ద్విష్మః।

⇨ ఆ వాత వాహి భేషజం వివాత వాహి యద్రపః। త్వ౨ హి విశ్వభేషజో దేవానా న్దూత ఈయసే।

⇨ ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధో రా పరావతః। దక్షం మే అన్య ఆవాతు పరాఽన్యో వాతు యద్రపః।

⇨ యదదో వాత తే గృహేఽమృతస్య నిధిర్ హితః। తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్। తతో నో మహ ఆవహ

⇨ వాత ఆవాతు భేషజమ్। శమ్భూ ర్మయోభూ ర్నో హృదే ప్రణ ఆయూ౨షి తారిషత్।

⇨ ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి తన్త్వా ప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః। సహ యన్మే అస్తి తేన।

⇨ భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్యే ఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మాన మాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతే ర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ ప్రపద్య ఓం ప్రపద్యే।

⇨ అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహ దగ్నయః పర్వతాశ్చ యయా వాత స్స్వస్త్యా స్వస్తిమా న్తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమా నసాని।

⇨ ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం

⇨ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు

⇨ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియ న్దధాతు

⇨ మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు।।

⇨ ద్యుభి రక్తుభిః పరిపాత మస్మా నరిష్టేభి రశ్వినా సౌభగేభిః। తన్నో మిత్రో వరుణో మా మహన్తా మదితి స్సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః।।

⇨ కయా న శ్చిత్ర ఆభువ దూతీ సదావృధ స్సఖా। కయా శచిష్ఠయా వృతా।

⇨ కస్త్వా సత్యో మదానాం మꣳహిష్ఠో మత్సదన్ధసః। దృఢా చిదారుజే వసు।

⇨ అభీషుణ స్సఖీనా మవితా జరితౄణామ్। శతం భవా స్యూతిభిః।

⇨ వయ స్సుపర్ణా ఉపసేదు రిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః। అపధ్వాన్త మూర్ణుహి పూర్ధి చక్షు ర్ముముగ్ధ్యస్మా న్నిధయేఽవ బద్ధాన్।।

⇨ శన్నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే। శం యో రభి స్రవన్తు నః।

⇨ ఈశానా వార్యాణా జ్క్షయన్తీ శ్చర్షణీనామ్। అపో యాచామి భేషజమ్।

⇨ సుమిత్రా న ఆప ఓషధయ స్సన్తు దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసు ర్యోఽస్మా న్ద్వేష్టి యఞ్చ వయ న్ద్విష్మః।

⇨ ఆపో హిష్ఠా మయోభువ స్తాన ఊర్జే దధాతన। మహే రణాయ చక్షసే।

⇨ యోవ శ్శివతమో రస స్తస్య భాజయతే హనః। ఉశతీ రివ మాతరః।

⇨ తస్మా అరఙ్గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చనః।

⇨ పృథివీ శాన్తా సాఽగ్నినా శాన్తా సా మే శాన్తా శుచꣳ శమయతు।

⇨ అన్తరిక్షꣳ శాన్త న్తద్వాయునా శాన్త న్తన్మే శాన్తꣳ శుచꣳ శమయతు।

⇨ ద్యౌశ్శాన్తా సాఽఽదిత్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచꣳ శమయతు।

⇨ పృథివీ శాన్తి రన్తరిక్షꣳ శాన్తి ర్ద్యౌశ్శాన్తి ర్దిశ శ్శాన్తి రవాన్తరదిశా శ్శాన్తి రగ్ని శ్శాన్తి ర్వాయు శ్శాన్తి రాదిత్య శ్శాన్తి శ్చన్ద్రమా శ్శాన్తి ర్నక్షత్రాణి శాన్తి రాప శ్శాన్తి రోషధయ శ్శాన్తి ర్వనస్పతయ శ్శాన్తి ర్గౌశ్శాన్తి రజా శాన్తి రశ్వ శ్శాన్తిః పురుష శ్శాన్తి ర్బ్రహ్మ శాన్తి ర్బ్రాహ్మణ శ్శాన్తి శ్శాన్తి రేవ శాన్తి శ్శాన్తి ర్మే అస్తు శాన్తిః।

⇨ తయాఽహꣳ శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యా న్ద్విపదే చతుష్పదే చ శాన్తిఙ్కరోమి శాన్తి ర్మే అస్తు శాన్తిః।

⇨ ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్య న్ధర్మ శ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్త మనూత్తిష్ఠన్తు మా మాం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్య న్ధర్మ శ్చైతాని మా మా హాసిషుః।

⇨ ఉదాయుషా స్వాయుషో దోషధీనాం రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థా మమృతాం అను।

⇨ తచ్చక్షు ర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్ర ముచ్చరత్।

⇨ పశ్యేమ శరదశ్శత

⇨ జ్జీవేమ శరదశ్శత

⇨ న్నన్దామ శరదశ్శతం

⇨ మోదామ శరదశ్శతం

⇨ భవామ శరదశ్శతం

⇨ శృణవామ శరదశ్శతం

⇨ ప్రబ్రవామ శరదశ్శత

⇨ మజీతా స్స్యామ శరదశ్శత

⇨ జ్జ్యోక్చ సూర్యన్దృశే।

⇨ య ఉదగా న్మహతోఽర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మధ్యా ధ్స మా వృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చి న్మనసా పునాతు।

⇨ బ్రహ్మణ శ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీ స్థో బ్రహ్మణ ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారిత మేనేన మహ దన్తరిక్ష న్దివ న్దాధార పృథివీꣳ సదేవాః యదహః వేద తదహ న్ధారయాణి మా మద్వేదోఽధి విస్రసత్।

⇨ మేధామనీషే మా విశతాꣳ సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వ మాయు రయాణి సర్వ మాయు రయాణి।

⇨ ఆభి ర్గీర్భి ర్యదతోన ఊన మాప్యాయయ హరివో వర్ధమానః। యదా స్తోతృభ్యో మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ।

⇨ బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మా హాసీత్।

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః।।

□ 6. ఓం సన్త్వా సిఞ్చామి యజుషా ప్రజా మాయు ర్ధనఞ్చ।

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః।।

□ 7. శన్నో మిత్ర శ్శః వరుణః। శన్నో భవ త్వర్యమా। శన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః। శన్నో విష్ణు రురుక్రమః।

⇨ నమో బ్రహ్మణే। నమస్తే వాయో। త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి। త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ వదిష్యామి।

⇨ ఋతం వదిష్యామి। సత్యం వదిష్యామి। తన్మా మవతు। తద్వక్తార మవతు। అవతు మామ్। అవతు వక్తారమ్।

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః।।

□ (8, 9, 10) ఓం సహనావవతు। సహ నౌ భునక్తు। సహ వీర్యం కరవావహై। తేజస్వి నావధీత మస్తు మా విద్విషావహై।

⇨ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః।।

□ రాజసూయ ప్రకరణోక్త సామ్రాజ్యాభిషేచన మన్త్రాః

⇨ ఓం మిత్రోఽసి • వరుణోఽసి।

⇨ సమహం విశ్వై ర్దేవైః।

⇨ క్షత్రస్య నాభిరసి। క్షత్రస్య యోనిరసి।

⇨ స్యోనా మా సీద। సుషదా మా సీద।

⇨ మా త్వా హిꣳసీత్। మా మా హిꣳసీత్।

⇨ నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః। పస్త్యాస్వా।। 20।। సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః।

⇨ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినో ర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యామ్। అశ్వినో ర్భైషజ్యేన। తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభి షిఞ్చామి।

⇨ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినో ర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యామ్। సరస్వత్యై భైషజ్యేన।। వీర్యా యాన్నాద్యా యాభి షిఞ్చామి।

⇨ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినో ర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యామ్। ఇన్ద్ర స్యేన్ద్రియేణ। శ్రియై యశసే బలాయాభి షిఞ్చామి।

⇨ అర్యమణం బృహస్పతి మిన్ద్ర న్దానాయ చోదయ। వాచః విష్ణుꣳ సరస్వతీꣳ సవితారఞ్చ వాజినమ్। సోమꣳ రాజానః వరుణ మగ్ని మన్వారభామహే। ఆదిత్యాన్ విష్ణుꣳ సూర్యం బ్రహ్మాణఞ్చ బృహస్పతిమ్।

⇨ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాꣳ సరస్వత్యై వాచో యన్తు ర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషిఞ్చా మీన్ద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషిఞ్చామి।।

⇨ వసవస్త్వా పురస్తా దభి షిఞ్చన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసా।

⇨ రుద్రా స్త్వా దక్షిణతోఽభి షిఞ్చన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసా।

⇨ ఆదిత్యా స్త్వా పశ్చా దభి షిఞ్చన్తు జాగతేన ఛన్దసా।

⇨ విశ్వే త్వా దేవా ఉత్తరతోఽభి షిఞ్చన్త్వాఽఽనుష్టుభేన ఛన్దసా।

⇨ బృహస్పతి ష్ట్వోపరిష్టా దభి షిఞ్చతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా।।

⇨ ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః। క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నే। అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే। తిగ్మాఽఽయుధాయ భరతా శృణోతన।

⇨ త్వాదత్తేభీ రుద్ర శన్తమేభిః। శతꣳ హిమా అశీయ భేషజేభిః। వ్యస్మద్ద్వేషో వితరం వ్యꣳహః। వ్యమీవాꣳ శ్చాతయస్వా విషూచీః।।

⇨ అర్హ న్బిభర్షి సాయకాని ధన్వ। అర్హ న్నిష్కం యజతం విశ్వరూపమ్। అర్హన్నిద న్దయసే విశ్వ మబ్భువమ్। న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి।

⇨ మా న స్తోకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః। వీరా న్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే।।

⇨ ఆ తే పిత ర్మరుతాꣳ సుమ్నమేతు। మా న సూర్యస్య సన్దృశో యుయోథాః। అభి నో వీరో అర్వతి క్షమేత।

⇨ ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః। ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన। యథా దేవ న హృణీషే న హꣳసి। హావనశ్రూర్నో రుద్రేహ బోధి। బృహ ద్వదేమ విదథే సువీరాః।

⇨ పరి ణో రుద్రస్య హేతి ర్వృణక్తు పరి త్వేషస్య దుర్మతి రఘాయోః। అవ స్థిరా మఘవద్భ్య స్తనుష్వ మీఢ్వ స్తోకాయ తనయాయ మృడయ।।

⇨ స్తుహి శ్రుత గ్గర్తసదః యువానం మృగన్న భీమ ముపహత్ను ముగ్రమ్।
మృడా జరిత్రే రుద్ర స్తవానో అన్యం తే అస్మన్ని వపన్తు సేనాః॥

⇨ మీఢుష్టమ శివతమ శివో న స్సుమనా భవ। పరమే వృక్ష ఆయుధ న్నిధాయ
కృత్తిః వసాన ఆ చర పినాకం బిభ్ర దా గహి॥

⇨ అర్హా న్బిభర్షి సాయకాని ధన్వ। అర్హన్నిష్కః యజతః విశ్వరూపమ్।
అర్హా న్నిద న్దయసే విశ్వ మబ్భువమ్। న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి॥

⇨ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివ స్త్వఀ శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే। త్వః
వాతై రరుణై ర్యాసి శఙ్గయ స్త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా॥

⇨ ఆ వో రాజాన మధ్వరస్య రుద్రఀ హోతారఀ సత్యయజఀ రోదస్యోః। అగ్నిం
పురా తనయిత్నో రచిత్తా ద్ధిరణ్యరూప మవసే కృణుధ్వమ్।

⇨ యేతే సహస్ర మయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హన్తవే। తాన్ యజ్ఞస్య
మాయయా సర్వా నవ యజామహే। మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా॥

⇨ ప్రాణానా గ్గ్రన్థిరసి రుద్రో మావిశాన్తకః। తేనాన్నేనాప్యాయస్వ।

⇨ నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి।

⇨ ఓం శాన్తిశ్శాన్తి శ్శాన్తిః।

ఓం నమశ్శివాయ